

Te AMSTELDAM, by de WED.e P. ARENTZ, en K. VANDER SYS.

BESCHOUWING
DER
WERELD,

Beſtaande in

Hondert konſtige Figuuren,

Met

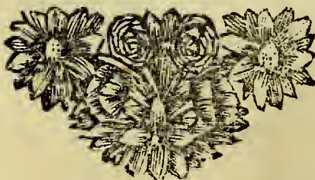
GODLYKE SPREUKEN

En

STICHTELYKE VERZEN,

DOOR

JAN LUIKEN.

TE AMSTELDAM,

By de Wed: P: ARENTZ, en K: VANDER SYS, Boekverkoopers in de Beurs-ſtraat, in de drie Raapen, 1708.

VOORREDEN.

AL die hervoorkomt, om de Wereld te beschouwen,
Beschouw dezelve zo, door eenen wyzen geest,
Dat hy, aan Schouwens Eind, den Hemel mag behouwen,
Dan is hy, tot zyn heil, op Aarden wel geweest.
Zo werd de houte Kist, van iemant opgesllooten,
Om zyn inwendig goed, dat hy in zich bevat,
Op dat, in plaats van hout, het Goud-deel werd genooten;
Terwyl m'er uitheft, een onnoemelyke schat.
Maar die de Wereld steld, een Doelwit van zyn oogen,
En met het Herten-oog, daar niet doorheene gaat,
Genoegd zich met de Kist, (door onverstand bedroogen;)
Zo dat hy eindeling, met leege handen staat.
De Wereld is een Kist, met veelderlei sieraaden,
Van d'Alderhoogste, door de wysheid, toebereid;
Maar 't geen den eeuw'gen grond, der zielen kan verzaaden,
Is d'oorsprong zelver, die daar heim'lyk achter leid.
Zoek dan de sleutel, al die wys wil zyn van herten,

 Waar

Waar meê men deze Kist, des Werelds open
doet.
Zoek niet wydloopig, hier, en daar, of in de verte,
In alle dingen, van vergank'lyk werelds goed.
Waar zal men zoeken? zoek in 't Heilig Woord
des Heeren,
(Om eenen gouden berg, van grond op, tot
den top),
Daar vind gy klaar ontdekt, Gods Willen, en
Begeeren,
Wie deze weet en doet, die sluit de Schat-
kist op:
En ziet op 't Weezen, van de schaduw-scheme-
ringen:
Het schoonste op Aarden, is het aangenaame
Licht.
Maar d'oorsprong van het licht, en alle schoone
dingen,
Is Gods beminn'lyke, en alwaardige Aangezigt.
Wie voort gaat op dien voet, die kan in zyn be-
schouwen,
Van alle dingen, die hy hoord, en smaakt,
en ziet,
Het heimelyke Deel, voor 't rechte en waarde
houwen,
En achten 't buitenste, daar tegen als een niet.
Een Kist, die 't waarste dekt; doch wyzelyke
zinnen,
Niet met zyn zyden, en zyn overdeksel stuit,
Maar haar suptielheid dringt door alles heen na
binnen,

In

In 't herte van de Schat, die deze Kist besluit.
Wie zo gedaan heeft, zal, aan 't einde van zyn leven,
Met groote Rykdom, (uit de Wereld-kist gelicht)
Zich op de Reis van hier, na d'eeuwigheid begeeven,
En komen tot een stand, daar alle heil voor zwicht.
Want ieder hooft, voor hooft, die moet van hier verryzen:
De Kist des Werelds, is te zwaar, en kan niet meê;
Maar 't Edel Deel, uit hem, (een Doelwit aller wyzen),
Dat neemt hy met zig, die na deze wysheid deê.

ROMEINEN I: 20.

Want zyne onzienlyke dingen worden van de scheppinge der wereld aan, uit de schepselen verstaan en doorzien, beide zyne eeuwige kracht en Goddelykheid, op dat zy niet te verontschuldigen en zouden zyn.

2 KORINTHEN IV: 18.

Dewyle wy niet en aanmerken de dingen die men ziet, maar de dingen die men niet en ziet. Want de dingen die men ziet zyn tydelyk, maar de dingen die men niet en ziet zyn eeuwig.

HEBREEN XII: 26, 27, 28.

Wiens stemme doe de aarde beweegde: maar nu heeft

hy

hy verkondigd, zeggende, Noch eenmaal zal ik bewegen, niet alleen de aarde, maar ook den hemel.

En dit [woord,] noch eenmaal, wyst aan de veranderingen der beweeglyke dingen, als welke gemaakt waaren, op dat blyven zouden de dingen die niet beweeglyk en zyn.

Daarom alzo wy een onbeweeglyk Koningryk ontfangen, laat ons de genade [vast] houden, door dewelke wy welbehagelyk Gode mogen dienen, met eerbiedinge en Godvruchtigheid.

2 Petrus III: 7.

Maar de hemelen die nu zyn, en de aarde, zyn door het zelve woord als een schat wech gelegt, en worden ten vuure bewaard tegen den dag des oordeels, en der verdervinge der Godlooze menschen.

En Vers 10, 11, 12, 13, 14.

Maar de dag des Heeren zal komen als een dief in den nacht, in welken de hemelen met een gedruis zullen voorby gaan, en de elementen branden zullen en vergaan, en de aarde, en de werken die daar in zyn, zullen verbranden.

Dewyle dan deze dingen alle vergaan, hoedaanige behoord gy te zyn in heiligen wandel en Godzaligheid:

Verwachtende en haastende tot de toekomste van den dag Gods, in welken de hemelen door vuur ontsteeken zynde zullen vergaan, en de elementen brandende zullen versmelten?

Maar wy verwachten, na zyne belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woond.

Daarom, geliefde, verwachtende deze dingen, benaarstigd u dat gy onbevlekt en onbestraffelyk van hem bevonden moogt worden in vrede.

BESCHOUWING

DER

WERELD.

De Zon.

Hoe veel ſchoonder den oorſpronk.

Hy bedekt zich met het licht, als met een kleed: Pſalm CIV: 2.

En dit is de verkondiging, die wy van hem gehoord hebben, en wy u verkondigen, dat God *een* Licht *is, en gants geen duiſterniſſe in hem en is.* 1 Joan: I: 5.

Zoekt

Zoekt een gezicht, In 't eeuwig licht.

DE Zon verwint de Duifternis,
En maakt met zyn doordringend geeven,
Dat deze Wereld woonbaar is
Voor 't waffend en verftandig leeven:
Wat moet den oorfpronk heerlyk zyn,
Daar zulk een vonk uit is ontfprongen;
Die Goddelyke Zonnefchyn,
Die eeuwig Lof zy toe gezongen.
In 't Licht ftaat alles openbaar,
Wat in het Duifter bleef verborgen
Voor 't Oog, als of 't 'er niet en waar:
Wat heerlykheid ontdekt den Morgen!
Doch voor een Blinde die niet ziet,
Blyft al die heerlykheid befloten;
En 't is voor hem, als was 't 'er niet,
Schoon 't aan zyn zyde word genooten:
ô Menfch! is 't Tyd'lyk Licht zo goed,
Verheft uw zinnen in 't betrachten,
Hoe 't Licht, dat God is, weezen moet,
Te klaar voor oogen en gedachten.
Maar wie daar blind waar aan de ziel,

Die bleef zyn duifternis behouwen,
Schoon 't Eeuwig Licht al op hem viel,
Hy koft het echter niet aanfchouwen,
Gelyk de Zon een oog vereift,
Zo eift het Licht van 't eeuwig leven
Het oog, dat uit de deugd verryft,
Om 't Leven Zaligheid te geeven.

PSALM LXXIV: 16.

De dag is uwe, ook is de nacht uwe: gy hebt het licht en de Zonne bereid.

PSALM LXXXIV: 12, 13.

Want God de HEERE is een Zonne ende Schild, de HEERE zal genade en eere geeven: hy en zal het goede niet onthouden, den geenen die in oprechtigheid wandelen.

HEERE der Heirfchaaren, welgelukzalig is de menfche die op u vertrouwt.

JEZAIAS LX: 19.

De Zonne en zal u niet meer wezen tot een licht des daags, en tot eenen glans en zal u de Maane niet lichten: maar de HEERE zal u wezen tot een eeuwig licht, en uw God tot uwe cierlykheid.

MAT-

MATTHEUS XIII: 43.

Dan zullen de rechtvaardige blinken, gelyk de Zonne in't Koningryk haars Vaders. Die ooren heeft om te hooren, die hoore.

JOANNES I: 4,5,6,7,8,9.

In het zelve was het leven, en het leven was het licht der menschen.

En het licht schynt in de duisternisse, en de duisternisse en heeft het zelve niet begreepen.

Daar was een mensche van God gezonden, wiens naame was Joannes.

Deze quam tot een getuigenisse, om van het licht te getuigen, op dat zy alle door hem gelooven zouden.

Hy en was het licht niet, maar [was gezonden] op dat hy van het licht getuigen zoude.

[Dit] was het waarachtige licht, 't welk verlicht een iegelyk mensche komende in de wereld.

1 JOAN: I: 6,7.

Indien wy zeggen dat wy gemeenschap met hem hebben, en wy in de duisternisse wandelen, zo liegen wy, ende en doen de waarheid niet.

Maar indien wy in het licht wandelen, gelyk hy in het licht is, zo hebben wy gemeenschap met malkanderen, en het bloed van Jezus Christus zyns Zoons, reinigt ons van alle zonden.

De Maan.

Niet als den Dag!

En de Stad en behoeft de Zonne, noch de Maane niet, dat zy in dezelve zouden schynen: want de Heerlykheid Gods heeft ze verlicht, en het Lam is haare kaarse. Openbaaringe Joan: XXI: 23.

Neem

Neemt noch in acht, Het licht der nacht.

Al ſchynt het Maantje noch zo klaar,
't Is evenwel zo bleek en naar,
Als wy 't by 't Zonnelicht gelyken:
Hoewel gedienſtig, na haar maat,
Maar ziende op een hooger graat,
Zo moet het ver voor 't ander wyken.
Men ziet ook by de Maaneſchyn,
Beſcheid'lyk dat 'er dingen zyn,
Doch met een ſchaduw overtoogen:
Maar 't Zonne-licht, met volle kracht,
Ontkleed het al, van 't kleed der nacht,
En ſteld de dingen klaar voor oogen:
Zo achten wy deez' levens tyd,
By 't leven in der Eeuwigheid:
Wy zien ons zelven, en de dingen
In 't licht der oogen, en 't Verſtand
Ter rechter en ter ſlinkerhand,
Die door Gods Wysheid ſtand ontfingen:
Maar doch wy zien het alles aan,
Als by het ſchemer-licht der Maan,

Zo dat wy licht in 't oordeel doolen:
  Wy zien 't niet duid'lyk wat het is,
  Maar boven op en by de gis,
Het recht perfect blyft ons verhoolen.
  Maar als het licht van Zon en Maan,
  En 't aardſe oog zal ondergaan
In d'opgang van het Licht der Lichten,
  Dan zal men zien, als by den dag,
  Wat in des Scheppers wezen lag,
Dat ons nu ſchemerd voor 't gezichte.
  Daar zal geen ſchemer-licht meer zyn,
  Want God is zelfs den klaaren ſchyn,
En 't dekſel gantslyk afgetoogen;
  Zyn wond'ren zyn dan naakt en klaar,
  En ſtaan tot vreugde in 't openbaar,
Voor recht begryp en klaare oogen.

PSALM VIII: 4, 5.

Als ik uwen Hemel aanzie, het werk uwer vingeren, de Maane en de Sterren, die gy bereid hebt.

Wat is de menſch, dat gy zyner gedenkt? en de zoone des menſchen dat gy hem bezoekt?

PSALM

PSALM CXII: 4.

Den oprechten gaat het licht op in de duisternisse: Hy is genadig en barmhertig, en rechtvaardig.

JEZAIAS LX: 20.

Uwe Zonne en zal niet meer ondergaan, en uwe Maane en zal haar [licht] niet intrekken, want de HEERE zal u tot een eeuwig Licht wezen, en de dagen uwer treuringe zullen een einde neemen.

EPHEZEN V: 8, 9, 10, 11.

Want gy waart eertyds duisternisse, maar nu zyt gy licht in den Heere: wandeld als kinderen des lichts;

Want de vrucht des Geests is in alle goedigheid en rechtvaardigheid en waarheid.

Beproevende wat den Heere welbehaagelyk zy.

En hebt geen gemeenschap met de onvruchtbaare werken der duisternisse, maar bestraft ze ook veel eer,

De STERREN.

Het werk pryſt de Meeſter.

De Hemelen vertellen Gods eere, en het Uitſpanſel verkondigt zyner handen werk. Pſalm XIX: 2.

Ik ben de wortel en het geſlachte Davids, de blinkende Morgenſterre. Openb: XXII: 16.

Haar

Haar groot akkoort, Word nooit verſtoort.

Als gy het Sterren-ryk aanſchoud,
Zo ſteld aan uw gemoed te vooren,
De Meeſter, die dat heeft geboud,
En laat zyn grootheid u bekooren.
Die zo veel wond'ren ſteld ten toon,
In 't Voorhof dezer Uitgeboorten,
Heeft onbedenk'lyk hooger ſchoon,
Beſloten, binnen zyne Poorten.
En gy, die gaaren wond'ren ziet,
Word van dien grooten Heer gebeden,
Tot Deelgenoot van dat geniet,
Om binnen zyn Paleis te treeden.
Men moet dan hier niet blyven ſtaan,
Maar langs den weg van zyn Geboden,
Na 't Eeuwig Ryk der wond'ren gaan,
Daar 's Werelds wond'ren ons toe nooden.
Van 't welk de Heer des hemels zeid,
Wiens toezeg niemant zal ontzinken,
Dat in het Ryk der heer'lykheid,
De vroomen eeuwig zullen blinken,
Niet als een Ster, maar als de Zon:

Om

Om zulk een hemels licht te weezen,
  Was 't waard, dat ider Ziel begon,
Dan was zyn welſtand nooit volpreezen.
  ô Menſch! die 't wonder ſchoon bemind,
  Wat is 'er ſchoonder, als Gods kind.

JOB XXXVIII: 7.

Doe de Morgen-ſterren t'zaamen vrolyk zongen, en alle de kinderen Gods juigden.

PSALM CXLVIII: 1, 2, 3, 4, 5.

Hallelu-Jah. Looft den HEERE uit de hemelen: Looft hem in de hoogſte plaatſen.

Looft hem alle zyne Engelen: Looft hem alle zyne heirſchaaren.

Looft hem Zonne ende Maane: Looft hem alle gy lichtende Sterren.

Looft hem gy hemelen der hemelen: en gy wateren die boven de hemelen zyt.

Datze de Naame des HEEREN looven; want als hy 't beval zo wierden zy geſchapen.

MATTHEUS XXIV: 29.

En terſtont na de verdrukkinge dier dagen, zal de Zonne verduiſtert werden, en de Maane en zal haar ſchynſel niet geeven, en de Sterren zullen van den hemel vallen, en de krachten der hemelen zullen beweegt worden.

1 Ko-

1 KORINTH: XV: 41, 42, 43.

Een andere is de heerlykheid der Zonne, en een andere is de heerlykheid der Maane, en een andere is de heerlykheid der Sterren: want de [eene] ſterre verſchilt in heerlykheid van de [andere] ſterre.

Alzo zal ook de opſtandinge der dooden zyn. Het [lichaam] word gezaait in verderflykheid, het word opgewekt in onverderflykheid.

Het word gezaait in oneere, het word opgewekt in heerlykheid. Het word gezaait in zwakheid, het word opgewekt in kracht.

HEBREEN I: 10, 11, 12.

En Gy HEERE, hebt in den beginne de aarde gegrondet, en de hemelen zyn werken uwer handen: Dezelve zullen vergaan, maar gy blyft altyd: en zy zullen alle als een kleed verouden:

En als een dek-kleed zult gy ze in een rollen, en zy zullen verandert worden: maar gy zyt dezelve, en uwe jaaren en zullen niet ophouden.

2 PETRUS I: 19.

En wy hebben het Propheetiſe Woord, dat zeer vaſt is; en gy doet wel, dat gy daar op acht hebt, als op een licht ſchynende in een duiſtere plaatſe, tot dat de dag aanlichte, en de Morgenſterre opga in uwe herten.

OPENBAARING II: 28.

En ik zal hem de Morgen-ſterre geeven.

De WOLKEN.

Zy belooven lief of leed.

Ziet, hy komt met de Wolken, en alle ooge zal hem zien, ook de geene die hem doorſteeken hebben: en alle geſlachten der aarde zullen over hem rouwe bedryven: Ja, Amen. Openb: I: 7.

Hy

Hy was; en is verdreeven;
Zo gaat het tyd'lyk leeven.

De Wolk van Nevel t'zaam gesteld,
Maakt veel verand'ring voor 't gezichte,
Terwyl hy weid, langs 't blaauwe veld,
Somtyds gesierd, door 't Avond lichten;
Somtyds heel droevig zwaar, en naar,
Beloovende een vloed van regen,
Die deze of geene schaad'lyk waar,
En elders iemant weêr een zegen:
Maar eens verwachten wy een lucht,
Daar duizende met schrik voor vreezen,
En menig met verlangst na zucht,
Want die zal wonden en geneezen.
Wanneer de heil'ge Majesteit,
In d'aankomst van des Menschen Zoone,
Met groote kracht en heer'lykheid,
Zich in de wolken zal vertoonen.
Dan hangt het opgerichte hoofd,
En 't hoofd dat hing word opgeheeven,
Dan is de Tyd, zo lang belooft,
Tot loon en straf, voor 't mensch'lyk leven.

ô Je-

ô Jezus! 't is nu lang geleên,
Dat u een wolk heeft weg genomen:
Ach! of ûw wederkomst verscheen!
Zo is 't verlangen van de vroomen,
Hoewel uw wooning na den Geest,
Nooit van der aarden is geweest.

Job XXVI: 8, 9.

Hy bind de wateren in zyne wolken: nochtans en scheurd de wolke daar onder niet.

Hy houd het vlakke [zynes] throons vast: hy spreid zyn wolke daar over.

Job XXXVII: 11, 12, 13.

Ook vermoeit hy de dikke Wolke [door] klaarheid: hy verstrooit de wolke zynes lichts.

Die keert haar dan na zynen wyzen raad [door] ommegangen, datze doen, al dat hy ze gebied op het vlakke der wereld, op der aarde.

't Zy dat hy die tot eene roede, of tot zyne land, of tot weldaadigheid beschikt.

Psalm CIV: 3.

Die zyne opperzaalen zoldert in de wateren: die van de wolken zynen wagen maakt: die op de vleugelen des winds wandeld.

Psalm

PSALM CXLVII: 8.

Die de hemelen met wolken bedekt, die voor de aarde regen bereid: die 't gras [op] de bergen doet uitspruiten.

EZECH: XXXII: 7.

En als ik u zal uitbluſſen, zal ik den hemel bedekken, en zyne ſterren zwart maaken: Ik zal de Zonne met wolken bedekken, en de Maane en zal haar licht niet laaten lichten.

NAHUM I: 3.

De HEERE is langmoedig, doch van groote kracht, en hy en houd [den ſchuldigen] geenzins onſchuldig: des HEEREN weg is in wervel-wind; en in ſtorm, en de wolken zyn het ſtof zyner voeten.

1 THESSAL: IV: 17, 18.

Daar na wy die levendig overgebleven zyn, zullen te zaamen met haar opgenomen worden in de wolken, den Heere te gemoete in de Lucht: en alzo zullen wy altyd met den Heere wezen.
Zo dan, vertrooſt malkanderen met deze woorden.

OPENB: XXII: 12.

En ziet, ik kome haaſtelyk: en mynen loon is met my, om een iegelyk te vergelden, gelyk zyn werk zal zyn.

De LUCHT.

Wie kan ze missen.

Alles wat adem heeft loove den HEERE, Halelu-Jah. Psalm CL: 6.

Maar dien God, in wiens hand uwen adem is, en by wien alle uwe paden zyn, en hebt gy niet verheerlykt. Daniel V: 23.

Al

Al ziet men 't niet, Zo is het iet.

ô Dunne Lucht, ontaſt'lyk goed,
Nochtans van zulk een hoogen waarde,
Dat alles door u leeven moet,
Wat adem haald, op dezer aarden:
Wie roemd en pryſt uw lekkerny,
Die onophoud'lyk word gegeeten?
Onachtzaamheid gaat u voorby,
En grover ſpys doet u vergeeten.
Is 't wonder dat een hooger graad,
Van onbegryp'lykheid voor 't leven,
Daar alle leven door beſtaat,
De Bron die alles op moet geeven,
Voor 't onaandachtige gemoed,
Vergeeten blyft? wyl grove zaaken,
Daar hy de dier'lykheid mee voed,
Zyn plompe geeſt onachtzaam maaken.
Zo blyft het edelſte onbetracht,
Te fyn voor oogen en voor handen,
En daarom ruik'loos niet geacht,
Het menſch'lyk leven tot een ſchande.
Maar d'Eed'le wysheid doet zo niet;

Ze erkend het onbegryp'lyk wezen,
Schoon dat zy 't niet en taſt noch ziet,
En 't word van haar gemoed gepreezen,
Voor d'oorzaak daar het al door leeft,
En voor een ſpys van 't eeuwig geeven,
Waar na zy ſteeds begeerten heeft,
En eindeloos door hoopt te leven.
O diepſte oorſprong van de lucht!
Weeſt gy de aamtocht onzer zucht.

PSALM LI: 13.

En verwerpt my niet van u aangezichte, en neemt uwen Heiligen Geeſt niet van my.

HANDEL: XVII: 27, 28.

Op dat zy den Heere zouden zoeken, of zy hem immers taſten en vinden mogten: hoewel hy niet verre en is, van een iegelyk van ons.

Want in hem leven wy, en bewegen ons, en zyn wy: gelyk ook eenige van uwe Poëten gezegt hebben, want wy zyn ook zyn geſlachte.

JOAN-

JOANNES III: 8.

De wind blaaſt waar heenen hy wil, en gy hoord zyn geluid, maar gy en weet niet van waar hy komt, en waar hy heenen gaat: alzo is een iegelyk die uit den geeſt geboren is.

ROMEYNEN VIII: 14, 15.

Want zo veele als'er door den geeſt Gods geleidet worden, die zyn kinderen Gods.

Want gy en hebt niet ontfangen den Geeſt der dienſtbaarheid wederom tot vreeze: maar gy hebt ontfangen den Geeſt der aanneeminge tot kinderen, door welken wy roepen: Abba, Vader.

GALATEN V: 16.

En ik zegge, wandeld door den Geeſt, en volbrengt de begeerlykheid des vleeſes niet.

Het VUUR.

Wacht u.

Dan zal hy zeggen ook tot de geene die ter slinker [*hand*] *zyn, gaat weg van my, gy vervloekte in h*[…] *eeuwige vuur, 't welk den Duivel en zyne Engelen b*[…] *reid is.* Matth: XXV: 41.

Me

Men moet voorzichtig leeren,
Het quaad te zien van veren.

Hoe Ys-koud moet het herte weezen,
Dewyl 't zich zo veel niet ontlaat,
Om voor het Eeuwig Vuur te vreezen,
Na d'alderwyste en trouwste raad!
Nochtans zal elk bekennen moeten,
Indien hem maar een vonkje raakt
Hoe snel hy weg haald hand en voeten,
En hoe hy voor een meerder waakt.
ô Vuur! hoe scherp zyn uwe tanden,
Hoe byt gy 't wezen dat gy vat,
Hoe maakt gy alle ding te schanden,
En uwen honger word niet zat;
ô Mensch laat geen Fioolen zorgen!
Dewyl gy in dien Spiegel ziet,
Al schynd de straffe lang te borgen,
Den schuldigen vergeet zy niet.
Maar vind hem eindeling aan 't Ende,
Op dat hy dan betaal en boet
Met jammer, lyden en elende,
En smaak het bitter na het zoet.

Gelyk gy wacht uw teere handen,
  Terwyl gy 't vuur tot nut beſtierd,
Op dat men zich niet leelyk brande,
  Wanneer men kookt of anders vierd,
Doet zo u voordeel met gedachten,
  Door denken aan het eeuwig vuur,
Om uwe Ziel daar voor te wachten,
  En zo t'ontgaan het hoogſte zuur.
Maar dat het uwen zin doe kooke,
  In levendige vreeze Gods,
En 't koude hert geſtaag beſtooke,
  Tot keur van 't beſte deel uw's lots.

SPREUKEN XXVII: 12.

De kloekzinnige ziet het quaad, [en] verbergd zich: de ſlechte gaan heenen door, [en] worden geſtraft.

JEZAIAS XXXIV: 9.

En haare beeken zullen in pek verkeerd worden, en haar ſtof in zwevel: ja haare aarde zal tot brandende pek worden.

MATTH:

MATTH: XXV: 46.

En deze zullen gaan in de eeuwige pyne: maar de rechtvaardige in dat eeuwige leven.

LUKAS XII: 4, 5.

En ik zegge u mynen vrienden, en vreest u niet voor de geene die het lichaam dooden, en daar na niet meer en kunnen doen.

Maar ik zal u toonen wien gy vreezen zult: vreest dien, die na dat hy gedood heeft; [ook] macht heeft in de helle te werpen: Ja ik zegge u, vreest dien.

HEBREEN X: 26, 27.

Want zo wy willens zondigen, na dat wy de kennisse der waarheid ontfangen hebben, zo en blyft daar geen slacht-offer meer over voor de zonden:

Maar een schrikkelyke verwachtinge des oordeels, en hitte des vuurs dat de tegenstaanders zal verslinden.

Het WATER.

Enkelt is 't Doorluchtig.

Want ik zal water gieten op den dorstigen, en stroomen op het drooge: Ik zal mynen Geest op u zaad gieten, en mynen zegen op uwe nakomelingen. En zy zullen uitspruiten tussen in het gras, als de wilgen aan de waterbeeken. Jezaias XLIV: 3, 4.

Zon-

Zonder Aarde, Hoog van waarde.

Het Water, 't lieflyk Element,
Daar zich de dorst van alle dingen,
Met uitgestrekte zucht na wend,
Op dat zy laafenis ontvingen:
Dat alles maatigt en verkoeld,
Wat van de droogte word beneepen,
Dat alles zuiverd, wast en spoeld,
Wat van de vuilheid was begreepen,
Daar alle gras en kruid na haakt,
Daar alle Akkers na verlangen,
Dat alle vruchten wasbaar maakt,
Op dat 'er spyze werd ontfangen,
Dat nedrig en zachtmoedig is,
En altyd zoekt de laagste steede,
En met zyn koele laafenis,
Geduurig afloopt, na benede:
Dat wekke ons op, en wyze ons voort,
Om zynen oorsprong eens t'erlangen,
Wyl 't leven reeds al heeft gehoord,
Dat zulks van Jezus is t'ontfangen,
Die spring en leevende Fontein,
Die zich voor niet heeft aangeboden,
Op dat wy nimmer dorstig zyn,
In 't land, daar ons zyn Roep toe nooden.

TEN

Ten Tweede:

Het Water, enkel en alleen,
En onvermengt met and're zaaken
Is zuiver, klaar en ongemeen,
En kan het ſchouwend oog vermaaken:
Maar is 't verdubbelleerd met aard,
Zo is zyn Edelheid verlooren,
En is veracht'lyk en onwaard,
Zyn naam van Modder werd gebooren.
ô Ziel! wel eer zo klaar geweeſt,
Zo zuiver uit Gods bron gevlooten,
Wat heeft de helſe en wereld geeſt,
Al zwarte aarde in u gegooten!
ô Water! van het waard gemoed,
Zo helder in eenvuldigheden,
Vermengd u niet met 's wereld goed,
Die zwarte aarde hier beneden,
Op dat gy zyt tot een vermaak
Van d'allerklaarſte en waarſte oogen,
En zyn begeerte tot een ſmaak,
Zo zal u zyne gunſt verhoogen,
Om in het Paradys te zyn,
In 't midden van de Hemels boomen,
Een ſpring en levende Fontein,
Van eeuwige Vrede en vreugde-ſtroomen:
Myd dan het mengſel (dat genaakt,)
Van 't helſe ſtof en 't ſtof der aarde,
Dat u voor God verfoei'lyk maakt,
En voor zyn oogen in onwaarde,

Op dat gy niet als drek en ſlyk,
Verſmeeten word in 't duiſter ryk.

MATTHEUS VI: 22, 23.

De kaarſe des lichaams is de ooge; indien dan uwe ooge eenvoudig is, zo zal uw' geheel lichaam verlicht wezen.

Maar indien uw' ooge boos is, zo zal geheel uw lichaam duiſter zyn. Indien dan het licht dat in u is, duiſterniſſe is, hoe groot [zal] de duiſterniſſe [zelve zyn]?

JOANNES III: 5.

Jezus antwoordde, en zeide tot hem; voorwaar, voorwaar, zegge ik u, zo iemant niet gebooren en word uit Water en Geeſt, hy en kan in het Koningryke Gods niet ingaan.

Kapittel IV: 13, 14.

Jezus antwoordde en zeide tot haar: een ieder die van dit water drinkt zal wederom dorſten:

Maar zo wie gedronken zal hebben van het water dat ik hem geeven zal, dien zal in eeuwigheid niet dorſten, maar het water dat ik hem zal geeven, zal in hem worden een Fonteine van water ſpringende, tot in het eeuwige leven.

DE

De AARDE.

Om 't geen hy voort brengt.

De Aarde geeft haar gewas: God, onze God, za l
ons zegenen. God zal ons zegenen: en alle einden der
Aarde zullen hem vreezen. Psalm LXVII: 7, 8.

Het

Het Middel is wel goed,
Als 't zyne werking doet.

Het kind is edeler van aard,
Als zyne Moeder die hem baard;
Wie kan de rouwe Aarden eeten?
Maar haar gewenfte fchoone vrucht,
Daar 's levens luft na tracht en zucht,
Die word van elk met fmaak gegeeten:
De eed'le vrucht van 't nieuw gemoed,
Uitwaffende van vlees en bloed,
Die rouwe klomp van ftof en aarde,
Is 't kind, dat in een hooge graad,
Zyn moeders ftand te boven gaat,
Zeer koftelyk en ryk van waarde.
ô Aarde, die onwaardig zyt,
Zo u ontbreekt de vruchtbaarheid,
Maakt u een arbeid om te baaren,
Dat regen en de Zonnefchyn,
Aan u niet vruchteloos en zyn,
Maar uw Gewas in 't licht verklaaren.
't Gewas dat d'Allerhoogfte haagd,
Daar zyn begeerte en luft na vraagd,

Dat

Dat waardige Gewas der Deugde,
 Waar toe gy zaad in u besluit,
 Want d'Allerhoogste lokt het uit,
Tot eene vrucht ter eeuw'ge vreugde.

GENESIS I: 11,12.

En God zeide: dat de Aarde uitschiete gras-scheutkens, kruid zaad zaajende, vruchtbaar geboomte, draagende vrucht na zynen aard, welkers zaad daar in zy op der aarde, en het was alzo.

En de Aarde bracht voort Gras-scheutkens, kruid zaad zaajende na zynen aard, en vrucht-draagende geboomte, welkers zaad daar in was, na zynen aard: en God zag dat het goed was.

PSALM CIV: 13,14,15,16.

Hy drenkt de bergen uit zyne Opper-zaalen: de aarde word verzadigd van de vrucht uwer werken.

Hy doet het gras uitspruiten voor de beesten, en 't kruid tot dienst des menschen, doende het brood uit de aarde voortkomen:

En den wyn, die het herte des menschen verheugd, doende het aangezichte blinken van olie: en het brood, dat het herte des menschen sterkt.

De boomen des HEEREN worden verzadigd, [de] cederboomen van Libanon, die hy geplant heeft.

PSALM CXLVII: 8,9,10,11.

Die de Hemelen met wolken bedekt, die voor de [A]arde regen bereid: die het gras, [op] de bergen [d]oet uitspruiten.

Die het vee zyn voeder geeft: den jongen raaven [al]s ze roepen.

Hy en heeft geenen lust aan de sterkte des paards: [h]y en heeft geen welgevallen aan de beenen des mans.

De HEERE heeft een welgevallen aan die, die [h]em vreezen, die op zyne goedertierenheid hoopen.

MATTHEUS XIII: 8.

En een ander [deel] viel in de goede aarde, en [g]af vrucht, het eene honderd, het ander zestig, en [h]et ander dertig-[vond.]

HEBREEN VI: 7,8.

Want de aarde die den regen menigmaal op haar [k]omende indrinkt, en bequaam kruid voortbrengd [v]oor de geene, door welke zy ook gebouwt word, die [o]ntfangt zegen van God.

Maar die doornen en distelen draagt, die is ver[w]orpelyk, en na by de vervloekinge, welker einde [is] tot verbrandinge.

De WIND.

Nochtans in wezen.

De wind blaast waar heenen hy wil, en gy hoor[t] zyn geluid, maar gy en weet niet van waar hy kom[t] en waar hy heenen gaat: alzo is een iegelyk die uit d[e] Geest gebooren is. Joan: III: 8.

't O[…]

't Onzien'lyk Goed,
Waaid op 't Gemoed.

Koel windje, dat men niet en ziet,
Maar echter door 't gevoel geniet,
ls ik u volg met myn gedachten,
Wat uw beginſel zy geweeſt
Dan denk ik aan den Heil'gen Geeſt,
en vloejen uit des Vaders krachten.
Hoe wierd dien adem ook zo ſchoon
Door Jezus zyn beminde Zoon,
eblaazen op zyn lievelingen.
Terwyl het aangenaame woord,
Van zyne lippen wierd gehoord,
at zy den Heil'gen Geeſt ontvingen.
Gelyk men ook 't gedenken vind,
Van eene ſterk gedreeven wind,
't Apoſtolis Huis bevonden,
Daar d'ingetooge ſtille Schaar
Eendrachtig in 't verwachten waar,
ot haar dien Trooſter wierd gezonden.
Gy dan; Fonteine van de wind,
Wiens uitvloed zich op aarden vind,

 Ver-

Verkoeld gy 't Aangezicht der Zielen;
  Die in het land van vlees en bloed,
  Door zo veel heete dagen moet,
Daar Jacht haar navolgd op de hielen.

GENESIS III: 8.

En zy hoorden de stemme des HEERE. Gods, wandelende in den hof, aan den wind a daags.

I KONINGEN XIX: 11, 12.

En Hy zeide: Gaat uit, en staat op dezen ber voor het aangezichte des HEEREN, en zie de HEERE ging voorby, en eenen grooten, sterken wind scheurende de bergen, en breekende steenrotzen voor den HEERE heenen; [Doch] HEERE en was in den wind niet: en na dez wind eene aardbevinge; de HEERE en was [oo in de aardbevinge niet;

En na de aardbevinge, een vuur, de HEER en was [ook] in het vuur niet: en na het vuur suisen van een zachte stilte.

JOB XXXVII: 9, 10.

Uit de binnen-kamer komt de wervel-wind, van de verstrooijende [winden] de koude.

Door [zyn] geblaas geeft God de vorst; zo dat breede wateren verstyft worden.

En Vers 21.

En nu en ziet men het licht niet, [als het] hel-
er is in den Hemel, als de wind door gaat, en
ien zuiverd.

En Kapittel XXXVIII: 24.

Waar is de weg, [daar] het licht verdeeld word;
en] de Oosten wind zich verstrooit op der aarde?

PSALM XVIII: 16.

En de diepe kolken der wateren werden gezien, en
e gronden der wereld werden ontdekt, van u schel-
en, O HEERE, van het geblaas des winds uwer
euze.

PSALM CIV: 3.

Die op de vleugelen des winds wandeld.

PSALM CXXXV: 7.

Hy brengt den wind uit zyne Schatkameren voort.

PSALM CXLVII: 18.

Hy zend zyn woord, en doet ze smelten: hy doet
ynen wind waajen, de wateren vloeijen heenen.

LUKAS XI: 13.

Indien dan gy, die boos zyt, weet uwe kinderen
ede gaaven te geeven, hoe veel te meer zal de hemelse
ader den heiligen geest geeven den geenen die hem
dden?

De REGEN.

Tot Vruchtbaarheid.

Druipet gy hemelen van boven af, en dat de wolke vloeijen van gerechtigheid: en de aarde opene haar, e dat allerlei heil uitwasse, en gerechtigheid t'zaamen uit spruite: Ik de HEERE heb ze geschaapen. Jezaia XLV: 8.

ô Aara

ô Aarde geeft uw vrucht,
Op 't geeven van de lucht.

Wanneer den hemel lange wachten,
Met zegen van der wolken vloed,
Zo moeſt de aarde haaſt verſmachten,
Met haar geſlacht, van kruid en bloed.
O Aangenaame regen-ſtraalen,
Die zo behaag'lyk uit de lucht,
Tot een verquikking nederdaalen,
Waar na het drooge aardryk zucht.
Uw lang vertoeven baard verlangen,
En trekt het uitgeſtrekte oog,
Wyl nood, u gaaren wil ontfangen,
Van hier beneden naar om hoog:
Want alle menſchelyke krachten,
Met al haar wysheid en verſtand,
Die moeten op u zegen wachten,
Die af komt van de hoogſte hand.
Maar dat verheevener gedachten,
By 's waters heil en noodigheid,
Die groote droogte doch betrachten.
Daar iemant in der hellen leid,
En eiſt, in 't ſmertelyk gevoelen,
Maar zo veel laafenis van vocht,
(Om zyne tonge te verkoelen,)
Als aan een vinger hangen mogt.
Dat is een dorheid en een droogte,
Die elk wel mag ter herten gaan,

Op dat hy uitzie na de hoogte,
  Om buiten dat gevaar te ſtaan.
Nu is het noch een tyd van zegen,
  Wyl God zyn venſters open doed,
Met ſtroomen van genade regen,
  Tot vruchtbaarheid van eeuwig goed.
Hy wil een levend water geeven,
  Dat ons voor dorſt behoeden zal,
En ſpringen tot in 't eeuwig leven,
  In 't ſchoon doorwaterd roozendal.
O Water! dat zo waard genooten,
  Zo dienſtig zyt in dezen tyd;
De Bron waar uit gy zyt gevlooten
  Is 't diep geheim der Eeuwigheid.
Tot die, moet u gebruik ons wenken,
  Want wie by deze welbron woond,
Zyn ſtraal zal hem oneindig drenken,
  Voor droogten is zyn ziel verſchoond.

PSALM LXV: 10, 11, 12, 13.

Gy bezoekt het land, en hebbende het begeerig gemaakt, verrykt gy het grootelyks; de riviere Gods is vol waters: wanneer gy het alzo bereid hebt, maakt gy haar lieder koorn gereed.

Gy maakt zyne opgeploegde aarde dronken; gy doet ze daalen [in] zyne vooren: gy maakt het week door de droppelen, gy zegend zyn uitſpruitſel.

Gy kroond het jaar uwer goedheid: en uwe voetſtappen druipen van vettigheid.

Zy

Zy bedruipen de weiden der woestyne: en de heuvelen zyn aangegord met verheuginge.

PSALM LXVIII: 10.

Gy hebt zeer milden regen doen druipen, ô God; en gy hebt uwe erffenisse gesterkt, als ze mat was geworden.

PSALM LXXXIV: 7.

Als zy door het dal der moerbezie-boomen doorgaan, stellen zy hem tot een Fonteine, ook zal de regen haar gants rykelyk overdekken.

JEREMIAS V: 24, 25.

En zy en zeggen niet in haar herte: Laat ons nu den HEERE onzen God vreezen, die den regen geeft, zo vroegen regen als spaaden regen, in zynen tyd: [die] ons de weeken, de gezette tyden des oogsts, bewaard.

Uwe ongerechtigheden wenden die dingen af, en uwe zonden weeren dat goede van u-lieden.

EZECHIEL XXXIV: 26.

Want ik zal dezelve, en de plaatsen rondom mynen heuvel, stellen [tot] eenen zegen: en ik zal den plas-regen doen nederdaalen in zynen tyd; plas-regens van zegen zullender zyn.

DE SNEEUW.

Niet langer als 't koud is.

Want hy zeid tot de ſneeuw, Weeſt op d'aarde, en [*tot*] *den plasregen des regens; dan is'er de plasregen zy-ner ſterke regenen.* Job XXXVII: 6.

Hy geeft ſneeuw als wolle: Hy ſtrooit den rym als aſſe. Pſalm CXLVII: 16.

Wat

Wat is 't Sieraad,
Dat weer vergaat.

Wanneer de Sneeuw het aardryk dekt,
En met zyn witheid overtrekt,
Dan is de Mesthoop schoon voor oogen:
Waar is een Lywaad, zo geblykt,
Dat zy den prys niet af en strykt,
En voor haar staat niet leid geboogen?
Maar als de Zon dat kleed versmelt,
Dan ziet men hoe 't 'er is gesteld;
Wanneer het leelyk uit komt kyke,
Aan dezen, en aan geene hoek,
Dan gaat'er blyk voor onderzoek,
Op dat de viesheid van haar wyke.
ô Mesthoop, van een vuil gemoed,
Zo schoon bedekt met werelds goed,
Hoe snood ontdekt zich uwe schanden,
Wanneer Gods Tooren-vuur zo schynd,
Dat uwe manteling verdwynd,
Als wierd zy afgelicht, met handen!
In plaats van zulk een witten schyn,
Was 't beter swarte aard te zyn,

Die Goud en Zilver droeg van binnen:
Dat is de Deugd; of 't iemant weet;
Daar geene, ſchand'lyk word ontkleed,
Zal dezen Eer, door bloodheid winnen.

JOB VI: 16,17.

Die verdonkerd zyn van het ys, [en] in dewelke de ſneeuw haar verbergd.

Ter tyd als ze van hitte vervlieten, worden ze uitgedelget: als ze warm worden, verdwynen ze uit haare plaatſe.

Kapittel XXIV: 19.

De droogte, mitsgaders de hitte, neemen de ſneeuwwateren wech; [alzo] het graf [de geene die] gezondigd hebben.

En Kapittel XXXVIII: 22.

Zyt gy gekomen tot de Schat-kameren der ſneeuw?

PSALM LXVIII: 2,3,4.

God zal opſtaan, zyne vyanden zullen verſtrooid worden: en zyne haaters zullen van zyn aangezichte vlieden.

Gy zult ze verdryven gelyk rook verdreven word, gelyk was voor het vuur ſmelt, zullen de godlooze vergaan van Gods aangezichte.

Maar

Maar de rechtvaardige zullen zich verblyden, zy zullen van vreugde opspringen voor Gods aangezichte, en van blydschap vrolyk zyn.

SPREUKEN XXV: 13.

Een trouw gezant is den geenen, die hem zenden, als de koude des sneeuws ten dage des oogstes: want hy verquikt zyns Heeren ziele.

JEZAIAS LV: 10, 11.

Want gelyk de regen en de sneeuw van den Hemel nederdaald, en derwaarts niet weder en keerd; maar doorvochtigt de aarde, en maakt dat zy voortbrenge en uitspruite, en zaad geeve den Zaaijer, en brood den eeter.

Alzo zal myn woord, dat uit mynen monde uitgaat, [ook] zyn, 't en zal niet ledig tot my wederkeeren: maar het zal doen 't geene dat my behaagd, en 't zal voorspoedig zyn [in] 't geene waar toe ik het zende.

JEREMIAS XVIII: 14.

Zal men ook om eenen rotssteen des velds verlaaten den sneeuw des Libanons? zullen ook de vreemde, koude, vlietende wateren verlaaten worden?

De DONDER.

Tot Verbaastheid.

God donderd met zyne stemme zeer wonderlyk: hy doet groote dingen, en wy en begrypen ze niet. Job XXXVII: 5.

Wy dan weetende den schrik des Heeren, bewegen de menschen tot het geloove. 2 Korinth: V: 11.

Zo

Zo gy het Goede wild,
Het werd u tot een Schild.

Als 't Onweer optrekt, en ons dreigd met harde vlaagen,
an flikk'rend blixem-vuur en zwaare donderslagen,
Dan zinkt het moedig hert, en temt den eid'len geest,
Gelyk het stoute kind, dat voor de Roede vreest;
laar als het dreigement der straf is wech geweeken,
egint de dartelheid het hoofd weêr op te steeken,
En speeld, gelyk voor heen, het oude Zonden-spel,
Niet ziende op 't gevaar, of dreigen van de hel;
ls iets, dat ver en flaauw, hem scheem'rig komt te vooren;
o laat hy 't aanstaan, en verwacht Gods eeuw'ge tooren:
Maar zo, als by mooi weer, in d'aangenaame tyd
Daar 't mens'lyk leven zich in vrolykheid verbleid,
mwyl in korten tyd, een lucht komt op gereezen,
ie 't hemels blaauw bedekt, en 't volk met schrik doed vreezen,
Zo haastig komt somtyds het dood'lyk wee en ach!
En treft de vrolyke en gezonde levens-dag.
Wee! ô ach! ô Mensch! gy ziet het Onweer komen,

Dat

Dat u met zyn gelaat, op uwen weg doet schroomen,
Terwyl de donderbui zyn wolk allenks verheft,
En bergd uw lyf by tyds, eer dat het Onweer treft:
Weest doch zo wys'lyk, om bedachtelyk te leeren,
Dat gy het eeuwig leed der Zielen ziet van veren,
En met uw bloothéid in een goe verschuiling gaat,
Eer u de donder van Gods tooren nederslaat.

PSALM XVIII: 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15.

Doe daverde en beefde de Aarde, en de gron den der bergen beroerden zich, en daverden, om da hy ontsteeken was.

Rook ging op van zyner neuze, en een vuur ui zynen mond verteerde; koolen werden daar va aangesteeken.

En hy boog den hemel, en daalde neder, en don kerheid was onder zyne voeten.

En hy voer op eenen Cherub, en vloog; ja h vloog snellyk op de vleugelen des winds.

Duisternisse zettede hy tot zyne verberginge; rond om hem was zyne tente, duisterheid der wateren wolken des hemels.

Van den glans die voor hem was, dreeven zyn wolken daar heenen; hagel en vuurige koolen.

En de HEERE donderde in den Hemel, e de Alderhoogste gaf zyne stemme; hagel en vuurig koolen.

E

En hy zond zyne pylen uit, en verstrooide ze; en y vermenigvuldigde de bliksemen, en verschrikte ze.

PSALM XXIX: 3, 4, 5.

De Stemme des HEEREN is op de wateren, God der eeren donderd; de HEERE is op de roote wateren.

De Stemme des HEEREN is met kracht; de emme des HEEREN is met heerlykheid.

De Stemme des HEEREN breekt de cederen; a de HEERE verbreekt de cederen Libanons.

PSALM CIV: 7.

Van u schelden vlooden zy, zy haasteden haar wech oor de stemme uwes donders:

JEZAIAS XXIX: 6.

Gy zult van den HEERE der heirschaaren be-ocht worden met donder, en met aardbeevinge, en root geluid: [met] wervelwind, en onweder, en vlamme eenes verteerenden vuurs.

De HAGEL.

'T Kan haaſt veranderen.

Daarom alzo zyt de Heere HEERE; *Ja ik zal* [*hem*] *door eenen grooten ſtorm-wind in myne grimmigheid ſply ten, en daar zal een overſtelpende plas-regen zyn in my nen toorn, en groote hagel-ſteenen in* [*myne*] *grimmig heid, om* [*dien*] *te verdoen.* Ezechiel XIII: 13.

D.

De vrucht van 't aards behaagen,
Word deerelyk verslaagen.

De Boomgaard en de Landeryen
Na 't Ploegen, Zaaijen ende vlyen,
Na regen, dauw en zonneſchyn,
Staan ſchoon en heug'lyk in 't belooven,
Zo dat van Akkers, en uit Hoven,
Een koſtelyke Oogſt zouw zyn.
Maar onverwacht is opgereezen
Een donk're wolk om voor te vreezen,
Die werpt, met vuur en dondervlaag
Veel honderd duizend hagel-ſteenen,
Met ſtorm en wervel-wind daar heenen,
Van zyne hoogte naar om laag.
Dat ſlaat de draagende landsdouwen,
En laat haar weinig overhouwen,
Het kooren werd ter neêr gedrukt,
Of afgemaaid, als waard met handen
Verwoeſt, verſtrooid, en heel te ſchanden,
De fruit werd onryp afgeplukt.
Daar leid de hoop, en 't welbehaagen,
Met eene vlaag ter neêr geſlagen:

ô ! Mens, ziet om, waar dat gy ſtaat,
Of 't in des werelds bouweryen,
Daar elk zyn Heil wil toebereijen,
Door moeite en zorg, niet ook zo gaat.
Wat bloeid en groeid het menigmaalen,
Tot hoop van veele vrucht te haalen,
Der aardſe voorſpoed en geluk,
En buiten wachten of vermoeden,
Begind het Ongeluk te woeden,
En zet het alles in den druk.
Bezonder als de ſwaare buijen,
Die dreigende de Dood beduijen,
Het al, en alles ſnyden af,
Wat wereld en haar welbehaagen,
De zucht van 't vlees quam voor te draagen,
En aan de aardſe zinnen gaf.
Dies bouwd uw Hoop op zulke dingen,
Die nooit door Toeval t'ondergingen.

JOB XXXVIII: 22, 23.

Zyt gy gekomen tot de Schatkameren der ſneeuw? en hebt gy de Schat-kameren des hagels gezien?
Dien ik ophoude tot den tyd der benaauwtheid; tot de dag des ſtryds, en der oorlogen.

PSALM XVIII: 13, 14.

Van den glans die voor hem was, dreeven zyne volken daar heenen; hagel en vuurige koolen.
En de HEERE donderde in den hemel, en de Alderhoogste gaf zyne stemme; hagel en vuurige oolen.

PSALM CV: 32.

Hy maakte haaren regen tot hagel, vlammig vuur n haaren lande.

JEZAIAS XXVIII: 2.

Ziet, de Heere heeft eenen sterken en machtigen, aar is gelyk een hagel-vloed een poorte des vererfs: gelyk een vloed der sterke wateren die overloejen, zal hy ze ter aarde neder werpen met der and.

En Kapittel XXX: 30.

En de HEERE zal zyne heerlyke stemme doen ooren, en de nederlaatinge zynes arms doen zien, et grimmigheid van toorn, en een vlamme des vererenden vuurs, straalen, en eenen vloed, en hageleenen.

HAGGAI II: 18.

Ik sloeg u lieden met brand-koorn, met honingauw, en met hagel, al het werk uwer handen; en en [keerdet] u niet tot my, spreekt de HEERE.

De BERG.

Hemelwaart.

O Zion, gy verkondigster van goede boodschap, klim op eenen hoogen berg: O Jeruzalem, gy verkondigste van goede boodschap; heft uwe stemme op met macht heft ze op, en vreest niet: zegt den steden Juda: Zi [hier] is uwe God. Jezaias XL: 9.

Ve

Verheft uw ooge,
Na 't heilig hooge.

Indien 'er ook een Berg op 't Aardryk was gelegen,
By wien men opging, langs ontdekte ſmalle wegen,
Tot in 't bezit, van een gezond en ſchoon Klimaat,
Dat lang deed leeven, in 't geniet van alle weelden,
Die 't mens'lyk oordeel, zich tot welzyn kan verbeelden,
Dat was voor alle man een zeer gewenſte ſtaat:
Wel aan; Zo 't iemant luſt om uit zyn land te reizen,
Men zal hem zulk een berg, tot vol bezit wel wyzen:
Zy leid in 't heiligland, dat Evangeli hiet,
Haar naam is Hemel-luſt, haar kruin is hoog verheven:
Men klimt 'er op, langs 't Spoor van Chriſtus Leer en Leeven,
Dat brengd den wandelaar, in 't heerelyk geniet
Daar hem geen honderd Jaar, van weelde komt te vooren,
Maar 't Eeuwig leeven in volmaaktheid is beſchooren.

TEN TWEEDEN:

Berg des deugds zo hoog verheven,
('Zo hoog verheven uit de grond,
Des diepen dals van 't vlees'lyk leeven,)
Wiens vaſtheid nooit beweging vond.

Wy hebben van u hooren zeggen,
  Dies gaven wy ons op de been,
En lieten 't land der Zonden leggen,
  En gaan in Pelgrimmagie heen.
ô Hooge Berg der Zaligheden!
  Uw toegang is ons niet te ſtyl,
Wy naad'ren vaſt met wyde ſchreeden,
  ô Geeſt'lyk Zion! Berg van heil
Gewenſte perk, daar wy na loopen,
  Wy zien u reeds al in 't verſchiet,
Met oogen van geloof en hoopen,
  Verheeven doel, daar 't hert op ziet.
Wy leggen aan, om u te treffen,
  Om d'alderwaardſte levens-kroon,
Waar mede uw kruin ons zal verheffen,
  Tot in den hoogen hemels-troon.
Treed aan, treed aan, ô Menſchlyk leeven,
  Klim op by dezen berg des goeds,
Zo word gy uit het ſtof verheven,
  In 't eeuwig Luſthof des gemoeds.
Het Dal der heete Zonneſchynen,
  Daar 't leven dwars door heenen toog,
Zal eind'ling heel en al verdwynen,
  Den heil-beklimmer uit het oog.
Men vloei dan toe, uit alle wyken,
  Tot dezen vaſten berg der deugd,
Op dat 'er veel 't Bezit bereiken,
  Van Eeuw'ge welſtand, vrede en vreugd.

PSALM

PSALM XXIV: 3, 4, 5, 6.

Wie zal klimmen op den Berg des HEEREN?
:n wie zal ſtaan in de plaatſe zyner heiligheid?
Die rein van handen, en zuiver van herten is,
ie zyne Ziele niet op en heft tot ydelheid, en die
iet bedrieglyk en zweert.
Die zal den zegen ontfangen van den HEERE,
n gerechtigheid van den God zyns heils.
Dat is 't geſlachte der geener die na hem vraagen,
ie u aangezichte zoeken, [dat] is: Jakob, Sela!

JEZAIAS XXXV: 8, 9, 10.

En aldaar zal eene verhevene baane, en een weg
yn, welke de heilige weg zal genaamt worden: De
nreine en zal daar niet doorgaan, maar hy zal voor
'eze zyn: die [dezen] weg wandelt, zelfs de dwaa-
en en zullen niet dwaalen.
Daar en zal geen Leeuw zyn, nochte geen verſcheu-
ende gedierte en zal daar op komen, noch aldaar ge-
onden worden, maar de verloſte zullen [daar op]
vandelen.
En de vry gekochte des HEEREN zullen weder
eeren, en [tot] Zion komen met gejuig, en eeuwige
lydſchap zal op haar hoofd wezen: vrolykheid en
lydſchap zullen zy verkrygen, maar droeffeniſſe en
uchtinge zullen weg vlieden.

HEBREEN XII: 22.

Maar gy zyt gekomen tot den Berg Zion, en de
tad des levendigen Gods, tot het hemelſe Jeruzalem,
n veele duizenden der Engelen.

HET DAL.

Om niet van hoog te vallen.

Want een iegelyk, die hem zelven verhoogd, zal vernederd worden: en die hem zelven vernederd zal verhoogd worden. Lukas XIV: 11.

God wederstaat de hovaardige, maar de nedrige geeft hy genade. Jakobus IV: 6.

Dat

Dat u behaage, Het veilig laage.

Terwyl het Winterd, op den Berg, met Sneeuw bedekt,
Wiens hoog verheven kruin,zich na de wolken ſtrekt,
Zo groeid en bloeid het Dal, van veele lieflykheden;
Wie dan de Zomer mind, die houw zich maar beneden:
Want veel beloften zyn het Dal der need'righeid,
Van d'Alderhoogſte tot een zegen toe gezeid.
Wie hier op acht, en tracht in dezen grond te zaaijen,
Zal in de laagte veel hoogwaarde vruchten maaijen,
En met zich voeren in de Schuur der Eeuwigheid,
Op dat hy eete, en voor armoê zy bevryd.
Maar alle Herten die in trotsheid zich verhoogen,
Zyn winterbergen, en onvruchtbaar voor Gods oogen.

I SAMUEL VI: 13.

En die van Beth-Semes maaiden de tarwen-oogſt in het dal, en als zy haare oogen ophieven, zagen zy de Arke, en verblyden haar als zy [die] zagen.

PSALM LXV: 10, 11, 12, 13, 14.

Gy bezoekt het land, en hebbende het begeerig gemaakt, verrykt gy het grootelyks; de riviere Gods is vol waters: wanneer gy het alzo bereid hebt, maakt gy haar lieder koorn gereed.

Gy

Gy maakt zyne opgeploegde aarde dronken; gy doet ze daalen [in] zyne voren: gy maakt het week door de droppelen, gy zegend zyn uitſpruitſel.

Gy kroond het Jaar uwer goedheid: en uwe voetſtappen druipen van vettigheid.

Zy bedruipen de weiden der woeſtyne: en de heuvelen zyn aangegord met verheuginge.

De velden zyn bekleed met kudden, en de dalen zyn bedekt met koorn: zy juichen, ook zingen ze.

PSALM LXXXIV: 7, 8.

Als zy door het dal der moerbezie boomen doorgaan, ſtellen zy hem tot een fonteine, ook zal de regen haar gants rykelyk overdekken.

Zy gaan van kracht tot kracht, een iegelyk [van haar] zal verſchynen voor God in Zion.

PSALM CIV: 8, 9, 10.

De bergen reezen op, de dalen daalden, ter plaatſe die gy voor hen gegrondet had.

Gy hebt een paale geſtelt, die zy niet over gaan en zullen: zy en zullen de aarde niet weder bedekken.

Die de Fonteinen uitzend door de dalen, datſe tuſſen de gebergte heenen wandelen.

SPREUKEN XV: 33.

De vreeze des HEEREN is de tucht der wysheid: en de nedrigheid [gaat] voor de eere.

SPREU

SPREUKEN XVI: 18, 19.

*Hovaardigheid is voor de verbreekinge; en boos-
ɛid des geestes voor den val.*

*Het is beter nedrig van geeste te zyn met de zacht-
oedige: dan roof te deelen met de hovaardige.*

JEZAIAS II: 11, 12, 13, 14, 15.

*De hooge oogen der menschen zullen vernedert wor-
en, en de hoogheid der mannen zal neder geboogen
orden, en de HEERE alleen zal in dien dage
rheven zyn.*

*Want de Dag des HEEREN der Heirschaaren
al zyn tegen allen hovaardigen, en hoogen, en tegen
le verhevenen, op dat hy vernedert worde.*

*En tegen alle hooge en verhevene cederen van Liba-
on, en tegen alle eiken van Basan.*

*En tegen alle hooge bergen, en tegen alle verhevene
uvelen.*

*En tegen allen hoogen toorn, en tegen allen vasten
uur.*

JEREMIAS XLIX: 16.

*Uwe schrikkelykheid heeft u bedrogen, [en] de
otsheid uwes herten, gy die woond in de klooven
r steenrotzen, die u houd op de hoogte der heuve-
n: al zoud gy u nest zo hoog maaken als den arend,
zal ik u van daar nederstooten, spreekt de
EERE.*

LUKAS I: 52, 53.

*Hy heeft machtige van de throonen afgetrokken, en
drige heeft hy verhoogd. Hongerige heeft hy met
ederen vervuld: en ryke heeft hy ledig weg gezonden.*

DE

De HEUVEL.

Om niet te dwaalen.

Hy zal ſterven, om dat hy zonder tucht geweeſt is en in de grootheid zyner dwaasheid zal hy verdwaalen Spreuken V: 23.

Daar is een weg, die iemant goed ſchynd: maar ...laatſte van dien, zyn wegen des doods. Kap: XVI: 25.

M...

Men wandel met voorzichtigheid,
Zyns levens weg door dezen tyd.

Is eener 't ſpoor der wegen mis,
en heuvel, uit de grond verheve,
Laat hem eens uitzien, waar hy is,
p dat hy 't oog een rechtſnoer geeve:
Verdwaalde door het woeſte veld,
an 's werelds heide en wilderniſſen,
Wiens gang elendig is geſteld,
oor langen tyd het ſpoor te miſſen:
Klimt op de hoogte van 't gemoed,
en heuvel van bedachtzaamheden,
Op dat zich voor u open doet
oe ver uw voet heeft mis getreeden.
Hoe breed en wyd gy zyt verdwaald,
in 't perk daar gy hoord uit te komen,
Hoe gy hebt om en om gemaald,
oor kreupel bos, en woeſte boomen.
Hoe uwen weg hoe langs hoe meer,
van de plaats der ruſt zouw leiden,
En brengen eind'ling ook zo veer,

Zo ver, zo ver, op dorre heiden,
Dat u, in 't laatfte overzien,
De kans van noch eens t'huis te komen
Door twyfelmoedigheid, miffchien,
Ontwrongen wierd, en afgenomen.
Daar u de naarheid van de nacht
Op 't woefte veld quam overvallen,
Daar acht'loosheid u had gebracht,
Tot in het dal der jammerdallen.
Ja, ook zo ver, zo ver, zo veer,
Dat gy 't nooit weder quaamt vertellen,
Vervallen buiten weder-keer,
Tot in den afgrond van der hellen.
Treed dan dees heuvel niet voorby,
De hoogte, van beraaden zinnen,
Op dat men fpeur waar datmen zy,
Om 't fpoor tot eeuwig heil te winnen.

JOB XV: 7.

Zyt gy de eerfte een menfche gebooren? of zyt voor de heuvelen voortgebracht?

PSALM CXIX: 176.

Ik hebbe gedwaald als een verlooren Schaap: zoe uwen knecht, want uwe geboden en hebbe ik n vergeeten.

SPRE

SPREUKEN VIII: 25.

Al eer de bergen ingevestigt waren: voor de heuvelen was ik gebooren. [Zo zegt de Wysheid.]

HOOGELIED II: 8.

[*Dat is*] *de stemme mynes Liefsten, ziet hem, hy komt, springende op de bergen, huppelende op de heuvelen.*

JEZAIAS II: 2, 3.

En het zal geschieden in het laatste der dagen, dat de berg des huizes des HEEREN zal vaste gestelt zyn op den top der bergen, en dat hy zal verheven worden boven de heuvelen, en tot den zelven zullen alle Heidenen toe-vloeijen.

En veele Volken zullen heenen gaan, en zeggen, komt laat ons opgaan tot den berg des HEEREN, tot den huize des Gods Jakobs, op dat hy ons leere van zyne wegen, en dat wy wandelen in zyne paden: Want uit Zion zal de Wet uitgaan, en des HEEREN Woord uit Jeruzalem.

HET BOS.

'T IS ONVEILIG.

De gerechtigheid des oprechten maakt zynen weg rech[illegible] maar de godlooze valt door zyne godloosheid. Spreuke[illegible] XI: 5.

De baane der oprechten is, van het quaad af te wyken by behoed zyne ziele, die zynen weg bewaard. Kapi[illegible] tel XVI: 17.

Y'o[illegible]

Voor en naar, Is gevaar.

In 't wilde woud verſchuild het quaad,
)at onder 't dichte lof verholen,
Den wandelaar na 't leeven ſtaat,
)ie eenzaam langs den weg komt doolen.
ô Wereld! zeer gevaarlyk Woud!
let veelerhande lof bewaſſen,
Waar achter zich 't verderf onthoud,
)m 't acht'loos leeven t'overraſſen.
ô Wereld groote Wildernis!
'an Moordenaars en wilde beeſten!
Door wien nochtans de landſtraat is,
en weg, der minſten, en der meeſten;
Want elk (verſchenen in der Tyd)
loet onvermyd'lyk u paſſeeren,
Na 't ver Geweſt der Eeuwigheid;
ier is geen Wyk, noch wederkeeren.
Zo wie dan zy van wys beraad,
n gaaren 't leeven wil behouwen,
Zie dat hy niet alleenig gaat,
)f 't mogt hem al te laat berouwen.
Een Trouwe Leidsman bied zich aan,

Men geef zich onder zyne hoede,
 Zo kan men 't groot gevaar ontgaan;
Van quaade Hand en Tand der woede:
 ô Mensch! betroud u niet alleen;
 God is 't gezelschap dat ik meen.

JOB XVIII: 8,9,10,11,12.

Want met zyne voeten zal hy in 't net geworpe worden, en zal in het werre-garen wandelen.

De strik zal [hem] by de versene vatten: de struil rover zal hem overweldigen.

Zyn touw is in de aarde verborgen; en zyne val op het pad.

De beroeringen zullen hem rondom verschrikken: e hem verstrooÿen op zyne voeten.

Zyne macht zal hongerig wezen: en het verde is bereid aan zyne zyde.

PSALM XXV: 8,9,10.

De HEERE is goed en recht: daarom zal h de zondaars onderwyzen in den weg.

Hy zal de zachtmoedige leiden in 't recht; en h zal de zachtmoedige zynen weg leeren.

Alle paden des HEEREN zyn goedertiere heid, en waarheid; den geenen, die zyn verbond e zyne getuigenissen bewaaren.

PSAL

PSALM CVII: 4, 5, 6, 7.

*Die in de woestyne dwaalden, in eenen weg der wil-
[d]ernisse: die geene stad ter wooninge en vonden.*
*Zy waaren hongerig, ook dorstig, haare ziele was
i[n] hen overstelpt.*
*Doch roepende tot den HEERE in de benaauwt-
h[e]id, die zy hadden, heeft hy ze gered uit haare
[an]gsten.*
*En hy leide ze op eenen rehten weg: om te gaan
t[ot] een stad ter wooninge.*

JEREMIAS V: 6.

*Daarom heeft ze een Leeuw uit den woude versla-
g[e]n, een wolf der wildernissen zal ze verwoesten,
e[e]n Luipaard waakt tegen haare steden, al wie uit
[de]zelve uitgaat zal verscheurt worden: want haare
[ov]ertreedinge zyn vermenigvuldigd, haare afkeerin-
g[e]n zyn machtig veel geworden.*

AMOS III: 4.

*Zal een Leeuw brullen in den woude, als hy gee-
n[e]n roof en heeft? zal een jonge Leeuw uit zyn hol
[zy]ne stemme verheffen, ten zy dat hy [wat] gevan-
g[e]n hebbe?*

Het VELD.

Vry en onbezet.

De velden zyn bekleed met kudden, en de dalen [illegible] *bedekt met koorn: zy juichen, ook zingen ze.* Psalm LXV: 14.

Al gy gedierte des velds, komt om te eeten, [*ja al* *gy gedierte in 't woud.* Jezaias LVI: 9.

Vry

Wy hoopen , Op 't open.

Wat vind men 't aangenaam gefteld,
De naauheid van de Stad ontweeken)
In 't overzien van 't vlakke veld,
o fchoon en heug'lyk uitgeftreeken,
Met zyn Sieraad van 't groene gras,
o ver de oogen zich verfpreiden,
Als of 't een fpree der aarde was,
oor 't beesje dat 'er op gaat weiden.
En laat de vrye en ruime zucht,
yn adem fcheppen in 't befchouwen,
Der rondfom heene ontdekte lucht,
iet weg geftopt door Stad-gebouwen.
Terwyl 't uit zyne zooden baard,
en quinkeleerend vluchtig leven,
Dat opwaarts in de hoogte vaard,
m aangenaam geluid te geeven.
Daar fchard het hoendjen om zyn koft,
aar dryft het Eendjen door de flooten,
Daar graaft het lam in 't bont gedoft,
l wond'ren, uit Gods Bron gevlooten,

't Onnozel vee in zynen tryn,
Verwekt geen walg, door doen en reden,
Gelyk de mensch, die wys zouw zyn,
Ter t'zaamen-rot, van volle steden.
ô Ruimte van het vrye veld,
Hoe zien wy uit, met ons verlangen,
Van hem, die u voor oogen steld
Een ruim en open veld t'ontfangen!
In plaats van deze naare stad,
De woonplaats van het tyd'lyk leven,
Waarin men zo veel jaaren zat,
Met naauheid des gemoeds omgeeven.
ô Ruime vryheid van Gods heil,
Groen veld van alle zaligheden
Niet afgeperkt, in duizend myl,
In eeuwigheid niet door te treeden,
Gy zyt het daar de zucht op hoopt,
Gy zyt het doelwit der gedachten,
Gy zyt de kroon om wien men loopt,
En 't naauw des werelds wil verachten.
Het leven dat u grond beweid,
Zyn kind'ren van de Zaligheid.

JEZAIAS XXXII: 15, 16, 17, 18.

Tot dat over ons uitgegooten worde de Geest uit der hoogte: dan zal de woestyne tot een vruchtbaar veld worden, en het vruchtbaar veld zal voor een woud geacht worden.

En het recht zal in de woestyne woonen, en de gerechtigheid zal op het vruchtbaar veld verblyven.

En het werk der gerechtigheid zal vrede zyn; en de werkinge der gerechtigheid, zal zyn gerustigheid en zekerheid tot in eeuwigheid.

En myn volk zal in eene woonplaatse des vredes woonen, en in welverzekerde wooningen, en in stille geruste plaatsen.

MALEACHI IV: 2.

U lieden daar-en-tegen, die mynen Naame vreest, zal de Zonne der gerechtigheid opgaan, en daar zal geneezinge zyn onder zyne vleugelen: en gy zult uitgaan, en toe neemen, als mest-kalveren.

De HEIDE.

Men hoopt op beter.

Maar wy verwachten, na zyne belofte nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woond. Daarom, geliefde, verwachtende deze dingen, benaarstigd u dat gy onbevlekt en onbestraffelyk van hem bevonden moogt worden in vrede. 2 Petrus III: 13, 14.

Aan

Aan geene zy der Heide,
Daar is een vette weide.

Al weet de Heide niet van voedzaam brood te draagen,
Zy geeft noch evenwel den bezem om te vaagen.
Terwyl het Bytje daar ook noch zyn voordeel vind,
En zoeten honich raad, in zyne schuuren wind.
O schraale landstreek van dit tegenwoordig leeven,
Die voor de honger des Gemoeds geen brood kund geeven,
Onvruchtbaar aardryk, dat verdorven wereld hiet,
Een dorre Hey, voor 't oog dat op wat beters ziet:
Gy draagd den Bezem noch, om 't Zielen-huis te keeren,
Van zyn onreinigheid, tot een verblyf des Heeren.
En leverd noch veel zoets, dewyl aandachtigheid,
Op vleugels van Geloof en Hoop, in honich weid,
Om d'eeuw'ge voorraad in des herten schuur te winnen:
Dat zyn u vruchten, voor het zalig God beminnen;
Terwyl men deze grond, der Tyd'lykheid begaat,
Tot dat het leeven die voorby is, en verlaat.
Om in het groeizaam dal der Zaligheid te leeven,
Op vetter aardryk, dat volkomen vrucht zal geeven.

Daar

Daar 't Schaapje Christi stil en vredig nederleid,
En door warande van gewenste dingen weid.
ô Schoone landstreek, die niet vierd van Heil te draagen,
Gy zyt het voorwerp, van ons hert en welbehaagen.
U zaal'ge ingang lacht ons zoet en vriend'lyk aan,
Terwyl wy langs de Hey, van deze wereld gaan.

PSALM CVII: 4, 5, 6.

Die in de woestyne dwaalden, in eenen weg der wildernisse: die geene stad ter wooninge en vonden.

Zy waaren hongerig, ook dorstig, haare ziele was in hen overstelpt.

Doch roepende tot den HEERE in de benaauwtheid die zy hadden, heeft hy ze gered uit haare angsten.

JEZAIAS XL: 3, 4, 5.

Een stemme des roependen in de woestyne: Bereidet den weg des HEEREN, maakt recht in de wildernisse eene baane voor onzen God.

Alle dalen zullen verhoogd worden, en alle bergen en heuvelen zullen vernedert worden: en wat krom is, dat zal recht, en wat hobbelachtig is, dat zal tot een valeye gemaakt worden.

En de heerlykheid des HEEREN zal geopenbaart worden: en alle vlees te gelyk zal zien, dat [het] de mond des HEEREN gesproken heeft.

JEREMIAS XVII: 5, 6.

Zo zeid de HEERE; vervloekt is de Man, die op eenen mensche vertrouwt, en vlees [tot] zynen arm steld, en wiens herte van den HEERE afwykt.

Want hy zal zyn als de Heide in de wildernisse, die 't niet en gevoeld wanneer het goede komt: maar blyft [in] dorre plaatsen in de woestyne, [in] zouten en onbewoonden lande.

En Kapittel XLVIII: 6.

Vluchtet, reddet u lieder ziele: en wordet als de Heide in de Woestyne.

MALEACHI III: 1.

Ziet, ik zende mynen Engel, die voor myn aangezichte den weg bereiden zal: en snellyk zal tot zynen Tempel komen, die Heere dien gy lieden zoekt, te weten, de Engel des Verbonds, aan den welken gy lust hebt; ziet hy komt, zeide de HEERE der heirschaaren.

HET

HET ZAND.

'**t Is duidelyk.**

Laat uwe oogen recht uit zien, en uwe ooge-lede[n] zich recht voor u heenen houden. Weegt den gang uwe[s] voets, en laat alle uwe wegen wel gevestigt zyn. Wyk niet ter rechter, of ter slinkerhand; wend uwen voe[t] af van 't quaade. Spreuken IV: 25, 26, 27.

Aa

Aan rechte wegen, Leid veel gelegen,

De zant-grond neemt de voetſtap aan,
n toond in 't openbaar de zinnen,
Een ſpoor daar iemant heeft gegaan,
'ot trooſt, om 't rechte pad te winnen.
Wy vinden, wyl wy 't land doorgaan,
e zand-woeſtyn der tyd'lykheden,
Daar zo veel diere pooten ſtaan,
en ſpoor van rechte menſchen treeden.
Verheft het goed dier vinding hoog!
aat ånd're roemen van gelukken,
Dit's heil; dat iemant, voor ons oog
'en weg naar huis quam af te drukken.
Dat is na eens verdwaaldens wens,
p dat hy volge, 't voorbereide
De baan van een bedreven menſch,
ıar zo veel misſpoor gaat ter zyde.
ô Jezus! die ons voor ging treên,
p dat gy ons verdriet verzoete,
Gy zyt de menſchheid die ik meen,
n 't heil-ſpoor is van uwe voeten.
Gy zyt het vlees geworden Woord,

De

De rechte menſch, en 't beeld van Gode,
Gy hebt den weg des heils geſpoord,
En 't eeuwig leven aangebooden.
De woorden uwer wyze mond,
Zyn, nevens 't hoogbedryf, en leeven,
Voetſtappen in de weeke grond,
Ons, tot een rechtſnoer voorgegeeven.
De menſchelyke dier'lykheid,
Vervallen van de rechte reden,
Had ons zo lang en breed verleid,
Door ſpooren van de dierſe treden.
Wy gingen heen, wy gingen weêr
Daar roof, en doodſlag op ons paſten,
Wy doolden om en bleeven veer,
Van 't huis der ruſt, voor vreemde gaſten.
Wie dan 't gevaarlyk dwaalen haat,
En liefſt behouden over raakte,
Zie, dat hy 't heilig ſpoor begaat,
Dat Jezus Chriſtus voor ons maakte.

PSALM XXVI: 11.

Maar ik wandele in myne oprechtigheid; verloſt my [dan,] en zyt my genadig.

PSAL

PSALM LXXXV: 14.

De gerechtigheid zal voor zyn aangezichte heenen aan: en hy zal ze zetten op den weg zyner voetappen.

PSALM CXIX: 101.

Ik hebbe myne voeten geweerd van alle quaade paden, op dat ik u woord zoude onderhouden.

PSALM CXXXIX: 17, 18.

Daaromme, hoe kostelyk zyn my, ô God uwe geachten! hoe machtig veele zyn haare sommen! Zoude ik ze tellen? haarder is meer, als des zands: vorde ik wakker zo ben ik noch by u.

SPREUKEN XII: 28.

In het pad der gerechtigheid is het leven; en [in] en weg [haares] voetpads en is de dood niet.

1 PETRUS II: 21.

Want hier toe zyt gy geroepen, dewyle ook Christus voor ons geleeden heeft, ons een exempel nalaatende, op dat gy zyne voetstappen zoudet navolgen.

1 JOANNES II: 6.

Die zegt dat hy in hem blyft, die moet ook zelve alzo wandelen, gelyk hy gewandeld heeft.

De WOESTYN.

'T Is maar een doorgang.

Ik ben een vreemdeling op der aarde, en verberg[e] uwe geboden voor my niet. Pſalm CXIX: 19.

Och dat ik in de woeſtyne een herberge der wandelaa[rs] hadde! zo zoude ik myn volk verlaaten, en van hen trekken. want zy zyn alle overſpeelders, een trouwlooze[n] hoop Jeremias IX: 2.

Strek.

Strekt uwe reis, Na 't Paradys.

Die zyn begeeren heeft verheven,
Tot d'eerfte oorzaak van zyn leven,
In wien 't hem eeuwig luft te zyn,
In 't hemelshof van 't heilig Eeden,
Dat zalig Vaderland van vreden,
Dien is de wereld een woeftyn.
En of'er fchoon aan zyne wegen,
Noch Stad en Dorpen zyn gelegen,
Daar ziet een Pelgrim maar verdriet,
Een t'zaamen-rot van aardfe luften,
De Vreden-ftad der Zielen rufte,
't Verblyf des heils, en vind m'er niet.
Ook is't'er woeft en zonder vruchten
Ter fpys der graage hemel-zuchten,
Het wild geboomte dat'er ftaat,
Zyn fpruiten der gevloekte aarde,
Die nimmermeer wat hoogers baarde,
Als 't geen het tyd'lyk deel verzaad.
Ook zitten, hier en daar verfchoolen,
De wilde dieren in haar holen,
Het brullen van den ouden Leeuw,
Der wrevelmoedigheid en tooren,
Laat zich zo nu en dan eens hooren,
By ander vreeflyk veld-gefchreeuw.
Daar zyn ook adderen en flangen,
Op 't fpoor van deze woefte gangen;
Dat prykel en gevaar dat doet,

Dat hy die dezen weg komt reizen,
Na 't recht der welbedachte en wyzen,
Altyd voorzichtig wandelen moet.
Op dat hy niet en werd verflonden,
Van 't dier, den ouden menfch der zonden:
ô Jezus! Koning van dat land,
Daar 't herte zich heeft voorgenomen,
Om zo gelukkiglyk te komen,
Houd gy het leven by de hand.
Uw wysheid kan het veilig leiden,
Uw alvermogen kan 't bevryden,
Voor alle prykel dat 'er dreigd.
Daarom, die haar dan aan u houwen,
En vaft op uwe gunft vertrouwen,
Groot is het heil dat elk verkrygt.
Verheugd u dan ô vreemdelingen,
Die 't land van acht'loosheid ontgingen,
Op 't fpoor van welbedachten raad,
Door 's werelds wildheid en woeftyne,
Na 't Somber zal de Zon weêr fchynen,
Ten einde van verdriet en quaad.
Verheugd u, in uw Pelgrims treeden,
Dat gy in uw eenvoudigheden,
Ten fpyt van alle macht en lift,
Der quaade die 't onveilig maaken,
Met God behouden door zult raaken,
Het geen oprechtheid nooit en mift.
ô Erfdeel! Stad van eeuw'ge vreden,
Gy moedigd ons om voort te treeden,
Dit leven is ons een Woeftyn,

Daar

Daar wy geheel niet t'huis en hooren
Schoon dat wy daar in zyn gebooren,
Het leven wil doch elders zyn.

PSALM CXIX: 54.

Uwe inzettingen zyn my gezangen geweest, ter plaatse myner vreemdelingschappen.

JEZAIAS XXXIII: 17, 18, 19.

Uwe oogen zullen den Koning zien in zyne schoonheid: zy zullen een verre gelegen land zien.

Uw herte zal de verschrikkinge overdenken, [zeggende], Waar is de Schryver? waar is de betaalsheere? waar is hy die de torens telt?

Gy en zult niet [meer] dat stuure volk zien, het volk dat zo diep van spraake is, dat men 't niet hooren kan, van belachelyke tonge, 't welk men niet verstaan en kan.

En Kapittel XLIII: 19.

Ziet ik zal wat nieuws maaken, nu zal 't uitspruiten, en zult gy lieden dat niet weeten? ja ik zal in de woestyne eenen weg leggen, [en] rivieren in de wildernisse.

HEBREEN XIII: 13, 14.

Zo laat ons dan tot hem uitgaan buiten de Legerplaatse, zyne smaatheid draagende.

Want wy en hebben hier geen blyvende Stad, maar wy zoeken de toekomende.

De SPELONK.

Wie wil daar woonen?

Dan zullen zy in de ſpelonken der rotzſteenen gaan, en in de holen der aarde, van wegen den ſchrik des HEEREN, *en van wegen de heerlykheid zyner Majeſteit, wanneer hy zich op maaken zal om de aarde te verſchrikken.* Jezaias II: 19.

Men

Men zoek de vrucht, Van open lucht.

Het naare Hol verbeeld de Hel:
Het Hol is een verhole wooning,
Ontbeerende het ſchoon geſtel
Der aardſe en hemelſe vertooning:
Zo leid den eeuwigen Spelonk,
Verholen onder 't hemels wezen,
Misdeeld van 't Licht dat eeuwig blonk,
En alle Schoonheid, nooit volpreezen.
Lag iemant diep van lichten lucht,
In 's aardryks holle maag verſlonden,
Hoe hoog verhief zich zyne zucht,
Of ergens uitkomſt wierd gevonden!
Onachtzaam menſchelyk Gemoed,
In 's Werelds diepe Kuil gevangen,
Geboeid aan 't zondig vlees en bloed,
Waar blyft uw uitzien en verlangen?
Daar zinkt een Seel van boven af,
En wil u uit den Afgrond haalen,
Vat aan het Middel, dat zich gaf,
Eer gy noch dieper komt te daalen;

Wanneer het ſcheuren van uw grond
Door 't doodelyke aardryks beeven,
U in de helſe balg verſlond,
En wegnam van het Eeuwig leven.
ô Mens! ô Mens! ſlaat uwe hand,
Aan 's hemels toegereikte band.

Ten Tweeden:

Gelyk den Kerker, zynde een duiſtere ſpelonk,
Diep onder d'aarde, daar nooit Zon noch Maan e
blonk,
Met zyn gevang'ne treurd, terwyl de vrool'ke reijen
In 't Koninglyke huys zich boven haar verblyen,
Daar hy in 't Fondament zo laag verholen leid,
Bedekt voor hulp of trooſt, in een vergetenheid:
Zo leid de Hel, het Hol, der deſperaate holen
Diep onder 't vrolyk hof, van 't Ryke Gods verſchoole
Daarom, ô menſch! zie toe terwyl 't u beuren mag.
Noch zyt gy vry, en ſtaat in uwe levens dag,
Zet uwe voeten wel, en ſchuw, als peſt, de wegen,
Die tot dat naare hol des afgronds zyn gelegen,
Schoon dat zy heug'lyk door een dal van roozen gaa
Gy zyt geen dier, maar kund den achterlaag verſtaa
Gebruikt uw menſch'lykheid, en edeldom van reden,
Om liever langs een weg van diſtel-kruid te treeden,
Di

Die aan zyn ſpoedig einde een heerlykheid beloofd,
Wiens glans het klaarſte ligt van uw begryp verdooft.
Dat Hof der vrolykheid en eindelooze weelden,
Wiens luſt en ſierlykheid 't verſtant niet kan verbeelden.
ô Menſch! noch ſtaat gy ſchoon, of ſchoon ter halver weg,
Op 't afſpoor, dat beraad, den voortgang maar ontzeg.
Want waarom zoud gy doch, om kortelyk verblyden,
U zelven in het hol der deſperaatheid leiden?
Neen, 't is u beter, op 't vervolg van goeden raad,
Dat gy den Kerker, in 't Paleis des heils ontgaat.

PSALM X: 9.

Hy leid laagen in een verborgene plaatſe, gelyk een Leeuw in zyn hol; hy leid laagen om den elendigen te rooven; hy rooft den elendigen, als hy hem trekt in zyn neſt.

PSALM CXXX: 1.

Uit de diepten roepe ik tot u, ô HEERE.

SPREUKEN XV: 24.

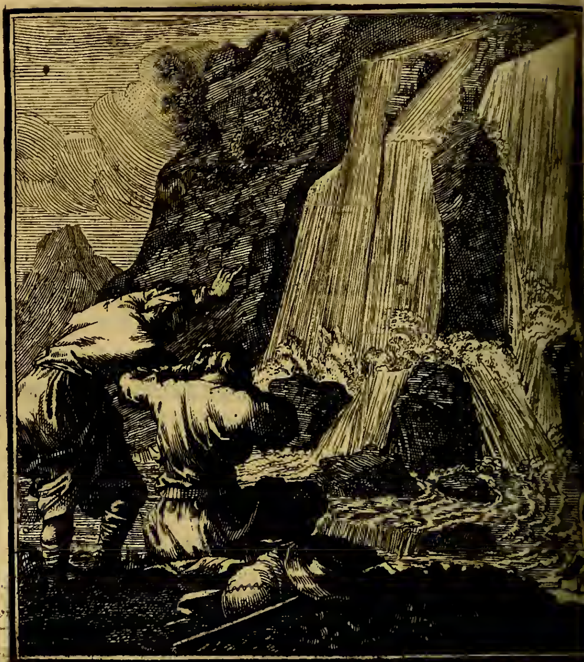
De weg des levens is den verſtandigen na boven; op dat hy afwyke van de helle, beneden.

JEZAIAS XXIX: 15.

Wee den geenen die haar diepe verſteeken willen voor den HEERE, [haaren] raad verbergende: en welker werken in duiſterheid geſchieden, en zy zeggen, wie ziet ons? en wie kend ons?

De WATERVAL.

Tot verdooving.

De afgrond roept tot den afgrond, by 't gedruis uwer watergooten: Pſalm XLII: 8.

Immers is myne ziele ſtil tot God: van hem is myn heil *Doch gy, ô myne ziele, zwygt Gode: want van hem is myne verwachtinge.* Pſalm LXII: 2. en 6.

Wa

Wat lieflyk luid, Steekt hier niet uit.

Hoe ruist de swaare water-val,
n 't woelend en krioelend leven,
Van 't hemel-hoog in 't diepe dal,
aards-gezindheid neêr gedreeven.
Hier woond de Ziel in 't vleeslyk huis
t maalende en verstrooide zinnen,
Door 't onophoudelyk geruis,
haar geen raadslag laat beginnen.
Al 't zoet, dat elders wierd gehoord,
voedsel van 't bedaarde leven,
Word hier verslonden en versmoord,
stoord en stadig wech gedreven.
Op leven, maakt u ver van hier,
hier, daar gy dus lange woonden,
By 't groot en vreeselyk getier,
u ter ruste nooit verschoonde.
Zoek stille wooning voor 't gemoed,
dat uw onvervulde ooren,
De stem des Heils, van 't eeuwig goed,
t uwer Zielen spyze hooren.

Zet u by 't ſtille water neêr,
Dat uit Gods liefde-bron gevlooten,
Een ſtroom maakt van gewenſte leer,
Die langs uw huis komt heen geſchooten.
ô Zaal'ge ſtilte, daar men hoord,
Het aangenaame en vriend'lyk nooden,
Der Zielen, door Gods Heilig woord,
Dat elk zo mild word aangeboden.
Wel aan dan Leven werd bedaard,
Dat nu zo lange en veele dagen,
Bewoonder van het Ruis-dal waard,
Een plaats die 't leven moeſt mishaagen.
ô Ruis-dal, aller ydelheid,
Van 't woelend en krioelend leven,
Der wereld-geeſt in 't ryk der tyd,
Men moet u vlieden en begeeven.
ô Stillen oord van 't Dal der deugd,
Door zo veel wyzen uitverkooren,
Om van het Heil ter eeuw'ge vreugd,
In plaats van 't aards getier te hooren,
Uw welbehagen trekke ons al,
Van 's Werelds ſwaare Waterval.

JOB XIV: 19.

De wateren vermaalen de ſteenen.

PSALM LXV: 2.

De Lofzang is [in] ſtilheid tot u, ô God, in Zion: zal de geloſte betaalt worden.

PREDIKER IX: 17.

De woorden der wyzen moeten in ſtilligheid aanhoord worden, meer dan het geroep des geenen over de zotten heerſt.

JEZAIAS XVII: 12, 13.

Wee der veelheid der grooter volkeren, die daar ruiſen gelyk de Zeen bruiſen: en [wee] den geruiſe der Natien, die daar ruiſen gelyk de geweldige waters ruiſen.

De Natien zullen [wel] ruiſen gelyk groote waters ruiſen, doch hy zal hem ſchelden, zo zal hy verre weg vlieden, ja hy zal gejaagt worden, als het kaf der bergen van den wind, en gelyk een kloot van den wervel-wind.

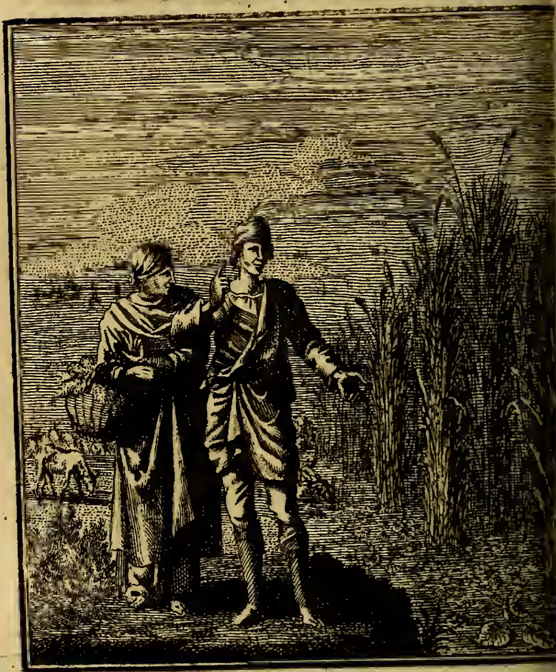
KLAAGLIED: III: 26.

Is goed dat men hoope, en ſtille zy op het heil des HEEREN.

De

De POEL en MOERAS.

'T Kan worden, daar 't niet na lykt.

Verheft haar de bieze zonder ſlyk? groeid het rie[t] zonder water? Job VIII: 11.

Het gekrookte riet en zal hy niet verbreeken, en [de ro-] kende vlas-wieke, die en zal hy niet uitbluſſen, [n]a waarheid zal zy het recht voort brengen. Jezaias XL[II]

De wysheid maakt zich ryk,
Uit onaanzienlyk ſlyk.

De Water-poel maakt zyn ſieraaden
n bies, en riet , en groene bladen,
Daar 't windje zachtelyk in ſpeeld,
't vinkje zyne vreugd laat hooren,
dat aldus, aan oog en ooren,
Het wonder Gods word meê gedeeld.
er weet de menſch , die alle zaaken,
n leven weet ten dienſt te maaken,
Door ſchranderheid en gaauw verſtand.
k zyn gevoeg'lyk nut te vinden,
t doet hem ſnyden ende binden,
Den oogſt des riets van 't water land.
at dienſt zal ons hier van ontmoeten?
bies bereid men voor de voeten,
En tot een zetel van gemak.
't riet, (wie zouw het daar toe paſſen,
s hy 't, zo lang en ſmal ziet waſſen)
Word over 't hooft, een ſchutbaar dak.
kan men ongeziene dingen,
wyn en graanen zo geringe,
Bereiden tot een goed gebruik.

Zy zullen dan noch wyzer wezen,
Zy zullen hooger zyn geprezen,
En hieten wel beraadens puik;
Die haar behendigheid besteeden,
In zaaken van Godvruchtigheden,
Zo onbehaag'lyk en veracht,
En tegens 't grootse en werelds leven,
Op 't schoon van weeldens troon verheven,
Als riet by kooren-land geacht:
Die deze ongeziene zaaken,
Haar zelven zo te nutte maaken,
Dat, uit deze ongeachte Poel
Van smaad, en lacherny bevochten,
Haar eind'ling zy te zaam gevlochten,
't Gemak, der eeuw'ge Vreden-stoel.
En onder haaren voet, beneden,
Een zachte vloer voor haare treeden,
En over 't hooft een veilig dak
Dat vast, door Goddelyke zegen,
Haar eeuwig schut voor wind en regen,
Voor koude en hittens ongemak.
Aldus van geenig leed te weeten,
Gerust in schaduwe gezeten,
Van d'Allerhoogste Majesteit,

Dat zal een rechte welſtand wezen,
Dies is hy wys, en zeer geprezen,
Die uit dit ſlecht, dat recht bereid.

PSALM LVII: 2.

Zyt my genadig, ô God, zyt my genadig; want myne ziele betrouwt op u, en ik neeme myn toevlucht onder de ſchaduwe uwer vleugelen: tot dat de verdervingen zullen voorby zyn gegaan.

PSALM CXXI: 5, 6, 7.

De HEERE is uw bewaarder, de HEERE is uwe ſchaduwe, aan uwe rechterhand.
De Zonne en zal u des daags niet ſteeken, noch de Maane des nachts.
De HEERE zal u bewaaren van alle quaad: uwe ziele zal hy bewaaren.

JEZAIAS IV: 6.

En daar zal een hutte zyn tot eene ſchaduwe des daags tegen de hitte, en tot een toevlucht, en tot eene verberginge tegen den vloed en tegen den regen.

En Kapittel XXXV: 7.

In de wooninge der Draaken, daar zy gelegen hebben, zal gras met riet en biezen zyn.

De FONTEIN.

Klaar en zuiver.

De vreeze des HEEREN *is een ſpring-ader d*
levens , om af te wyken van de ſtrikken des dood
Spreuken XIV: 27.

En gy lieden zult water ſcheppen met vreugde uit
Fonteine des heils. Jezaias XII: 3.

Fo

Fontein van alle ding,
Dat ieder tot u ging!

De dropjes zyn van meerder waarde,
ls d'oorſprong, die de dropjes baarde,
In keur van 't menſchelyk geſlacht,
at deze en geene beuzelingen,
er uitgevloeide aardſe dingen,
Meer als der dingen oorzaak acht.
laar hy, die beter hoopt te vinden,
n zyne luſt weet in te binden,
Gaat liever dorſtende voorby,
en goot, vermengd met ſtof der aarden,
p dat hy zyne laaving ſpaarden,
Tot daar de zuiv're welbron zy;
en ryken oorſprong aller ſtroomen,
aar elk die dorſt heeft toe mag komen,
En drinken 't heilig nat om niet;
ien levendigen Water-ader,
ie eeuwig opweld, uit den Vader,
En zeer bemin'lyk Jezus hiet.
o willen wy den tyd verbeiden,

En zyn getrooſt wat dorſt te lciden,
Al ſteekt de tydelyke Zon,
Wy zullen haaſt aan 't einde draaven,
Dan zal den dorſt zich eeuwig laaven,
Uit God, die klaare Levens-Bron.

PSALM XXXVI: 8, 9, 10.

Hoe dierbaar is uwe goedertierenheid, ô God dies de menſchen kinderen onder de ſchaduwe uw vleugelen toevlucht neemen.

Zy worden dronken van de vettigheid uwes hu zes; en gy drenkt ze [uit] de beeke uwer welluſten.

Want by u is de Fonteine des levens: in u lic zien wy het licht.

PSALM XLII: 2, 3.

Gelyk een hart ſchreeuwt na de waterſtroomen, a zo ſchreeuwt myne ziele tot u, ô God.

Myne ziele dorſtet na God, na den levendig God: wanneer zal ik ingaan, en voor Gods aang zichte verſchynen?

PSALM LXIII: 2.

O God, gy zyt myn God, ik zoeke u in d dageraad, myne ziele dorſtet na u, myn vlees ve langt na u: in een land, dor, en mat, zon water.

JEZAI

JEZAIAS XLIX: 10.

*Zy en zullen niet hongeren, noch dorsten, en de
itte, en de zonne en zal ze niet steeken, want haa-
n Ontfermer zal ze leiden, en hy zal ze aan de
ring-aders der wateren zachtkens leiden.*

JEREMIAS II: 13.

*Want myn volk heeft twee boosheden gedaan: My,
en spring-ader des levendigen waters, hebben zy ver-
aten, om haar zelven bakken uit te houwen, gebro-
ene bakken, die geen water en houden.*

ZACHARIAS XIII: 1.

*Te dien dage zalder een fonteine geopent zyn voor
et huis Davids, en voor de inwoonders van Jeruza-
m, tegen de zonde, en tegen de onreinigheid.*

JOANNES IV: 13, 14.

*Jezus antwoordde en zeide tot haar, Een ieder die
an dit water drinkt zal wederom dorsten:
Maar zo wie gedronken zal hebben van het water
at ik hem geeven zal, dien en zal in eeuwigheid niet
orsten, maar het water dat ik hem zal geeven, zal
hem worden een fonteine van water springende tot
het eeuwige leven.*

OPENBAARING XXI: 6.

*En hy sprak tot my, het is geschied: Ik ben de
Alpha en de Omega, het begin, en het einde. Ik zal
en dorstigen geeven uit de fonteine van het water des
evens voor niet.*

De AKKER.

Ter rechter plaats.

Want het zaad zal voorſpoedig zyn, de wynſtok z zyne vrucht geeven, en de aarde zal haar inkomen ge ven, en de hemelen zullen haaren dauw geeven, en zal het overblyfzel dezes volks dit alles doen erve Zacharias VIII : 12.

Z

Ziet dat gy recht besteed,
Uw Arbeid en uw zweet.

Wy hebben door het Heilig Woord,
Van tweederleije grond gehoord;
Een grond van zaaijen en van maaijen:
Den eenen, die des vleeses is,
Draagt vruchten der verderffenis;
Daar laat zich d'ydelheid meê paaijen.
Maar d'and'ren Akker is den Geest,
Die altyd heilzaam is geweest,
Om zyn bewerker loon te geeven.
Wie hem beploegd heeft, en bezaaid,
Haalt ryken Oogst, terwyl hy maaid,
De vruchten van het eeuwig leven.
ô Mensch! die 't aardse zo beploegd,
En u aan 't minste deel genoegd,
Laat u door wyzen raad gezeggen;
Gy werkt om spyze die vergaat,
En d'Akker van zo hoogen graad,
Laat gy onachtzaam ledig leggen.
Zo word verzuimd het honderd voud,
Terwyl men stroo en kaf behoud,

 Dat

Dat geenen honger kan verzaaden;
Een mager voedſel voor het dier,
Of tot een ſpyze van het vier,
Zo boud men tot zyn groote ſchaaden.
Dat dan in zulk een arbeid zweet,
Den geenen die niet beter weet,
Maar die het beſte is aangewezen,
Daar 't licht des Evangeliums woond,
Dat alle dingen klaar vertoond,
Werd immers in zyn doen mispreezen,
Indien hy 't beſte niet verkieſt,
En 't meeſten om het minſt verlieſt.

PSALM LXXII: 16.

Is'er een hand vol koorn in het land op de hoog der bergen; de vrucht daar van zal ruiſen als de L banon: en die van de ſtad zullen bloeijen als het kru der aarde.

PSALM CVII: 37, 38.

En bezaäijen akkers, en planten wyngaarden, a inkomende vrucht voortbrengen.

En hy zegend ze, zo dat ze zeer vermenigvul gen, en haar vee en verminderd hy niet.

SPRE

SPREUKEN XXIV: 27.

Beſchikt u werk daar buiten, en bereid het voor op den akker, en bouwd daar na u huis.

En Kapittel XXXI: 16.

Zy denkt om eenen akker, en krygt hem: van de rucht haarer handen plant zy eenen wyngaard.

JEZAIAS XXX: 23.

Dan zal hy uwen zaade, daar mede gy het land ezaaid hebt, regen geeven, en brood van des lands ikomen, en dat zelve zal vet en ſmoutig zyn: U ee zal te dien dage in een wyde lansdouwe weiden.

En Kapittel XXXIII: 11, 12.

Gy lieden gaat met ſtroo zwanger, gy zult ſtoppe- en baaren, uwen geeſt zal u [als] vuur verſlinden. En de volkeren zullen zyn [als] de verbrandinge des alks: [als] afgehouwene doornen zullen zy met den uure verbrand worden.

De Wyngaard.

Het is hem goed.

Ik hadde u doch geplant eenen edelen wynstok, een geheel getrouw zaad: hoe zyt gy my dan verandere [in] verbastaarde ranken eens vreemden wynstoks Jeremias II: 21.

Doo

Door verdrukken, Moet het lukken.

De Ranken werden afgeſneden,
En dat heeft zyn bekende reden:
ô Wyngaard van het dier gemoed,
Op d'Aardſe Berg van vlees en bloed,
Wat hebt gy veel onnutte looten,
Zo wyd en breed in 't wild geſchooten!
Die trekken door haar graage zucht,
Het voedſel van de waare vrucht.
Veel ommeſlags en zwaar belaaden,
Met takken, krullen ende bladen,
Van Aards beſchik en ydelheid,
Vermaak, en kommer dezer tyd;
Maar druiven zynder niet te vinden,
Wyl dezen uwe kracht verſlinden.
Het is dan wel beraadens tyd,
Dat d'opzicht van Godvruchtigheid,
Beſtaa, den Wyngaard-Tuyn te ſnoeijen,
En 't wilde hout daar uit te roeijen,
Op dat het ſap, (zo wyd verſpreid)
Te zaamen loop, tot vruchtbaarheid,

En

En zoete druiven komt te draagen,
De Hovenier tot welbehaagen,
En gy, ô Wyngaard! van het hert,
Niet ſchandig uitgeroeid en werd.

JEZAIAS V: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Nu zal ik mynen Beminden een Lied mynes Lief ſten zingen van zynen Wyngaard: Myn Beminde heef eenen wyngaard op eenen vetten heuvel.

En hy heeft dien omtuind, en van ſteenen gezui verd, en hy heeft hem beplant [met] edele wynſtok ken: en heeft in 't midden des zelven eenen tooren gebouwd, en ook eenen wynbak daar in uitgehouwen en hy heeft verwacht, dat hy [goede] druiven zoud voortbrengen, maar hy heeft ſtinkende druiven voort gebracht.

Nu dan, gy inwoonders van Jeruzalem, en g mannen van Juda, oordeeld doch tuſſen my, en tuſ ſen mynen Wyngaard.

Wat is 'er meer te doen aan mynen wyngaard 't welk ik aan hem niet gedaan en hebbe? Waarom heb ik verwacht dat hy [goede] druiven voortbrenge zoude, en hy heeft ſtinkende druiven voortgebracht?

Nu dan, ik zal u lieden bekent maaken, wat i mynen wyngaard doen zal: Ik zal zynen tuin weg neemen, op dat hy zy tot afweidinge, zynen muu zal ik verſcheuren, op dat hy zy tot vertreedinge.

E

En ik zal hem [tot] woestheid maaken, hy en zal iet besnoeid, noch omgehakt worden, maar disten en doornen zullen [daar in] opgaan: en ik zal en wolken gebieden, dat zy geenen regen daar op en egenen.

EZECHIEL XVII: 5, 6, 7, 8.

Hy nam ook van het zaad des lands, en leide het i eenen zaad-akker: hy nam het, hy zettede het by eele wateren, met groote voorzichtigheid.

En het sproot uit, en wierd tot eenen weeldig-uitoopenden wynstok, [doch] nederig van stamme, ziene met zyne takken na hem, dewyle zyne wortelen nder hem waaren: zo wierd hy tot eenen wynstok, ie ranken voortbracht, en scheuten uitwierp.

Noch was'er een grooten Arend groot van vleuelen, en overvloedig van vederen: en ziet, deze vynstok voegde zyne wortelen na den zelven toe, en vierp zyne takken tot hem uit, op dat hy hem bevochgen zoude na de bedden zyner plantinge toe.

Hy was in een goede landsdouwe by veele wateren eplant, om takken te maaken, en vrucht te draagen, p dat hy tot eenen heerlyken wynstok worden mochte.

MICHA VII: 1.

Ai my! want ik ben, als wanneer de zomerruchten zyn ingezameld, als wanneer de nalezingen n den Wyn-oogst geschied zyn: daar en is geen druive m te eeten, myne ziele begeerd vroeg rype vrucht.

DE

De Boomen.

De daaden moeten ſpreeken.

Aan haare vruchten zult gy ze kennen: Leeſt n[illegible] *ook een druive van doornen, of vygen van diſtele*[illegible] Mattheus VII: 16.

Een ieder boom die geen goede vrucht voort en bren[illegible] *word uitgehouwen, en in 't vuur geworpen.* vers 19.

Dra[illegible]

Draagd hy, Zo haagd hy.

Zo als den wortel is geaard,
Zo is de vrucht die 't boompje baard,
f iemant wilden aard wou pryzen,
En hert'lyk zeggen dat het waar
Een Peereboom, of Appelaar,
e vruchten moeſten dat bewyzen.
Nochtans heeft 's Werelds wildernis,
De naam dat zy een boomgaard is,
lk Wildaard hiet een goede Chriſten
Als is 't ſchoon dat het niet en blykt
En na geen vruchtbaarheid en lykt:
aar waarheid zal haar dit betwiſten;
Indien de wortel van 't gemoed,
Geloovig is in 't eeuwig goed,
e vruchten zullen vroomheid wezen;
Een Chriſt'lyk leeven, dat zich ſcheid,
Van 's werelds doen en ydelheid,
o word den boom met recht geprezen.
Wie dan zyn Braame of doorne-boom,
Beneveld door een vreemde droom,

Voor aard van druif of vygen achten,
  Gelyk de vruchtelooze Ziel,
  Die zich voor rechtgeloovig hiel,
Was 't wonder dat men ſchimpig lachten?

PSALM I: 1,2,3.

Welgelukzalig is de man, die niet en wand[el]t in den raad der godloozen, noch ſtaat op den w[eg] der zondaaren, noch zit in 't geſtoelte der ſpottere[n].

Maar zyn luſt is in des HEEREN Wet, en [hy] overdenkt zyne Wet dag en nacht.

Want hy zal zyn als een boom, geplant aan wat[er]beeken, die zyne vrucht geeft in zynen tyd, en z[yn]kers blad niet af en valt, en al wat hy doet, [za]l wel gelukken.

PSALM XCII: 13, 14.

De rechtvaardige zal groeijen als een Palmboo[m]: hy zal waſſen als een cederboom op Libanon.

Die in 't Huis des HEEREN geplant z[yn], dien zal gegeeven worden te groeijen in de Voorho[ven] onzes Gods.

PSALM CIV: 16.

De boomen des HEEREN worden verzadi[gt], de ceder-boomen van Libanon, die hy geplant hee[ft].

SPREUKEN XI: 30.

De vrucht des rechtvaardigen is een boom des [le]vens: en wie zielen vangt, is wys.

M[a]-

MATTHEUS VII: 17, 18, 19, 20.

Alzo een ieder goede boom, brengt voort goede ruchten, en een quaade boom brengt voort quaade ruchten.

Een goede boom en kan geen quaade vruchten voort rengen: noch een quaade boom goede vruchten voort rengen.

Een ieder boom die geen goede vrucht voort en rengd, word uitgehouwen, en in 't vuur geworpen.

Zo zult gy dan dezelve aan haare vruchten kenen.

LUKAS XIII: 6, 7, 8, 9.

En hy zeide deze gelykenisse: Een zeker [man] idde eenen Vygeboom, geplant in zynen wyngaard; i hy quam en zocht vrucht daar op, ende en vondze iet.

En hy zeide tot den wyngaardenier: Ziet ik kome i drie jaaren, zoekende vrucht op dezen vygeboom, de en vind ze niet: houwd hem uit: waar toe beaat hy onnuttelyk de aarde?

En hy antwoordende, zeide tot hem: Heere laat em ook [noch] dit jaar, tot dat ik om hem gegraaen, en mest gelegd zal hebben:

En indien hy vrucht zal voort brengen, [laat hem aan]: maar indien niet, zo zult gy hem namaals ithouwen.

De KRUIDEN.

Niet al wat voor komt.

Als het gras zich openbaard, en de grasſcheuten gezien worden, laat de kruiden der bergen verzameld worden Spreuken XXVII: 25.

Want de aarde brengd van zelfs vrucht voort: eerſt het kruid, daarna de aire, daar na het volle koorn in de aire Markus IV: 28.

Zie.

Ziet wel toe, Wat, of hoe.

Het heelzaam kruidje word gezocht,
En tot geneezing t'huis gebrogt,
Ten opzicht van 't gekrenkte leeven;
Maar wat onnut of giftig zy,
Daar gaat men over of voorby,
Wyl 't tot de heeling niet kan geeven.
Hoe is het dan zo vreemd gefteld,
In 's Werelds ruime kruiden veld,
Daar zo veel wyze hoofden weiden,
En leezen nochtans fnood fenyn,
In plaats van eed'le Medicyn,
Dat zy tot haar verderf bereiden?
Wat heilzaam kruid is, voor 't gemoed
Dat word vertreeden met de voet,
Terwyl het fnood verderf der Zielen,
Geplukt door d'uitgeftrekte hand,
Vergaard word, tot een volle mand,
Wyl d'oogen op 't aanzien'lyk vielen.
Hoewel den grooten Medicyn,
In zyne Wysheid ryk en rein,

Het kruid dat elk heeft uit te leezen
Van 't geen in 't veld des levens ſtaat,
Tot onderſcheid van Goed en Quaad,
Heeft met den vinger aangeweezen.

GENESIS I: 11,12.

En God zeide: Dat de Aarde uitſchiete gras-ſcheutkens, kruid zaad zaaijende, vruchtbaar geboomte, draagende vrucht na zynen aard, welkers zaad daar in zy op der Aarde: en het was alzo.

En de Aarde bracht voort gras-ſcheutkens, kruid zaad zaayende na zynen aard, en vrucht draagende geboomte, welkers zaad daar in was, na zynen aard: en God zag dat het goed was.

En Vers 29, 30.

En God zeide: Ziet, ik hebbe u lieden al het zaad zaayende kruid gegeeven, dat op de gantſe Aarde is, en alle geboomte in't welke zaad zaayende boom-vrucht is: het zy u tot ſpyze.

Maar allen gedierte der aarde, en alle gevogelte des hemels, en alle kruipende gedierte op der aarde, daar een levendige ziele in is, [hebb' ik] al 't groen kruid tot ſpyze [gegeeven:] en het was alzo.

En Kapittel III: 18.

Ook zal het u doornen en diſtelen voort brengen, en gy zult het kruid des velds eeten:

PSALM

PSALM XCII: 8.

Dat de godlooze groeijen als kruid, en alle de werkers der ongerechtigheid bloeijen, op datze tot in der eeuwigheid verdelgd worden.

PSALM CIV: 14.

Hy doet het gras uitspruiten voor de beesten, en 't kruid tot dienst des menschen, doende het brood uit de aarde voort komen.

JEZAIAS XXVI: 19.

Uwe dooden zullen leeven, [ook] myn dood lichhaam, zy zullen opstaan: waakt op, en juicht, gy die in den stof woond, want uwe dauw zal zyn, [als] een dauw der moes-kruiden, en het land zal de overledene uitwerpen.

En Kapittel LXI: 11.

Want gelyk de aarde haare spruite voort brengd, en gelyk een Hof het geene in hem gezaaid is, doet uitspruiten: alzo zal de Heere HEERE gerechtigheid en lof doen uitspruiten, voor alle de volkeren.

ZACHARIAS X: 1.

Begeerd van den HEERE regen, ten tyde des spaaden regens; de HEERE maakt de weer-lichten: en hy zal haar regens genoeg geeven voor ieder kruid op den velde.

De BLOEMEN.

Daar schuilt noch meer.

Aanmerkt de Lelien, hoe zy wassen. Zy en arbei-den niet, noch en spinnen niet: En ik zegge u, oo. Salomon in alle zyne heerlykheid, en is niet bekleed ge-weest als een van deze. Lukas XII: 27.

Di

Die 't Bloempje ruikt en ziet,
Vergeet de Maaker niet.

De Bloempjes maaken een akkoord,
Van Lof-gezangen zonder woord,
'erwyl zy ons op weg ontmoeten;
Als Booden, uit het Zalig Hof,
Van 't Paradys, vol prys en lof,
etreeden, van de zaal'ge voeten.
Indien zich, door de vloek der aard,
Noch zulk een ſchoonheid openbaard,
Vy laaten u dan overdenken,
Wat dat de Heil'ge grond beloofd,
Tot een ſieraad, om 't zalig hoofd,
aar deze dingen ons toe wenken!
Maar d'Aardſe Bloem, hoe ſchoon hy zy,
Verwelkt, vervalt, en gaat voorby;
o ook de fleur van 't werelds leeven,
Gekleurd, met veel behaag'lykheid,
Van weelde, en luſten dezer Tyd,
Vie ziet, eerlang, waar 't is gebleeven?
Die dan van 't Bloempje, ſchoon in 't oog,

Een tweederleije voedſel zoog,
Eerſt; dat zy hem tot hooger wyzen,
En wederom, d'onwaardigheid
Van alle ſchoonheid dezer Tyd,
Dat was de wyze Ziel te pryzen.

JOB XIV: 2.

*Hy komt voort, als eene bloeme, en word af-
ſneeden: ook vlucht hy, als eene ſchaduwe, ende
beſtaat niet.*

PSALM CIII: 15,16.

*De dagen des menſchen, zyn als het gras: ge-
een bloeme des velds, alzo bloeid hy.*

*Als de wind daar over gegaan is, zo en is
niet [meer], en haare plaatſe en kend ze niet meer.*

SPREUKEN XIV: 11.

*Het huis der godlooze zal verdelgd worden: ma-
de tente der oprechten zal bloeijen.*

JEZAIAS XXXV: 1,2.

*De woeſtyne en de dorre plaatſen zullen hier o-
vrolyk zyn: en de wilderniſſe zal zich verheugen, e-
zal bloeijen als een rooze.*

*Zy zal luſtig bloeijen, en zich verheugen, ja [m-
verheuginge, en juichen: de heerlykheid van Liban-*

haar gegeeven, de ſieraad van Karmel, en Saron:
y zullen zien de heerlykheid des HEEREN, den
raad onzes Gods.

En Kapittel XL: 6, 7, 8.

Een ſtemme zeid: Roept, en hy zeid: Wat zal ik
epen? Alle vlees is gras, en alle zyne goedertie-
nheid als een bloeme des velds.
Het gras verdord, de bloeme valt af: als de Geeſt
s HEEREN daar in blaaſt: voorwaar het volk
gras.
Het gras verdord, de bloeme valt af: maar het
oord onzes Gods beſtaat in der eeuwigheid.

JAKOBUS I: 10, 11.

En de ryke in zyne vernederinge: want hy zal als
n bloeme des gras voorby gaan.
Want de Zonne is opgegaan met de hitte, en heeft
t gras dorre gemaakt, en zyn bloeme is afgevallen,
de ſchoone gedaante haares aanſchyns is vergaan:
zo zal ook de ryke in zyne wegen verwelkeren.

1 PETRUS I: 24.

Want alle vlees is als gras, en alle heerlykheid des
enſchen is als een bloeme des gras. Het gras is ver-
rret, en zyn bloeme is afgevallen.

DE DAUW.

Tot onderhouding.

Ik zal Israël zyn als de dauw, hy zal bloeijen als e Lelie; en hy zal zyne wortelen uitslaan als de Liban. Zyne scheuten zullen zich uitspreiden, en zyne heerlkeid zal zyn als des Olyfbooms: en hy zal eenen rk hebben als de Libanon. Hozea XIV: 6, 7.

De Ziel verlangd na nat,
Gelyk het drooge blad.

Gelyk de koele Dauw op 't kruid,
s droogen gronds, nu lang gelegen
heete dagen, zonder regen
Terwyl 't begeerig opwaards ſpruit,
uſt om zynen dorſt te laaven,
t zegen dezer morgen-gaaven;
Zo is de Hoop op 't eeuwig goed,
't dagen des Geloofs gebooren
Jezus naam, zo uitverkooren,
Op 't kruid van 't uitgeſtrekt gemoed,
Geen zich verheft uit dorren gronde
ſwarte aarde, 't vlees der zonde.
Dat hemelzuchtig herten kruid!
Paarle drupjes, dezer hoope,
alle morgen komt gedrope,
Men ziet na uw verquikking uit,
hoed de wasdom voor 't verdrooge,
Door uwe zegen uit den hooge.
Zo blyft het kruidje van de Ziel,

Be-

(Beſtreên van hitten en van koude,)
Door deze zoeten Dauw behoude,
Op dat zyn leeven niet verviel.
Tot aan den tyd der volle zegen,
Van dien gewenſten Zomer-regen,
Dien regen ter bequaamer tyd,
(Wanneer den Hemel werd ontſloten,)
Uit Gods genaden afgegooten,
Tot een volkomen Zaligheid:
Dan zal het kruid zich recht verzaaden,
En ſierlyk ſtaan met bloem en bladen.
ô Jezus! allerzoetſte Douw,
Dat uwe Naam, beminde Heere,
Het Kruidje van het God begeeren,
Dan ondertuſſen zo behouw;
Dat zulks, door een geſtaag beſproejen,
Door alle droogten heen mag groejen.
Tot dat het, van uw waarde hand,
(Nu aan zyn rechte tyd gekomen,)
Uit dezer aarde werd genomen,
En in het Paradys geplant:
Om 't Bloempje van Gods Beeld te draagen
Tot aller zaal'gen welbehaagen.

GENESIS XXVII: 27,28.

En hy quam by, en hy kuste hem: doe rook hy den reuk zyner kleederen, en zegende hem: en hy zeide; Ziet, de reuk mynes Zoons is als den reuk des velds, twelk de HEERE gezegend heeft.
Zo geeve u dan God van den dauw des Hemels, ende vettigheid der aarde; en de menigte van tarwe, en most.

En Vers 39.

Doe antwoordde zyn Vader Izaak, en zeide tot hem; Ziet, de vettigheden der aarde zullen uwe wooningen zyn, en van den dauw des Hemels van boven af [zult gy gezegend zyn.]

DEUTERON: XXXII: 1,2,3.

Neigd de ooren, gy hemel, en ik zal spreeken: en de aarde hoore de redenen mynes monds.
Myne Leere druipen als een regen, myne reden vloeien als een dauw: als een stof-regen op de gras-scheutjes, en als droppelen op het kruid.
Want ik zal de Naame des HEEREN uitroepen: geeft onzen God grootheid.

PSALM CX: 3.

Uw volk zal zeer gewillig zyn op den dag uwer heirkracht, in heilige cieragien: uit de Baar-moeder des dageraads zal u de dauw uwer jeugd zyn.

DE

De Steen.

Werd verbrooken, tot heeling.

Zy hebben haar aangezichten harder gemaakt dan ee steen-rotze, zy hebben geweigerd zich te bekeeren. Jer: 3. 3. *Gy hardnekkige en onbesnedene van herten en ooren, gy wederstaat altyd den Heiligen Geest, gelyk uwe vaders, [alzo] ook gy.* Handelingen VII: 51.

Dat

Dat zich verfluit, Houd zegen uit.

De keifel-fteen in 't veld gelegen,
Ontfangd zo wel den dauw en regen,
Als 't groeizaam en verheug'lyk kruid,
zyn bevallighéên te pryzen,
Loovende een goede fpyze,)
Dat naaft, en om hem heenen fpruit.
Maar doch van al dat toe bereijen,
word'er van hem geen gedyen,
Het vloeid'er alles over heen;
Zomer komt en loopt ten ende,
Jaaren keeren ende wende,
Het is, en blyft een harden fteen.
at is de Wereld in zyn breete,
ver, als d'oogen overmeete
Een mager en verdorven land!
at legd'er al een zaad van fteenen,
(Zyn harde herten die wy meenen)
Zo hier en daar aan alle kant.
ar zo veel ftraalen van genaden,
ar zo veel dauw van liefde daaden,
En regen van barmhertigheid,

Aan-

Aanmoediging, en vriend'lyk nooden,
Op 't groote heil haar aangebooden,
  Onvruchtbaar over heenen gleid!
Zo laat verhardheid van zich glyden,
Een ſchoon getal van goede tyden,
  Terwyl de Landheer vrucht verwacht:
Men gaat 'er af, en op en neder,
Zo als men 't liet zo vind men 't weder,
  Het groote heil blyft ongeacht.
Zal dan Gods gunſt als water dryven,
En zult gy menſchen ſteenen blyven,
  Daar zich 't begeeren niet ontſluit?
Op dat den zegen in mag zinke,
En die verſmachte dorheid drinke,
  Zo dat het leeven waſſe als kruid?
Want gy, ô ſteen! van 't menſchlyk leven,
Zyt in een hooger graad verheven,
  Als doode en redenlooze ſtof;
De Zond'aard moeſt u niet verſluiten,
En houden 't leevend maaken buiten,
  Zo doende blyft gy hard en grof.
Als dan de Landheer eens zal komen,
(Op dat het quaad werd weg genomen,)
  En zynen Akker ſchoon bereidt,

Met zuivering van ſtruik en ſteene,
Verwacht dan 't lot, met deze en geene,
Dat u des Heeren hand verſmyt.

JEZAIAS XLVI: 12.

Hoord na my, gy ſtyve van herten: gy die verre van der gerechtigheid zyt.

EZECHIEL II: 4.

En deze kinderen zyn hart van aangezichte, en ſtyf van herten: ik zende u tot hen; en gy zult tot hen zeggen, Zo zeid de Heere HEERE.

En Kapittel XI: 19, 20, 21.

En ik zal hem eenderlei herte geeven, en zal eenen nieuwen geeſt in 't binnenſte van u geeven: en ik zal het ſteenen herte uit haaren vleeſe wegneemen, en zal haar een vleeſen herte geeven.

Op dat ze wandelen in myne inzettingen, en myne rechten bewaaren, en dezelve doen: en zy zullen my tot een volk zyn, en ik zal hen tot een God zyn.

Maar welker herte het herte haarer verfoeiſelen, en haarer grouwelen na wandeld, der zelver weg zal ik op haaren kop geeven, ſpreekt de Heere HEERE.

DE WEG.

Op gedaan werk is goed rusten.

Ik doe wandelen op den weg der gerechtigheid: in midden van de paden des rechts: Op dat ik myne Lie hebbers doe be-erven dat bestendig is: en ik zal haa schat-kameren vervullen. Spreuken VIII: 20, 21.

Hi

Hier noch niet, maar in 't verschiet.

De weg is onweêrspreek'lyk goed,
en middel waar men langs moet komen
Ter plaatse daar men wezen moet,
ies word zyn lof niet wech genoomen.
Maar waar is hy, die wegen gaat,
et een beoogde plaats bezeten,
Die zich van 't pad bekooren laat,
, dat hy 't voorwerp kan vergeeten?
Of 't moest een luije beed'laar zyn,
e aan geen zaaken leid geleegen,
En nergens t'huis, met groot en klein,
n wooning maakt aan schuur en wegen.
Wie boud 'er anders aan den weg?
ie plant 'er, of wie wilder zaaijen?
Wie kraamt 'er uit, by struik en heg,
ar hy nooit weêr komt om te maaijen?
't Was dwaas gedaan: Hoe ziet men dan
ngs deze weg van 't tyd'lyk leeven,
Zo menig gaauw en schrander man,
et zulk een doen zo dicht omgeeven?

Dat hy den tyd des reis befteed,
In deze en geene omftandigheden,
En 't leeven op de weg verfleet,
Vergeetende om voort te treeden.
ô Menfch die anders fneedig ziet,
Waar zyn uw zinnen en gedachten?
Is 't eeuwig heil het doelwit niet,
Dat ieder vlytig moeft betrachten?
En is het leven dezer tyd,
Niet flechts een weg voor 't overtreeden?
Die ons, van hier daar heenen leid,
Daar moeft men iever toe befteeden.
Kund gy 't dan in 't natuurlyk zien,
Dat wooning aan de weg te maaken,
Geen doen zy van bedachte liên,
Geen wys'lyk overleg van zaaken:
Zo weeft gewaarfchoud, in u doen,
En fchiet geen wortel in deze aarde,
Haar vrucht zouw u niet eeuwig voên,
Of 't was, dat zy u vruchten baarden.
Gaat als een reiz'naar uwen weg,
Tot aan de plaats der eeuw'ge rufte,
Ontyd'ge ruft op weg, ontzeg,

Alfchen

lſchoon het uw vermoeidheid luſte.
Hebt gy uw oog op God gewend,
n trekt dat voorwerp uw verlangen,
Uw Pel'grims weg loopt haaſt ten end,
an zult gy ruſt en luſt ontfangen.

MATTHEUS VII: 13,14.

Gaat in door de enge poorte: want wyd is de ›orte, en breed is de weg, die tot het verderf leid, : veele zynder die door de zelve ingaan.

Want de poorte is eng, en de weg is naauw, die .t het leeven leid, en weinige zynder die den zelven 'nden.

JOHANNES XIV: 6.

Jezus zeide tot hem, Ik ben de weg, en de waar- ›id, en het leeven. Niemant en komt tot den Vader .in door my.

2 PETRUS II: 15.

Die den rechten weg verlaaten hebbende, zyn ver- waald, en volgen den weg Balaams des [zoons] oſor, die den loon der ongerechtigheid lief gehad 'eft.

De METAALEN.

Diep verholen.

Gewisselyk daar is voor het zilver een uitgang, en ee plaatse voor het goud dat ze smelten.

Het yzer word uit stof genomen: en [uit] steen wor koper gegooten. Job XXVIII: 1, 2.

L

De Edelheid, Koſt groote vlyt.

Metaal ter berg myn uit gekomen,
Is met veel ommeſlags verzeld,
at eerſt daar af moet zyn genomen,
Eer 't uit gaat voor ontfangbaar geld:
e Eigenſchap van 't menſch'lyk leeven,
Zo als die van de Berg Natuur,
it Adams Myn word opgegeeven,
Eiſt ook een ſcheiding, door het vuur.
et edel Goud leid diep bewonden,
In d'aardſe klomp van vlees en bloed,
ermengd met ydelheid en zonden,
Tot overdekking van 't gemoed.
e Meeſter, die, aan 't eind der Tyden
Het mengſel, van het zichtbaar AL,
oor 't al verſmeltend vuur zal ſcheiden,
En geeven elk, zyn plaats en ſtal;
e is de Konſt'naar van het leeven;
Wie klaar Metaal begeerd te zyn,
oet zich in zyne handen geeven,
Zyn Oven maakt de herten rein.

Hy zal het Edel Deel ontwinden,
En brengen tot zyn heerlykheid,
Maar wat zich niet van hem laat vinden
Blyft onrein, tot men 't heel versmyt.

DEUTER: VIII: 9.

Een land, daar in gy brood zonder schaarshe eeten zult; daar in u niets ontbreeken zal: een la welkers steenen yzer zyn, en uit welkers bergen koper uithouwen zult.

SPREUKEN XVII: 3.

De smelt-kroes is voor 't zilver, en den oven v het goud: maar de HEERE proeft de herten.

JEREMIAS VI: 28, 29, 30.

Zy zyn alle de afvalligste der afvalligen, wan lende [in] achterklap, zy zyn koper en yzer: zy z altemaal verdervers.

De blaasbalk is verbrand, het loot is van 't v verteerd: te vergeefs heeft [de smelter] zo vlytig gesmolten, dewyle de booze niet afgetrokken zyn.

Men noemt ze een verworpen zilver: want Heere heeft ze verworpen.

EZECHIEL XXII: 18, 19, 20, 21, 22.

Menschen kind, die van den huize Israëls zyn my
't schuim geworden: zy zyn alle koper, of tin, of
zer, of loot, in 't midden des ovens; zilver-schuim
yn ze geworden.
Daarom, alzo zeid de Heere HEERE; Om dat
lieden alle tot schuim geworden zyt, daarom ziet,
zal u in 't midden van Jeruzalem vergaderen.
[Gelyk] zilver, of koper, of yzer, of loot, of tin
't midden eens ovens vergaderd word, om het
uur daar over op te blaazen, op datmen 't smelte:
lzo zal ik u lieden vergaderen in mynen toorn, en
myne grimmigheid daar laaten, en smelten.
Ja ik zal u by een brengen, en zal op u blaazen
't vuur myner verbolgendheid, dat gy in 't midden
an haar zult versmolten worden.
Gelyk het zilver in 't midden des ovens gesmolten
ord, alzo zult gy lieden in het midden van haar ge-
olten worden: en gy zult weeten, dat ik, de HEE-
E, myne grimmigheid over u uitgegooten hebbe.

ROMEINEN XI: 33.

O diepte des rykdoms, beide der wysheid en der
nnisse Gods! Hoe ondoorzoekelyk zyn zyne oordee-
n, en onnaspeurlyk zyne wegen!

I KORINTHEN XIII: I.

Al waar 't dat ik de taalen der menschen en der
ngelen sprake, en de liefde niet en hadde, zo waare ik
n klinkende metaal, of luidende schelle geworden.

De EDELE STEEN.

Wie zouw dat zeggen.

Want wysheid is beter dan Robynen; en al wat m
begeeren mag en is met haar niet te vergelyken.
Ik wysheid woone [by] de kloekzinnigheid; en vi
de de kenniſſe aller bedachtzaamheid. Spreuken VII
11, 12.

Wond

Wonder, Leit hier onder.

Den Eed'len Steen in 't Rouw begreepen,
)oor konſt allengskens afgeſleepen,
Komt ſchoon en heer'lyk voor den dag:
)en Eed'len Geeſt met vlees omgeeven,
)ntdaan van dit elendig leeven,
Word ſchoonder als men denken mag.
)aarom, ô Menſch! zet uwe zinnen
Jiet om den ſchors des dings te minnen,
Maar zoekt het geen verborgen zit.
let minſte is gekeerd na buiten,
y moet de houte-kas ontſluiten,
Daar legt het rechte merg en pit.
ies moet het luſten en begeeren,
yn zucht en uitgeſtrektheid keeren,
Van alles wat het oog beziet,
/ant dat is grof, en ſtof en aarde,
en nietig ding gering van waarde,
En lang het rechte wezen niet.
laar 't geen daar achter is gelegen,
1 door 't Geloove word verkreegen
Dat na verborgen wezens vat,
ie niet vergaan, maar eeuwig blyven,

En

En op haar eigenaars beklyven,
Dat is den Menſch zyn rechte ſchat.

JOB XXVIII: 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18.

Maar de wysheid, van waar zal ze gevonden worden? en waar is de plaatſe des verſtands?

De menſchen en weet haare waarde niet: en zy en word niet gevonden in het land der levendigen.

De afgrond zeid: Zy en is in my niet, en de zee zeid, Zy en is niet by my.

Het geſloten goud en kan voor haar niet gegeeven worden: en met zilver en kan haaren prys niet worden opgewogen.

Zy en kan niet geſchat worden tegen fyn goud van Ophir, tegen den koſtelyken Schoham, of den Saphyr.

Men kan het goud, of het kriſtal haar niet gelyk waardeeren: ook en is ze [niet] te verwiſſelen voor een kleinood van dicht goud.

De Ramoth en Gabiſch en zal niet gedacht worden: want de trek der wysheid is meerder dan de Robynen.

SPREUKEN III: 13, 14, 15.

Welgelukzalig is de menſche [die] wysheid vind en de menſche [die] verſtandigheid voortbrengd.

Want haaren koophandel is beter dan den koophandel van zilver; en haare inkomſte dan het uitgegraaven goud.

Zy is koſtelyker dan robynen; en al wat u luſten mag en is met haar niet te vergelyken.

JEZAIA

JEZAIAS LIV: 11, 12.

Gy verdrukte, door onweêr voortgedreevene, ontrooste: ziet, ik zal uwe steenen gants sierlyk leggen, ik zal u op Saphyren grond-vesten.
En uwe glasvensters zal ik kristalynen maaken, en ve poorten van Robyn-steenen: en uwe gantse landale van aangenaame steenen.

2 KORINTHEN IV: 16, 17, 18.

Daarom en vertraagen wy niet: maar hoewel onze twendige mensche verdorven word, zo word nochns de inwendige vernieuwt van dage tot dage.
Want onze lichte verdrukkinge die zeer haast voor- [gaat], werkt ons een gants zeer uitnemend eeuig gewigte der heerlykheid:
Dewyle wy niet en aanmerken de dingen die men et, maar de dingen die men niet en ziet. Want de ngen die men ziet zyn tydelyk, maar de dingen die en niet en ziet zyn eeuwig.

EPHESEN IV: 22, 23, 24.

Dat gy zoudet afleggen, aangaande de voorige andelinge, den ouden mensche, die verdorven word or de begeerlykheden der verleidinge:
En dat gy zoudet vernieuwt worden in den Geest ves gemoeds,
En den nieuwen mensche aandoen, die na God schaapen is in waare gerechtigheid en heiligheid.

DE

De Paarl.

Onder slechte gedaante.

Wederom is het Koningryke der hemelen gelyk eene Koopman die schoone paarlen zoekt:

Dewelke hebbende eene paarle van groote waarde ge vonden, ging heenen en verkocht al wat hy hadde, e kocht dezelve. Mattheus XIII: 45, 46.

Gaa,

Gaapt en bevat, Een grooten ſchat.

Den Dauw van d'Oeſterſchelp bevat,
Word tot een Koninglyke ſchat:
n koſtelyker dauw, als deze,
Gebooren uit de hoogſte kracht,
Zweeft over 't menſchelyk geſlacht,
ie die bevat, krygt hemels weezen.
Doch veelen is 't zo veel niet waard,
Te gaapen na die hemels aard,
n ryk te zyn van hooge waarde,
Maar ſluiten haar begeerte vaſt,
In ſchelpen van den aardſen baſt,
rvuld met zand en ſlyk der aarde.
Maar ach! ach, menſchen, wie gy zyt;
Nu is 't een aangenaame tyd;
n zaad, tot Eeuwig heil te raapen:
Terwyl den Dauw die Jezus geeft,
Zo lieflyk over 't menſchdom ſweeft,
n moeſt de Ziels begeerte gaapen.
Dauw, die in den Dageraad,
Van 't Eeuwig liefden-licht ontſtaat,

Tot

Tot water van een geest'lyk sweeven;
Bevalt het dorstende gemoed,
Dat zich ter zegen open doet,
Om 't Paereltje van 't Eeuwig leeven.

MATTHEUS VII: 6.

En geeft het heilige den honden niet, noch werpt uwe paarlen niet voor de zwynen: op dat z niet t'eeniger tyd de zelve met haare voeten en ver treeden, en [haar] omkeerende u en verscheuren.

JOANNES IV: 10.

Jezus antwoordde en zeide tot haar, Indien gy d gaave Gods kendet, en wie hy is, die tot u zegd geeft my te drinken, zo zoud gy van hem hebben b geerd, en hy zoude u leevend water gegeeven heb ben.

En Kapittel XIV: 23.

Jezus antwoordde en zeide tot hem, Zo iema my lief heeft, die zal myn woord bewaaren: en my Vader zal hem lief hebben, en wy zullen tot hem k men, en zullen woninge by hem maaken.

1 TIMOTHEUS II: 9.

Desgelyks ook dat de Vrouwen in een eerbaar g waad, met schaamte en maatigheid haar zelven ve sieren, niet in vlechtingen [des hairs,] of gou of paarlen, of kostelyke kleedinge.

1 J

I JOANNES V: 12.

Die den Zoone heeft, die heeft het leeven: die den oone Gods niet en heeft, die en heeft het leeven et.

OPENBAARING XVIII: 11, 12.

En de Kooplieden der aarde zullen weenen, en uwe maaken over haar, om dat niemant haare 'aare meer en koopt:

Waare van goud, en van zilver, en van kostelyk steente, en van paarlen, en van fyn lynwaad, en n purper, en van zyde, en van scharlaken: en lerlei wel-riekend hout, en allerlei ivooren vaten, allerlei vaten van het kostelykste hout, en van ko-r, en van yzer, en van marmer-steen.

En Vers 16.

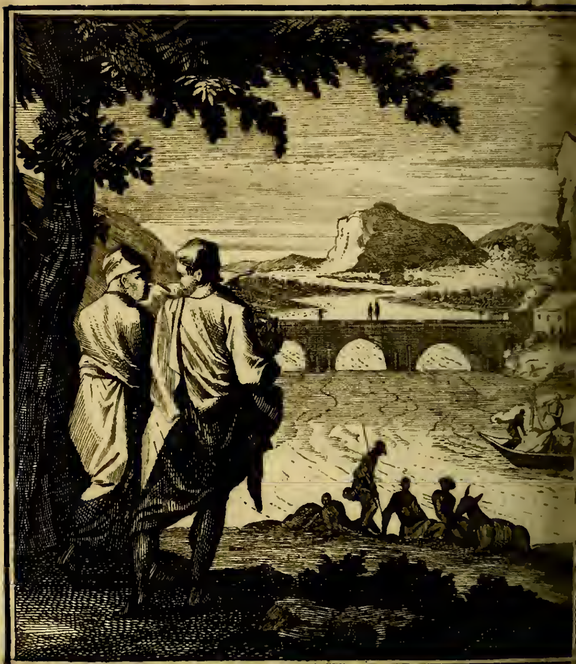
En zeggende: Wee, wee, de groote Stad, die be-eed was met fyn lynwaad, en purper, en schar-ken, en versierd met goud, en [met] kostelyk ge-ente, en [met] paarlen: want in eene uure is zo ooten rykdom verwoest.

En Kapittel XXI: 21.

En de twaalf poorten waaren twaalf paarlen, een gelyke poorte was elk uit eene paarle: en de straate r Stad was zuiver goud, gelyk doorluchtig glas.

De RIVIER.

Met moeiten anders.

De rivieren verheffen , ô HEERE , de riviere verheffen haar bruisen : de rivieren verheffen haare aa stootinge : [Doch] de HEERE in der hoogten is gewe. diger, dan het bruisen van groote wateren, [dan] de g weldige baaren der Zee. Psalm XCIII: 3, 4.

D

De drift van 't algemeen,
Vereist een wys'lyk neen.

Niet af en op, maar eenen gang,
Jaar in, jaar uit, tot eeuwen lang;
o gaan des aardryks verse stroomen:
Zo gaat de stroom, der wereldgeest,
Van ouds vermaard en breed geweest,
n snel om nederwaards te komen.
Zo dryft hy met een groote kracht,
Van 't groote menschelyk geslacht,
oor 't land van 't vleeselyke leven,
Bestrykende een vollen boord,
Wyl overal van oord, tot oord,
e beeken haaren toevloed geeven.
Wie niet met zynen gang wil gaan,
Moet als de brug-pylaaren staan,
m voor zyn aanloop niet te wyken;
Al ruist en bruist het ongemeen,
Voor haaren borst en om haar heen,
aar laaten 't staag voorby haar stryken.
ô Wereldlyke levens-vloed,
Gy zyt een stroom van menschen bloed,

Elk giet zyn Emmer in uw dryven,
Dat maakt het, dat u zo verhoogd,
Dat uwen grond nooit uit en droogd,
En doet u ſtaag in wezen blyven.
Daar blyft nochtans een weinig haat,
Die uwen loop niet aan en ſtaat,
En zich in u niet wil vermengen,
Wel ziende uw eindelingen val,
Door 't vuur dat u verdroogen zal,
En uwen roem te ſchande brengen.

PSALM LXV: 10.

Gy bezoekt het land, en hebbende het begeeri gemaakt, verrykt gy het grootelyks; de riviere Goi is vol waters: wanneer gy het alzo bereid hebt maakt gy haar-lieder koorn gereed.

PSALM CVII: 33.

Hy ſteld de rivieren tot eene woeſtyne, en wate tochten tot een dorſtig [*land.*]

JEZAIAS VIII: 7.

Daarom, ziet, zo zal de Heere over haar doe opkomen, die ſterke en geweldige wateren der Rivier den Koning van Aſſyrien en alle zyne heerlykheid, e hy zal opkomen over alle zyne ſtroomen, en gaan ove alle zyne oeveren:

E

En Kapittel XLIII: 2.

Wanneer gy zult gaan door het water, ik zal by u zyn, en door de rivieren, zy en zullen u niet overstroomen.

En Kapittel XLVIII: 18.

Och dat gy na myne geboden geluisterd had! zo zoude uwe vrede geweest zyn als een riviere, en uwe gerechtigheid als de golven der zee.

JEREMIAS XVII: 8.

Want hy zal zyn als een boom die aan het water geplant is, en zyne wortelen uitschiet aan eene riviere, ende en gevoeld het niet wanneerder eene hitte komt, maar zyn loof blyft groen: en in een jaar van droogte en zorgt hy niet, ende en houd niet op van vrucht te draagen.

AMOS IX: 5.

Want de Heere HEERE der Heirschaaren is die het land aanroerd dat het versmelte, en alle, die daar in woonen, treuren: en [dat] het geheel opryze als eene riviere, en verdronken worde als [door] de riviere van Egipten.

1 KORINTHEN XV: 58.

Zo dan, myne geliefde Broeders, zyt standvastig, onbeweegelyk, altyd overvloedig zynde in het werk des Heeren, als die weetet dat uwen arbeid niet ydel en is in den Heere.

De BEEK.

Wat zal hem ſtaande houden?

Die de Fonteinen uitzend door de dalen, dat ze tuſ[...] de gebergten heenen wandelen. Zy drenken al 't gedie[...] des velds: de woud-ezels breekender haaren dorſt [med] By dezelve woond het gevogelte des hemels, een ſtem[...] geevende van tuſſen de takken. Pſalm CIV: 10,11,1[...]

D[...]

Door 't ſtadig geeven,
Word hy gedreeven.

De Beek, ter welbron uitgegooten,
n door het dal daar heen gevlooten,
Ontmoet zyn drift een brok of ſteen,
y laat daar van zyn gang niet ſtuiten,
laar gaat veel eer zyn loop te buiten,
Daar over of ter zyden heen.
o ook den vloed der klaare zinnen,
ntſprongen uit het God beminnen:
Wat die ontmoet tot een bedwang,
m haare dryving af te ſteeken,
y maakt 'er driftig door te breeken,
En gaat geſtadig haaren gang.
ez?gend zyn die waterbeeken,
ie door het Wereld-dal geſtreeken,
Zich niet vermengen met de aard,
elyk de poelen en moeraſſen,
aar 't ongediert komt op te waſſen,
Maar over loopen met 'er vaard.
o zal haar klaarheid eeuwig vloeijen,

 Door

Door't Lufthof van het Eeuwig bloeijen,
Ontfangende in haar kriftal,
De fpiegeling van 't heilig wezen,
En alle fchoonheid nooit volpreezen,
Tot een vermaak, in 't Zalig Dal.

DEUTERON: VIII: 7.

Want de HEERE uwe God brengd u in e goed land; een land van waterbeeken, fonteinen, diepten, die in dalen en in bergen uitvlieten.

JOB XXVIII: 4.

Breekt 'er een beeke door, by den geenen die da woond; [de wateren] vergeeten zynde van den voe worden van den menfche uitgeputtet, [en] gaan wee

PSALM I: 3.

Want hy zal zyn als een boom, geplant aan wate beeken, die zyne vrucht geeft in zynen tyd, en wi kers blad niet af en valt: en al wat hy doet, zal we gelukken.

PSALM XXXVI: 9, 10.

Zy worden dronken van de vettigheid uwes huize en gy drenkt ze [uit] de beeke uwer wellusten.

Want by u is de fontein des levens: in u licht zi wy het licht.

PSAL

PSALM XLVI: 5.

De beekskens der riviere, zullen verblyden de Stad
ods; het heiligdom der wooningen des Alderhoog-
n.

SPREUKEN XVIII: 4.

De woorden van den mond eens mans zyn diepe wa-
en: en de spring-ader der wysheid is een uitstorten-
beeke.

JEZAIAS XXXV: 6,7.

Als dan zal de kreupele springen als een hart, en de
ige des stommen zal juichen: want in de woestyne
llen wateren uitbersten, en beeken in de wildernissen.
En het dorre land zal tot staande water worden, en
dorstig land tot springaders der wateren: in de
oninge der Draaken, daar zy gelegen hebben, zal
is met riet en biezen zyn.

En Kapittel XLIV: 3,4.

Want ik zal water gieten op den dorstigen, en stroo-
n op het drooge: Ik zal mynen Geest op u zaad gie-
, en mynen zegen op uwe Nakomelingen.
En zy zullen uitspruiten tussen in 't gras, als de
lgen aan de waterbeeken.

OPENBAARING XXII: 1.

En hy toonde my een zuivere riviere van het water
levens, klaar als kristal, voortkomende uit den
oon Gods, en des Lams.

DEN OEVER.

Sta vast.

En zeide: Tot hier toe zult gy komen, en niet verd[…]: en hier zal hy zich stellen tegen den hoogmoed uwer [ba]ren. Job XXXVIII: 11.

Gy hebt een paale gestelt, die zy niet overgaan en[…] len: zy en zullen de aarde niet weder bedekken. Psalm CIV: 9.

Die niet en keerd, Word overheerd.

Niet verder, zeid de hooge Kuſt;
E ſchut het woeden van de baaren,
Der wilde Zee, zoo ongeruſt,
De vrees'lyk dreigd, met zyn gevaaren:
Zo keerd het hemelſe gemoed,
E Wereld Zee, van diepe gronden,
Die Ebd en Vloeid in vlees en bloed,
E ruſt en bruiſt met ſchuim der zonden.
De ydelheid dringd op haar aan,
E zy door vreeze Gods verheven,
Doet hem voor haare Paalen ſtaan,
Z word het hert niet overdreeven.
Indien de Zoom van eenig Land
or watervloed begint te wyken,
Hoe werkzaam is de wakk're hand,
n zyn verblyving af te dyken:
Voorzichtige overweging meê;
) dat het waardig land der Zielen,
Niet onder ging in zondens Zee,
iens golven daag'lyks op haar vielen.
Maar daar men ſloft en laat het gaan,

Wat Onheil ſtaat 'er niet te komen,
Dewyl den Eeuw'gen Oceaan,
Gemeenſchap heeft met 's Werelds ſtroomen,
Om 't Land dat hoog verheven ſtond,
Te zetten tot een diepen grond.

PSALM XXXIII: 7.

Hy vergaderd de wateren der Zee als op eene hoop; hy ſteld de afgronden ſchat-kameren.

SPREUKEN III: 21, 22.

Myn Zoon, laat ze niet afwyken van uwen oogen bewaard de beſtendige wysheid, en bedachtzaamheid

Want zy zullen het leven voor uwe ziele zyn; en ee aangenaamheid voor uwen halze.

JEZAIAS LVII: 19, 20, 21.

Ik ſcheppe de vrucht der lippen, Vrede, Vrede de geenen die verre zyn, en den geenen die naby zyn, zei de HEERE, en ik zal ze geneezen.

Doch de godlooze zyn als eene voortgedrevene zee want die en kan niet ruſten, en haare wateren w pen ſlyk en modder op.

De godlooze, zeid myn God, en hebben geen Vrede.

JEREMIAS V: 21, 22, 23.

Hooret nu dit, gy dwaas, en hertenloos volk: o

oog

en hebben, maar en zien niet, die ooren hebben, ar en hooren niet.

En zult gy-lieden my niet vreezen, spreekt de HEE-E? zult gy voor myn aangezichte niet beeven? die ik a zee het zand tot eenen paal gestelt hebbe, met eene wige inzettinge, dat ze daar over niet en zal gaan: schoon haare golven zich bewegen, zo en zullen ze h niet vermogen, of ze schoon bruisen, zo en zul- ze doch daar over niet gaan.

Maar dit volk heeft een afvallig en wederspannig te: zy zyn afgevallen en heenen gegaan.

MATTHEUS XXIV: 12, 13.

En om dat de ongerechtigheid vermenigvuldigd zal rden, zo zal de liefde van veele verkouden.

Maar wie volherden zal tot den einde, die zal zalig rden.

JAKOBUS IV: 7.

Zo onderwerpt u dan Gode: wederstaat den Dui-, en hy zal van u vlieden.

2 PETRUS III: 17.

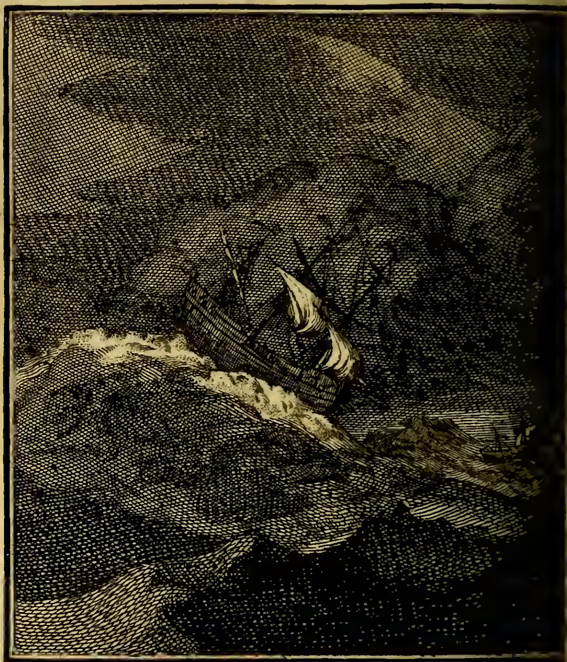
Gy dan geliefde, [zulks] te vooren weetende, wacht lat gy niet door de verleidinge der grouwelyke men- n mede afgerukt en word, en uitvalt van uwe stigheid.

1 JOANNES V: 4.

Want al dat uit God geboren is, overwind de we- d: en dit is de overwinninge die de wereld over- nd, [namelyk] ons geloove.

De Zee.

Om weinig, Groot beſtaan.

En een iegelyk die [om prys] ſtryd, onthoud hen a alles. Deze dan [doen] wel [dit] op dat zy een v- derflyke kroone zouden ontfangen, maar wy een onv- derfelyke. 1 Korinthen IX: 25.

Hur

'aar blyft de moed, Op 't Eeuwig Goed?

aaſt veele wondren daarw' in leeven,
'ondom heen mee zyn omgeeven,
eld ſchouwende overweging meê,
r 't oog van menſchelyke reden,
wonder der vervaarlykheden,
ie groote en vreezelyke Zee.
nneer de harde winden koelen,
'aarlyk is haar ſtadig woelen,
huim-monden van het groot gebruis,
g ſtygen, en afgrys'lyk gaapen,
of zy 't alles wech zouw raapen,
n in haar afgrond haalen t'huis.
durft het menſchelyke leeven,
evenwel noch op begeeven,
o onverſaagdelyk en ſtout,
om een korten ſtreek te zeilen,
zelfs de weg van duizend mylen,
't huis van t'zaam verbonden hout.
zyn waarom is maar geringe.
't ſlecht genot der aardſe dinge,
aakt zich den Man dus onverſaagt;
yl hy 't alderliefſte leeven,
hy al 't zyne voor zouw geeven,
s op de keel des afgronds waagd.
f hy 't oogmerk zal behaalen,
gt in balans van beide ſchaalen,
at ophaald, luk of ongeluk;

Of

Of hy 't beoogde zal bejaagen,
Of hy 't verkreeg'ne t'huis zal draagen,
  Zo waagd men 't ſtoute en loſſe ſtuk.
ô Zielen, die zich hebt begeeven,
Op reis na 't Eeuwig zalig leven,
  In 't Schip van 't tyd'lyk vlees en bloed,
Op 's Werelds Zee en woeſte baaren,
Door ſtorm en onweer en gevaaren,
  Hebt vaſte hoop en goede moed.
Ziet gy 't om aards beſlag zo waagen,
Getrooſt u dan de quaade vlaagen,
  't Gehob' en tob', van op en neêr,
De vlyt van meeten en van peilen,
De wakkerheid om wel te zeilen,
  En diergelyke moeiten meer.
Doen andre dat om beuzelingen,
Gy, om het grootſte aller dingen,
  Zy om 't behaal van aardſe luſt,
Om 't Brood, of nagejaagde ſchatten,
Die haaſt ontvallen van 't bevatten,
  Gy, om de alderrykſte kuſt,
Van Eeuw'ge Onverganklykheden,
Te groot, voor 't vat van aardſe reden:
  Om 't onafmeetelyk genot;
En 't geen, dat door verhinderingen
Geen tegenſpoed u kan ontwringen,
  Zy doen 't om Goed, maar gy om God.
ô Zielen op des leevens baaren,
Getrooſt u dan dit overvaaren.

PSALM CVII: 23,24,25,26,27,28,29,30,31,32.

Die met scheepen ter Zee afvaaren, handel doende groote wateren:
Die zien de werken des HEEREN, en zyne wonderwerken in de diepte.
Als hy spreekt, zo doet hy eenen storm-wind opstaan, de haare golven om hooge verheft.
Zy ryzen op na den Hemel, zy daalen neder tot in de gronden: haare ziele versmelt van angst.
Zy danssen en waggelen als een dronken man, en al haare wysheid word verslonden.
Doch roepende tot den HEERE in de benaauwtheid de zy hadden: zo voerde hy ze uit haare angsten.
Hy doet den storm stille staan, zo dat haare golven stille zygen.
Dan zyn ze verblyd, om dat ze gestild zyn, en dat ze tot de haven haar begeerte geleid heeft.
Laat ze voor den HEERE zyne goedertierenheid loven, en zyne wonderwerken voor de kinderen der menschen;
En hem verhoogen, in de gemeente des volks, en in 't gestoelte der Oudsten hem roemen.

2 KORINTHEN IV: 16,17,18.

Daarom en vertraagen wy niet: maar hoewel onze uitwendige mensche verdorven word, zo word nochtans de inwendige vernieuwd van dage tot dage.
Want onze lichte verdrukkinge, die zeer haast voorby gaat], werkt ons een gants zeer uitneemend eeuwig gewigte der heerlykheid:
Dewyle wy niet en aanmerken de dingen die men ziet, maar de dingen die men niet en ziet. Want de dingen die men ziet zyn tydelyk, maar de dingen die men niet en ziet zyn eeuwig.

De Klip.

Door achteloosheid.

Dit gebod beveele ik u, [myn] zoone Timotheus, [...]
gy na de prophetien die van u voorgegaan zyn, in deze [...]
den goeden stryd strydet: Houdende het geloove, en [...]
goede konscientie, welke sommige verstooten hebbende [...]
het geloove schipbreuk geleden hebben. 1 Tim. I: 18, [...]

Kom[...]

Kompas en peil, Hoord by het zeil.

In Zee verſchuild de blinde klip,
Dat koſt zo menig koſt'lyk ſchip;
n 's werelds weelde en luſtig leeven
Verſchuild een harde helſe Rots,
Tot een vervaarelyke bots,
aar is zo menig menſch gebleeven,
Daar wierd zo menig waarde Ziel,
Geheel verbroken van zyn kiel,
oor 't woeden van de woeſte baaren:
Is dan dat prykel niet t'ontgaan?
Ja zo de Stuurman acht wouw ſlaan,
m na zyn onderwys te vaaren.
Maar, als het leeven niet en hoord,
Na goede raad, van 't eeuwig woord,
oe zouw dien grooten tocht gelukken?
Daar waakzaamheid niet merkt noch peild,
Maar voor de wind, ſlechts heene zeild,
o raakt zyn groot gevaarte aan ſtukken.
Al is 'er van dien overvaard
Een nette, en wel gemeeten kaart,

Tot onderricht van klip en zanden,
  Op dat zo, door voorzichtigheid,
  Het groote prykel wierd gemyd,
Om aan de rechte plaats te landen:
  Wat helpt 'et, als men onbedacht,
  Dat groote voordeel niet en acht,
Om na zyn eigen wil te leeven,
  Zo dat men van de rechte ſtreek,
  Daar eigen welbehagen week
Na laager wal word toegedreeven!
  ô Wilde Zee, die wereld hiet,
  Wie uw gevaaren overziet,
Heeft reden om zich toe te ruſten,
  Met dingen van noodzaak'lykheid,
  Op dat hy nevens wys beleid,
Bezeil die zaal'ge hemel-kuſten.

SPREUKEN I: 24, 25, 26, 27, 28, 29.

Dewyle ik geroepen hebbe, en gy-lieden geweige[rt] hebbet; myne hand uitgeſtrekt hebbe, en daar ni[e-] mant en was die opmerkte:

En hebbet allen mynen raad verworpen; en my[ne] beſtraffinge niet gewilt:

Zo zal ik ook in u-lieder verderf lachen: ik z[al] ſpotten, wanneer uwe vreeze komt.

W[a]

*Wanneer uwe vreeze komt gelyk eene verwoestin-
e, en u verderf aankomt als een wervel-wind; wan-
eer u benaautheid, en angst overkomt:
Dan zullen zy tot my roepen, maar ik en zal niet
ntwoorden: zy zullen my vroeg zoeken, maar en
ullen my niet vinden:
Daarom dat zy de wetenschap gehaat hebben, en
e vreeze des HEEREN niet en hebben verkooren.*

En Kapittel XXVIII: 9.

*Die zyn oore afwend van de Wet te hooren, diens
ebed zelfs zal een grouwel zyn.*

JEZAIAS I: 15.

*En als gy-lieden uwe handen uitbreidet, verberge
myne oogen voor u, ook wanneer gy het gebed ver-
enigvuldigd, en hoore ik niet: [want] uwe han-
en zyn vol bloeds.*

JEREMIAS XI: 11.

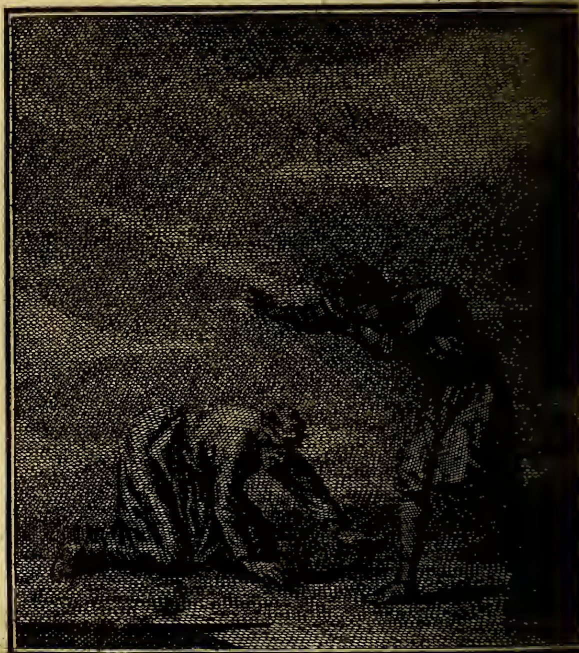
*Daarom zeid de HEERE alzo; Ziet ik zal een
waad over hen brengen, uit het welke zy niet en zul-
n konnen uitkomen: als zy dan tot my zullen roe-
en, en zal ik na hen niet hooren.*

JOANNES IX: 31.

*En wy weeten dat God de zondaars niet en hoord:
aar zo iemant godvruchtig is, en zynen wille doet,
en hoord hy.*

De NEVEL.

Weest opmerkzaam.

De kaarse des lichaams is de ooge: indien dan uwe oo[ge] eenvoudig is, zo zal uw' geheel lichaam verlicht weze[n]. Maar indien uw' ooge boos is, zo zal geheel uw lichaa[m] duister zyn. Indien dan het licht dat in u is, duisternisse [is,] hoe groot [zal] de duisternisse [zelve zyn]? Mattheus V[I.] 22, 23.

U

Uw voet ſtaa wis, In duiſternis.

Het neveld; gaat voorzichtig voort;
p dat gy, door verkeerde treden,
Niet komt alwaar gy niet en hoord,
ſtoot, of afvalt na beneden,
ô Nevel van verdorvenheid!
ie over 't gantſe ryk der aarde,
Op 't afgeweke menſchdom leid,
n Miſt, die d'eerſte zonde baarde!
Gy eiſt een wel bedaard gemoed,
t zich kan houden binnen paalen,
Gy eiſt een vaſte en nette voet,
n niet in groot gevaar te dwaalen.
Het oog dwaal hier niet gints en weêr,
t andre dingen uitgelaaten,
Maar zie ſlechts voor zyn voeten neer,
merk op 't onderſcheid der ſtraaten,
Men lette op welk een grond men ſtaat,
datmen door de duiſterniſſen,
Nochtans den weg naar huis toegaat,
't rechte ſpoor niet komt te miſſen.

Gelukkig is men aan de hand,
Der geene die de rechte wegen,
En ſteegen weet aan alle kant,
Op dat het Woonhuis word verkreegen:
ô Jezus! wiens alziende oog
Nooit damp noch nevel kan verblinden,
Geleid ons over laag en hoog,
Tot dat wy onze wooning vinden.
Die Wooning, daar Gy Huisheer zyt,
Die alder-aangenaamſte Wooning,
Dat Eeuwig Huis der Zaligheid,
ô Jezus, onzen God en Koning!

JOB V: 14.

Des daags ontmoeten zy de duiſterniſſe: en gel des nachts, taſten zy in den middag.

En Kapittel XII: 24, 25.

Hy neemt het herte van de hoofden des volks d aarde weg, en doet ze dwaalen in 't woeſte der aa de daar geen weg en is.

Zy taſten in de duiſterniſſe daar geen licht en i en hy doet ze dwaalen, als eenen dronkaard.

JEZAIAS XLIV: 22.

Ik delge uwe overtredingen uit, als eenen nev

n uwe zonden als een wolke ; keert weder tot my, want ik hebbe u verloſt.

En Kapittel L: 10.

Wie is'er onder u-lieden, die den HEERE vreeſt, die na de ſtemme zynes knechts hoord? als hy in de duiſterniſſen wandeld, en geen licht en heeft; dat hy betrouwe op den Naame des HEEREN, en ſteune op zynen God.

MATTHEUS IV: 16.

Het volk dat in duiſterniſſe zat, heeft een groot licht gezien: en de geene die zaten in den lande en ſchaduwe des doods, dien zelven is een licht opgegaan.

LUKAS I: 79.

Om te verſchynen den geenen die gezeten zyn in duiſterniſſe, en ſchaduwe des doods: om onze voeten te richten op den weg des vredes.

1 JOANNES II: 9, 10, 11.

Die zegd dat hy in het licht is, en zynen broeder haat, die is in de duiſterniſſe tot noch toe.

Die zynen broeder lief heeft, blyft in het licht, en geen ergerniſſe en is in hem.

Maar die zynen broeder haat, is in de duiſterniſſe, en wandeld in de duiſterniſſe, ende en weet niet waar hy heenen gaat: want de duiſterniſſe heeft zyne oogen verblind.

De SCHADUW.

Tot dat het koel werde.

Bewaard my als het ſwart des oogen appels; verber my onder de ſchaduwe uwer vleugelen. Pſalm XVII: 8

Want gy zyt my een hulpe geweeſt: en in de ſchad we uwer vleugelen zal ik vrolyk zingen. Pſalm LXI vers 8.

Ond

Onderwyl, Wacht men 't heil.

Gelyk de schaduw eenes Rots,
y Zomer-dag, in heete landen;
Zo lieflyk is de Schaduw Gods,
Vyl 's Werelds zonne-straalen branden.
ô Waarde Berg des hoogsten goeds,
e schaduw, die gy komt te geeven,
Verkoeld de Pelgrim des gemoeds,
ı doortocht van dit heete leeven.
Passeerders door het wereids ryk,
ermoeid en swoegende van hitte,
Neemt hier een uitverkooren wyk,
n komt in deze schaduw zitten.
Hier schept het Leeven koele lucht,
ı 't ziel-verquikkend adem haalen,
Zo schoon ontweeken en ontvlucht,
ie overheete Zonne-straalen.
Zit hier, tot dat den avond val,
en Avond van 't vermoeijend leeven,
Dan zult gy door het Afscheid Dal,
op den weg, naar huis begeeven.
En overkomen zynde 't land,
er wereldse ongetempertheden,
U zelven vinden in een stand,
ıar uw behaagen zy te vreden.
Want hitte zal 'er niet meer zyn,
och overlast van guure koude,
Een vriendelyker zonneschyn,

Zal

Zal 't eindeloos gematigt houden.
  Een zonneschyn wiens zoete kracht,
Zo lieflyk, en zo uitgenomen
  In alle Eeuwigheid geen nacht
Door afgaan, op zal laaten komen.
  Een Zonneschyn, wiens vriend'lyk licht,
Zo zacht en aangenaam in 't streelen,
  De glans is van Gods aangezicht,
Ver van verdrietig, of verveelen.
  ô Jezus! onbepaalde Zon!
Wiens straalen nimmermeer verdweenen,
  Wiens opgang, ooit of ooit begon,
Gy hebt van eeuwigheid gescheenen;
  Uit God, het Vaderlyke vuur,
Een Bron, en Ader, die het zweeven
  Der Heil'ge Geest, in Gods natuur,
Van eeuwigheid heeft uitgegeeven.
  Zo heeft den opgang dezes Zons,
By Gode, nooit begin genoomen,
  Zyn opgang is maar over ons,
Wy, die in zyn bestraaling komen.
  Voor 't oog der zaal'ge breekt hy aan,
Als zy uit 's wereld's duisternissen,
  Van d'Aarde in den Hemel gaan,
Nooit zullen die zyn schynsel missen.
  Vermoeiden, in den heeten dag
Van 't tegenwoordig tyd'lyk leeven,
  Terwyl het u gebeuren mag
Komt in Gods Schaduw u begeeven;
  Op dat uw leeven niet en sterf,

n eind'ling na verkoeld te weezen,
Den opgang dezer Zon be-erf,
)ie niet zal branden, maar geneezen.
ô Aangenaame ſchaduw Gods,
Wy ſchuilen achter uwe Rots.

HOOGELIED II: 3.

Als een appel-boom onder de boomen des wouds, zo myn Liefſte onder de zoonen: Ik hebbe grooten luſt in ıne ſchaduwe, en zitter [onder]: en zyne vrucht is yn gehemelte zoete.

JEZAIAS XXV: 4.

Want gy zyt den armen een ſterkte geweeſt, een ſterkden nooddruftigen, als hem bange was: een toevlucht ›or den vloed, een ſchaduwe voor de hitte, want het aazen der tirannen, is als een vloed [tegen] eenen and.

En Kapittel XXXII: 2.

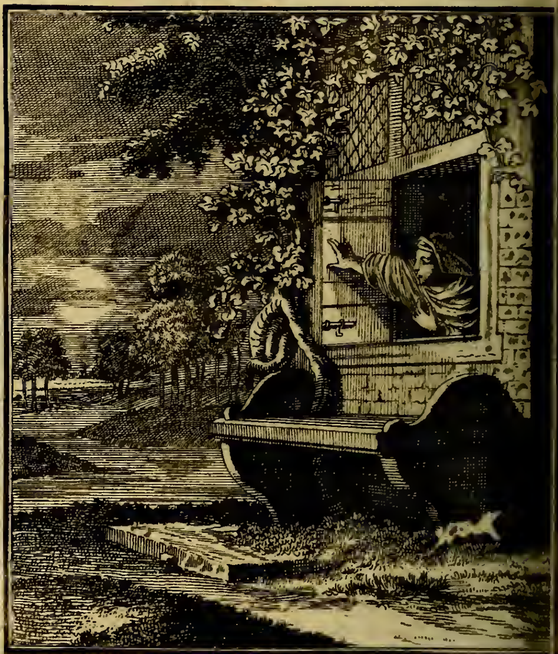
En [dien] man zal zyn; als een verberginge tegen n wind, en een ſchuilplaatſe tegen den vloed: als aterbeeken in een dorre plaatſe, als de ſchaduwe eenes aaren rotsſteens in een dorſtig land.

HOZEA XIV: 8.

Zy zullen wederkeeren, zittende onder zyne ſchawe; zy zullen ten leven voortbrengen [als] koorn, bloeijen als de wynſtok: zyne gedachteniſſe zal zyn de wyn van Libanon.

DE MORGENSTOND.

Het ſcheeld aan hem niet.

Want God die gezegd heeft, dat het licht uit de duiſ-niſſe zoude ſchynen, is de geene die in onze herten ge-ſcheenen heeft, om [*te geeven*] *verlichtinge der ke-niſſe der heerlykheid Gods, in het aangezichte van Jezus Chriſtus.* 2 Korinthen IV: 6.

Wat zich beſluit, Dat houd hem uit.

ô Welkom, ſchoone Dageraad,
Die uit een gulde kamer gaat,
t glans van held're ſtraalen;
k Ontſluit myn venſter voor uw licht,
Om met een vrolyk aangezicht
minnelyk in te haalen.
Gy wacht niet als ik open doe,
Maar dringd ten eerſten mild'lyk toe;
eer ik kom t'ontſluiten,
En noch in 't naare duiſter zy,
Zo ſtaat en wacht gy al na my,
or toe gelooke ruiten.
Zo ook de Meeſter die u riep,
En tot een Licht der wereld ſchiep,
e groote Zon, der Zonnen;
Schynd met een glans van eeuwig goed,
Voor 't venſter van het toe gemoed,
t opdoen was 't gewonnen.
Stofwormpje, onder 't dak van ſtroo,
n 't leeme huis hoe zyt gy zo?

Het

Het is een Heer der Heeren,
  Die voor uw arme hutje ſtaat,
  En uwe kleinheid niet verſmaad,
Om zich tot u te keeren.
  Laat in, laat in, de waarde Gaſt,
  Op dat uw Heil voorſpoedig waſt,
Hy komt met groote zegen,
  En brengd een blyde boodſchap mee,
  Een eeuwig wel, voor eeuwig wee,
Daar leid u aan gelegen.

PSALM XCVII: 11.

Het licht is voor de rechtvaardigen gezaaid, vrolykheid voor de oprechte van herten.

PSALM CXLIII: 8.

Doet my uwe goedertierenheid in den Morgenſto[nd] hooren, want ik betrouwe op u: maakt my bekend d[en] weg dien ik te gaan hebbe, want ik heffe myne zi[el] tot u op.

JEZAIAS L: 4, 5.

De Heere HEERE heeft my een tonge der gele[er]den gegeeven, op dat ik weete met den moeden [een] woord ter rechter tyd te ſpreeken: Hy wekt alle mo[r]gen, hy wekt my de oore, dat ik hoore, gelyk [de] geleerd worden.

De Heere HEERE heeft my de oore geopent, en en ben niet wederspannig, ik en wyke niet achter-aarts.

KLAAGLIED: III: 22, 23, 24.

Het zyn de goedertierenheden des HEEREN, t wy niet vernield en zyn, dat zyne barmhertighe-n geen einde en hebben.

Zy zyn alle morgen nieuwe, uwe trouwe is groot.

De HEERE is myn deel, zeid myne ziele, daar-n zal ik op hem hoopen.

ZEPHANIA III: 5.

De Rechtvaardige HEERE is in het midden van ar; hy en doet geen onrecht: alle morgen geeft hy n recht in het licht, daar en ontbreekt niet, doch verkeerde en weet van geen schaamte.

JOANNES VIII: 12.

Jezus dan sprak wederom tot haar-lieden, zeg-gde, Ik ben het licht der wereld: die my volgd zal in de duisternisse niet wandelen, maar zal het ht des levens hebben.

OPENBAARING III: 20.

Ziet, ik sta aan de deure, en ik kloppe: indien iant myne stemme zal hooren, en de deure open n, ik zal tot hem inkomen, en ik zal met hem vondmaal houden, en hy met my.

DE MIDDAG.

Meer als genoeg.

Aller oogen wachten op u: en gy geest hen haare sp ze t'zyner tyd. Gy doet uwe hand open, en verzadi al wat daar leefd [na u] welbehagen. Pfalm CXL 15,16.

Lee

Leerd uit des lichaams hongersnood,
De waarde van het Zielen-brood.

'T Is Middag, en weêr eetens tyd,
De Tafel werd weêr toe bereid;
Den Oorſprong houd niet op van geeve:
Zyn regen, en zyn zonne-ſchyn,
Maakt dat 'er altyd vruchten zyn,
Op dat de Menſch beſtaa en leeve.
Maar laaci! 't ſchepſel in 't gemeen,
Ziet met de koe niet verder heen,
Als voor zich neer, op dat hy eete,
En 't dierelyke leeven voed,
Maar d'oorſprong van den ſtaagen vloed,
Word ſlof en achteloos vergeeten.
Den goeden en den quaaden ſtand,
Moet leeven uit des Heeren hand,
Maar 't onderſcheid leid in 't erkennen;
Daar d'eene Ontfanger dankbaar is,
En d'ander ('t ſpoor der reden mis,)
Niet weet, van zich aan God te wennen.
Maar die na 't recht der menſchheid leeft

Zoekt van dien Heer die alles geeft
Benevens dit, een hooger zegen;
Ter ſpyze voor d'onſterflykheid,
Die in het ſterflyk lichaam leid,
Tot hooger graad en ſtaat genegen.
ô Jezus! die met weinig brood
De maag van zo veel duizend ſloot,
Gy minderd niet van ſtadig geeven;
Dat dan het hongerende hert,
Van u ô God verzadigd werd,
Op dat wy eeuwig door u leeven.

PSALM CIV: 14.

Hy doet het gras uitſpruiten voor de beeſten, en het kruid tot dienſt des menſchen, doende 't brood uit de aarde voortkomen.

JEZAIAS LVIII: 10, 11.

En zo gy uwe ziele opend voor den hongerigen, en de bedrukte ziele verzadigd: dan zal u licht in de duiſterniſſe opgaan, en uwe donkerheid zal zyn als de middag.

En de HEERE zal u geduuriglyk leiden, en hy zal uwe ziele verzadigen in groote droogten, en uwe beenderen vaardig maaken: en gy zult zyn als een

een gewatert hof, en als een ſpring-ader der wateren, welkers wateren niet en ontbreeken.

MATTHEUS V: 6.

Zalig [zyn] die hongeren en dorſten [na] de gerechtigheid: Want zy zullen verzadigd worden.

JOANNES VI: 35.

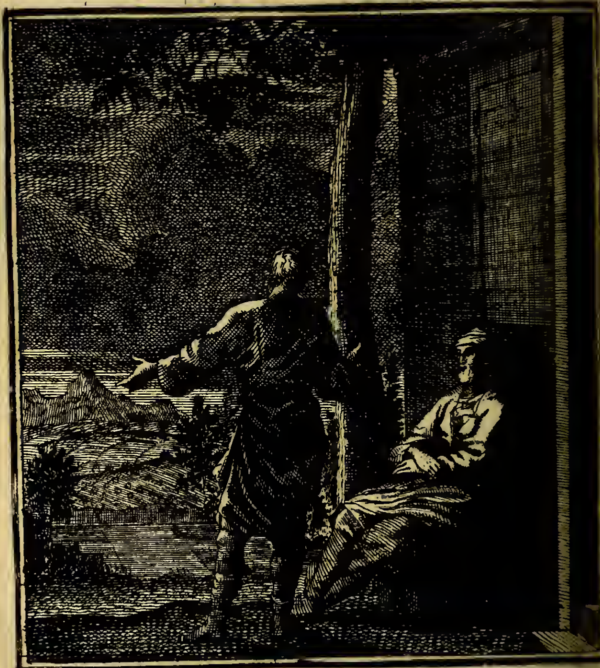
En Jezus zeide tot haar, Ik ben het brood des levens: die tot my komt, en zal geenſins hongeren, en die in my geloofd, en zal nimmermeer dorſten.

En Vers 54, 55, 56, 57.

Die myn vlees eet, en myn bloed drinkt, die heeft het eeuwige leven: en ik zal hem opwekken ten uiterſten dage.
Want myn vlees is waarlyk ſpyze, en myn bloed is waarlyk drank.
Die myn vlees eet, en myn bloed drinkt, die blyft in my, en ik in hem.
Gelykeruys my de levende Vader gezonden heeft, en ik leeve door den Vader, [alzo] die my eet, dezelve zal leeven door my.

De AVOND-STOND.

De tyd verloopt.

Geevet eere den HEERE, uwen God, eer dan hy het duister maake, en eer uwe voeten zich stooten aan de schemerende bergen: dat gy na licht wachtet, en hy dat zelve tot eene schaduwe des doods stelle, en tot eene donkerheid zette. Jeremias XIII: 16.

Het

Het word vaſt laat, Met ieders ſtaat,

Des Werelds aangenaame wonder,
Met al zyn heerelyk ſieraad,
Gaat met de Zon des avonds onder;
En word bekleed met rouw-gewaad:
De ruſt en luſt van 't werelds leeven,
Bezeten van het werelds hart,
Moet in de dood zyn luiſter geeven,
En word bedekt met droevig ſwart.
En nacht die niet weêr op zal klaaren:
Wie dan het naare duiſter haat
En liever eeuwig niet ging waaren,
Zie dat hy zulk gevaar ontgaat;
Door 't zuiv'ren van het oog der zielen;
(Dat met de dingen is bedekt,
Die 't rechte zien verborgen hielen,)
En zo een ſchoonder ſtaat verwekt;
Op dat aan d'Avond van het leven,
Als 't licht des Werelds onder gaat,
En Geeſt 't aanſchouwen werd gegeeven,
Van 't geen in 't Licht des levens ſtaat.

Een Wereld waardig uit te kiezen,
Dat dan des levens avond val,
Zo zal het oog geen licht verliezen,
Wanneer het God aanschouwen zal.

JOB XVIII: 5, 6, 7.

Ja het licht der Godloozen zal uitgeblust worden en de vonken zynes vuurs en zal niet glinsteren.

Het licht zal verduisteren in zyne tente, en zy lampe zal over hem uitgeblust worden.

De treden zyner macht zullen benaauwt worden en zynen raad zal hem neder werpen.

En Kapittel XXI: 17.

Hoe dikwils geschied het dat de lampe der go loozen uitgeblust word, en haar verderf haar ov komt? dat [God hen] smerten uitdeeld in zyn toorn?

PSALM XVII: 29.

Want gy doet myne lampe lichten, de HEER myn God, doet myne duisternisse opklaaren.

PSALM CXIX: 105.

U woord is een lampe voor mynen voet, en e licht voor mynen pad.

SPREUKEN XIII: 9.

Het licht der rechtvaardigen zal zich verblyden: maar de lampe der godloozen zal uitgebluſt worden.

JEZAIAS XXIX: 15.

Wee den geenen die haar diepe verſteeken willen voor den HEERE, [haaren] raad verbergende: welker werken in duiſterheid geſchieden, en zy zeggen, Wie ziet ons? en wie kend ons?

JOANNES VIII: 12.

Jezus dan ſprak wederom tot haar lieden, zeggende, Ik ben 't licht der wereld: die my volgd en zal in de duiſterniſſe niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben.

En Kapittel XII: 35, 36.

Jezus dan zeide tot haar, Noch eenen kleinen tyd is het licht by u lieden: wandeld terwyl gy het licht hebt, op dat de duiſterniſſe u niet en bevange. En die in de duiſterniſſe wandeld, en weet niet waar hy heenen gaat.

Terwyle gy het licht hebt, geloofs in het licht, op dat gy kinderen des lichts meugd zyn. Deze dingen ſprak Jezus: en weg gaande verbergde hy hem van haar.

De MIDDERNACHT.

Levendig dood.

Ik zal in vrede t'zaamen nederliggen en ſlape.., want gy, ô HEERE, alleen, zult my doen ze.. woonen. Pſalm IV: 9.

Daarom zegd hy, Ontwaakt gy die ſlaapt, en ſtaat uit den dooden, en Chriſtus zal over u lichten. Eph: V: ..

ll

Wel haar, die met ontwaaken,
In beter ſtaat geraaken.

Wanneer de Zon van ons vertrekt,
n duiſternis het Aardryk dekt,
moet, het moede leven, ſlaapen;
t korte lev en van een dag;
t langer niet wel wezen mag,
moet een nieuw beginſel raapen.
dat 'er by een ieder nacht,
n ſoort van ſterven word verwacht;
't zin'lyk, en verſtandig leven,
t al zyn iever, en beſlag,
aar meê hy omgaat by den dag,
werkeloos komt op te geeven.
n zwerft hy in de fantazy,
of 'er huis noch lichaam zy,
al verlooren en vergeeten,
leefd, als in een ander Ryk,
n land en ſtand heel ongelyk,
ord van lief, of leed bezeten.
ar door genade van den Heer,
rryſt hy aan den morgen weêr,

En

En erfd een nieuwe tyd van leeven;
Op dat zyn wel bedaard gemoed,
Zich ſchikke tot het eeuwig goed,
Uit dit verſtuiflyk ſtof verheven:
Eer dat de ſlaap, der rechte Dood,
Aan 's levens Avond, 't einde ſloot,
En liet het Leven heene vaaren;
Dat achteloos, noch onbereid,
Geſcheiden uit het Ryk der tyd,
Miſſchien, in naarheid moeſt gaan waaren.
Dan komt 'er noch een Morgen aan,
Om uit dien ſlaap weêr op te ſtaan,
En voorts, na 't Eeuwig recht, te erven,
Na dat het vat ontvangbaar is,
In 't licht, of in de duiſternis,
Een vol bezit, of leedig derven.

PSALM III: 6.

Ik lag neder en ſliep; ik ontwaakte, want de HEERE onderſteunde my.

PSALM XCI: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Die in de ſchuil-plaatſe des Alderhoogſten is gezeten, die zal vernachten in de ſchaduwe des Almachtigen.

Ik

zal tot den HEERE zeggen; Myne toevlucht,
yne burgt: myn God op welken ik vertrouwe.
ant hy zal u redden van den ſtrik des vogel-
rs: van de zeer verderflyke peſtilentie.
y zal u dekken met zyne vlerken, en onder zyne
elen zult gy betrouwen: zyne waarheid is een
ſſe en beukelaar.
en zult niet vreezen voor den ſchrik des nachts:
den pyl die 's daags vliegd:
or de peſtilentie die in de donkerheid wandeld:
t verderf dat op den middag verwoeſtet.

PSALM CXXI: 4.

et, de bewaarder Iſraëls en zal niet ſluimeren
laapen.

1 THESSALON: V: 4, 5, 6.

aar gy, Broeders, gy en zyt niet in duiſterniſſe,
die dag als een dief zoude bevangen.
zyt alle kinderen des lichts, en alle kinderen
ags: wy en zyn niet des nachts, noch der dui-
e.
en laat ons dan niet ſlaapen, gelyk als de an-
maar laat ons waaken en nuchteren zyn.

'T ON-

't ONSTUIMIG WEER

Om een goed heen komen.

Zoekt den HEERE alle gy zachtmoedige des [illegible]*, die zyn recht werken: zoekt gerechtigheid, zoekt* [illegible]*moedigheid, misschien zult gy verborgen worden* [illegible] *dag des toorns des HEEREN.* Zephan-ja II: [illegible]

Wel hem, die, als de doodvlaag woed,
Een open deur vind voor 't gemoed.

Wanneer men 't buijig weer bevind,
Vermengd van regen en van wind,
rwyl de guure vlaagen huilen,
En 't water tegens alles ſlaat,
Dan geeft zich elk van weg en ſtraat,
n 't ongemak in huis t'ontſchuilen.
Gemaklyk Leven, dat zo wykt,
Van 't geen 't behaagen niet en lykt,
lt gy dan nimmermeer ontwaaken?
Daar zo veel vingers, voor en na,
Ons wyzen, dat men wys'lyk ga,
geen verkeerde gang te maaken.
Het Zieltje woond in vlees en bloed,
Een Huis dat haaſt aan ſtukken moet,
wiens waarom niet ſtaat te vraagen,
Wyl dat 'er geen beſtendig blyft,
Maar alle leven word ontlyft,
yk gezien word alle dagen.
iſt dan de rype Reden niet,
Dat elk na een verblyving ziet,

Met

Met vlytigheid van hert en zinnen?
  Op dat, als 't Lichaam moet vergaan,
  De arme Ziel niet bloot mogt ſtaan,
Geſloten buiten 't Zalig binnen.
  Want ziet daar komt een ſwaare tyd,
  Van ongeſtuime Eeuwigheid,
Die immers diend te zyn ontſchoolen;
  Wat hielp het of 't vergank'lyk vleis,
  Hier wooning vond in een Paleis,
En d'arme Ziel moeſt eeuwig doolen.

PSALM CXIX: 114.

Gy zyt myn ſchuil-plaatſe, en myn ſchild, op uw woord hebbe ik gehoopt.

JEREMIAS XXX: 23.

Ziet, een onweder des HEEREN, eene grimmigheid, is uit gegaan, een aanhoudend' onweer: het zal blyven op den kop der godloozen.

LUKAS XIII: 24, 25, 26, 27, 28.

Stryd om in te gaan door de enge poorte: want veele (zegge ik u) zullen zoeken in te gaan, ende en zullen niet konnen:

[Nae-

[Namelyk] na dat de Heere des huis zal opge-
'aan zyn, en de deure zal gesloten hebben; en gy
ult beginnen buiten te staan; en aan de deure te
loppen, zeggende, Heere, Heere, doet ons open,
n hy zal antwoorden en tot u zeggen, Ik en kenne
niet, van waar gy zyt:
Als dan zult gy beginnen te zeggen, Wy hebben
n uwe tegenwoordigheid gegeeten en gedronken, en
y hebt in onze straaten geleerd.
En hy zal zeggen, Ik zegge u, ik en kenne u niet
an waar gy zyt: wykt van my af alle gy werkers
er ongerechtigheid.
Aldaar zal zyn weeninge en knersinge der tanden,
anneer gy zult zien Abraham, en Izaak, en Ja-
b, en alle de Propheeten in het Koningryke Gods,
aar u lieden buiten uitgeworpen.

OPENBAARING XXII: 14, 15.

Zalig zyn ze die zyne geboden doen, op dat haare
acht zy aan den boom des levens, en zy door de
orten mogen ingaan in de Stad.
Maar buiten zullen zyn de honden, en de tove-
ars, en de hoereerders, en de doodslagers, en de
oden-dienaars, en een iegelyk die de leugen lief
ft en doet.

HET MOOI WEER.

Dit wyſt verder.

De HEERE is myn Herder, my en zal niets [ont]-*breeken. Hy doet my neder liggen in grazige wei*[den]; *hy voerd my zachtkens aan zeer ſtille wateren. Hy* [ve]-*quikt myne ziele; hy leid my in het ſpoor der gerech*[tig]-*heid, om zyns Naams wille.* Pſalm XXIII: 1, 2, 3.

Het Blikje, is een Stikje.

Als 't mooije weertje zich bereid,
'n 't overblyfzel van de koude,
Doorbalfemd met gemaatigtheid,
)m de Evenaar gelyk te houden:
Terwyl het helder hemels blaauw,
'an wolk gordynen onbefchooven,
Niet al te heet, noch al te flaauw,
let zonne-fchyntje geeft van boven;
Zo als de groene water-kant,
equaam om zacht'lyk langs te treeden
Met fchoone boomen dicht beplant,
ich helder fpiegeld, na beneden:
Wat zegd het? Wie verftaat zyn fpraak?
Gemoed, dat uit het ftof verheven
Doeld op de wezentlyke zaak,
an recht genot voor 't menfch'lyk leven:
Die is 't een boo, van 't Eeuwig goed,
ı zegd hem wat hy zal genieten,
Aan de eed'le Oorfprong dezer vloed,
ie in het zichtbaare uit komt vlieten.

Terwyl het ydel Werelds kind,
Onachtzaam door zyn dierlykheden,
Dien balsem in zyn gift verslind,
En met de koe daar door gaat treeden;
Zo komt hy door een hooger zucht,
Een edeler vermaak te vinde,
Ontfangende die zoete vrucht,
Als uit de hand van zyn beminde.

PSALM XVI: 11.

Verzadinge der vreugde is by u aangezichte; lie-lykheden zyn in uwe rechterhand eeuwiglyk.

PSALM XXXVII: 3,4.

Vertrouwd op den HEERE, en doet het goed: bewoond de aarde, en voed [u] met getrouwigheid.
En verlust u in den HEERE; zo zal hy u geven de begeerten uwes herten.

PSALM LXXXIV: 2,3.

Hoe lieflyk zyn uwe wooningen, ô HEERE der Heirschaaren.
Myn Ziele is begeerig, en bezwykt ook van verlangen, na de Voorhoven des HEEREN: myn herte, en myn vlees roepen uit tot den levendigen God.

SPRE-

SPREUKEN III: 17, 18.

Haare wegen zyn wegen der lieflykheid, en alle haare paden vrede.

Zy is een boom des levens, den geenen die ze aangrypen; en elk een die ze vast houd, word welgelukzalig.

PREDIKER XI: 6, 7, 8, 9.

Zaaid u zaad in den morgenstond, ende en trekt uwe hand des avonds niet af: want gy en weet niet wat recht wezen zal, of dit, of dat, of dat die beide te saamen goed zyn zullen.

Voorder, het licht is zoet, en het is den oogen goed de Zonne te aanschouwen.

Maar indien de mensche veele jaaren leefd, [en] verblyd hem in die alle; zo laat hem ook gedenken aan de dagen der duisternisse: want die zullen veele zyn; [en] al wat gekomen is, is ydelheid.

Verblyd u, ô jongeling, in uwer jeugd, en laat uw herte u vermaaken in de dagen uwer jongelingschap, en wandeld in de wegen uwes herten, en in de aanschouwinge uwer oogen: maar weetet, dat God, om alle deze dingen u zal doen komen voor het gerichte.

2 KORINTHEN XII: 3, 4.

En ik kenne een zodanig mensche (of het in het lichaam, of buiten het lichaam [geschied zy] en weet niet: God weet het.)

Dat hy opgetrokken is geweest in het Paradys, en gehoord heeft onuitspreekelyke woorden, die een mensche niet en is geoorloft te spreeken.

HET VOORJAAR.

't Gaat uit zyn Banden.

En hy zeide tot haar een gelykenisse, Ziet den vygeboo[m], en alle de boomen. Wanneer zy nu uitspruiten, en gy [da]t ziet, zo weet gy uit u zelven dat de Zomer nu naby [is]. Alzo ook gy, wanneer gy deze dingen zult zien geschied[en], zo weet dat het Koningryke Gods naby is. Lukas X[XI:] 29, 30, 31.

Wy zien na wonder uit,
En wonder groeid als kruid.

Wanneer de Winter is geweeken,
gind de Vroeg-tyd aan te breeken,
En wekt het leven uit de dood.
e al zyn dagen had versleeten,
itvreemd van dit geheim te weeten,
Wat was hem zulk een wonder-groot!
anneer hy spruit en vrucht zag komen,
t swarte aarde en dorre boomen,
Uit kracht die 't oog verborgen leid,
zonder Zomerdaagse zegen,
ch nimmermeer en zouw bewegen,
Doch 't moet hervoor tot zyner tyd:
t zyner tyd zal 't ook gebeuren,
et d'opgang van de eeuwige deuren,
Dat Adams breed en wyd geslacht,
winterd zo veel duizend Jaaren,
ch uit den dood zal openbaaren,
Door werking van een hooge kracht:
Heug'lyk Voor-jaar voor de vroomen,

Wiens vrucht op 't Hemels maal zal komen,
Terwyl der boozen ſnood gewas,
Van bitter, wrang en zuur bezeeten,
In 't helſe zwynhok word geſmeeten,
Ter meſthoop van veel drek en as.

HOOGELIED II: 11, 12, 13.

Want ziet, de Winter is voorby: de plas-reg is over, hy is over gegaan.

De bloemen worden gezien in den lande, de zan tyd genaakt: en de ſtemme der tortel-duive word g hoord in onzen lande.

De vygeboom brengd zyne jonge vygskens voort, de wynſtokken geven reuk, [met haare] jonge drui kens: ſtaat op myn vriendinne, myne ſchoone, en komt

En Kapittel VII: 12.

Laat ons vroeg ons opmaaken na de wynbergen, la ons zien of de wynſtok bloeid, de jonge druifkens ha open doen, de granaatappel-boomen uitbotten: da zal ik u myne uitneemende liefde geeven.

JEZAIAS XLV: 8.

Druppet gy Hemelen van boven af, en dat de wo ken vloeijen van gerechtigheid: en de aarde opene haa en dat allerlei Heil uitwaſſe, en gerechtigheid t'za men uitſpruite: Ik de HEERE hebbe ze geſchaapen

En Kapittel LXI: 11.

Want gelyk de aarde haare spruite voortbrengd, gelyk een Hof het geene in hem gezaaid is, doet tspruiten: alzo zal de Heere HEERE gerechtig-id en lof doen uitspruiten, voor alle de volkeren.

EZECHIEL XVII: 5,6.

Hy nam ook van het zaad des lands, en leide het eenen zaad-akker: hy nam 't, hy zettede het by ele wateren, met groote voorzichtigheid.
En het sproot uit, en wierd tot eenen weeldig uit-opende wynstok, [doch] nederig van stamme, zien-met zyne takken na hem, dewyle zyne wortelen der hem waaren: zo wierd hy tot eenen wynstok, e ranken voort bragt, en scheuten uitwierp.

DANIEL XII: 2.

En veele van die, die in 't stof der aarden slaapen, llen ontwaaken, deze ten eeuwigen leven, en geene verſmaadheden, [en] tot eeuwige afgryzinge.

JOANNES V: 28, 29.

En verwonderd u daar niet over: want de uure mt, in welke alle die in de graven zyn, zyne mme zullen hooren.
En zullen uitgaan, die 't goede gedaan hebben, tot opstandinge des levens, en die het quaade gedaan ben, tot de opstandinge der verdoemenisse.

De ZOMER.

Heel anders, als onlangs.

Zegd gy-lieden niet, Het zyn noch vier maanden, [dan] komt den oogst? Ziet ik zegge u, heft uwe oog[en] op, en aanschouwd de landen: want zy zyn alreede u[yt] om te oogsten. Joannes IV: 35.

E

Een klaar bewys, Van 't Paradys.

Wat boodſchap brengd de Zomer aan,
Met zyn ontſlote lieflykheden,
Die in haar fleur zo heug'lyk ſtaan,
En geeven 't menſch'lyk leven reden,
Tot uitgebreide prys en lof?
Verkondigd zy niet ſchoon, in dezen,
Van 't Paradyſe vreugden-hof,
Een eeuwig groeijend bloeijend wezen?
Dat Wezen, daar den Held in ſtryd,
In 't oop'nen van die zaal'ge deuren,
Op Golgotha van heeft gezeid,
Wat dien geloov'gen zouw gebeuren.
Dien Luſthof daar men eeuwig leeft,
Waar van het Apoſtooles leven,
De Wereld een getuigen geeft,
Wyl hem 't aanſchouwen was gegeeven.
Neigd hier het menſchelyk gemoed,
Tot lom'ring, en tot ſchoone hoven,
Men denk dan wat het weezen moet.
Geen de aardſe zinnen gaat te boven!

ô Aan-

ô Aangenaame Zomer-tyd,
Hoe zeer gelukkig zyn de ooren,
Die 't geen gy van de wortel zeid,
Opmerkzaam en aandachtig hooren!
Op dat men zoek het Zalig dal,
Daar 't onophoud'lyk Zoom'ren zal.

GENESIS I: 11, 12.

En God zeide: Dat de Aarde uitschiete gras scheutkens, kruid zaad-zaaijende, vruchtbaar geboomte, draagende vrucht na zynen aard, welkes zaad daar in zy op der aarde: en het was alzo.

En de Aarde bragt voort gras-scheutkens, kruid zaad-zaaijende na zynen aard, en vrucht-draagend geboomte welks zaad daar in was, na zynen aard: en God zag dat het goed was.

PSALM XCII: 13, 14.

De rechtvaardige zal groeijen als een palm-boom: hy zal wassen als een seder-boom op Libanon.

Die in het Huis des HEEREN geplant zyn, dien zal gegeeven worden te groeijen in de Voorhoven onzes Gods.

HOZEA XIV: 6, 7, 8.

Ik zal Israël zyn als de dauw, hy zal bloeijen als een lelie: en hy zal zyne wortelen uitslaan als de Libanon.

Zyn

Zyne scheuten zullen zich uitspreiden, en zyne heer-
ykheid zal zyn als des olyf-booms: en hy zal eenen
euk hebben als de Libanon.

Zy zullen weder keeren, zittende onder zyne scha-
uwe; zy zullen ten leven voortbrengen [als] koorn,
n bloeijen als de wynstok, zyne gedachtenisse zal zyn
ls de wyn van Libanon.

ROMEINEN I: 20.

Want zyne onzienelyke dingen worden van de schep-
inge der wereld aan, uit de schepselen verstaan en door-
zien, beide zyne eeuwige kracht en Goddelykheid, op
at zy niet te verontschuldigen en zouden zyn.

2 KORINTHEN IV: 18.

Dewyle wy niet en aanmerken de dingen die men
iet, maar de dingen die men niet en ziet. Want de
ingen die men ziet zyn tydlyk, maar de dingen die
ien niet en ziet zyn eeuwig.

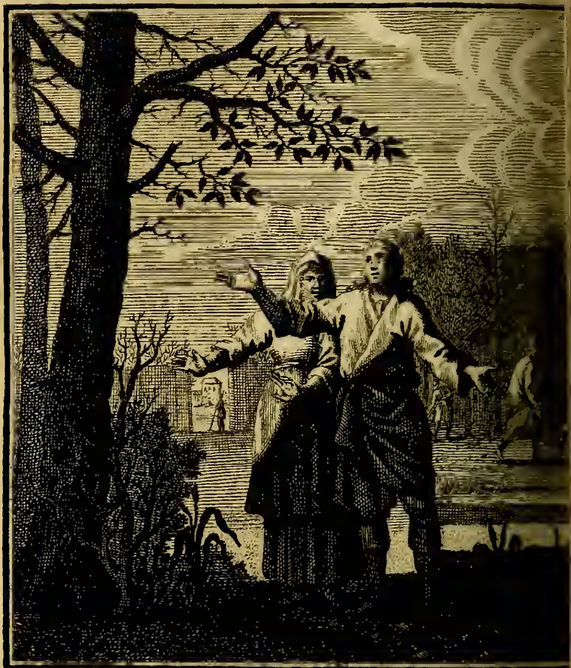
OPENBAARING II: 7.

Die ooren heeft die hoore wat de Geest tot de Ge-
meenten zegd: Die overwind, ik zal hem geeven te
ten van den boom des levens, die in het midden van
et Paradys Gods is.

DE

De NA-TYD.

Of 't niet geweest en waar.

En wy alle vallen af, als een blad, en onze misda-den voeren ons heenen wech, als een wind. Jezaias LX : vers 6.

De Oogst is voorby gegaan, de Zomer is ten ein : noch en zyn wy niet verlost. Jeremias VIII : 20.

't G

't Geen dat ons haaſt verlaat,
Zy, eer van ons verſmaad.

Waar is 't Sieraad der groene boomen?
Waar is de ſierelyke blom?
o pleeg men van wat moois te droomen,
Maar 's morgens is de bloei-tyd om.
ls weeldens Zomer loopt ten ende,
Tot aan de Winter van de Dood,
egind zyn macht haar fleur te ſchende,
En in het kort is zy ontbloot:
ie dan zyn ruſt en luſt hier ſtelden,
In 't Paradys van dezen tyd,
aakt, eer hy veele Jaaren telden
Zyn uitverkoren hemel quyt.
en Zomer die niet weêr zal komen,
Men zoek dan wooning in een land,
let allerhande vruchte boomen,
Van d'allerhoogſte ſchoon beplant.
en land, in zulk een ſtreek gelegen,
Daar nooit de noorde of ooſte wind,
aar groene blaad'ren af zal veegen,

En

En haare vrucht geen vyand vind.
ô Heilig land dat wy hier meenen,
Gy legd niet tegen 't licht der Tyd,
Maar van het Eeuwig licht beſcheenen,
Recht tegen over d'Eeuwigheid.

JEZAIAS I: 30.

Want gy zult zyn als een Eike, welkers blad- ren afvallen, en als een hof, die geen water en heeft.

En Kapittel XXXIV: 4.

En al het heir der hemelen zal uitteeren, en de hemelen zullen toegerold worden, gelyk een boek, en al haar heir zal afvallen, gelyk een blad van de wynſtok afvald, en gelyk [een vyge] afvalt van de Vyge-boom.

MICHA VII: 1.

Ai my! want ik ben, als wanneer de zomer vruchten zyn ingezameld, als wanneer de na-leezin- gen in den wyn-oogſt geſchied zyn: daar en is geen druive om te eeten; myne ziele begeerd vroeg ry- pe vrucht.

1 KORINTHEN VII: 31.

En die deze wereld gebruiken, als niet misbrui- kende. Want de gedaante dezer wereld gaat voorby

JAKOBUS I: 11.

Want de Zonne is opgegaan met de hitte, en heeft 't gras dorre gemaakt, en zyn bloeme is afgevallen, de schoone gedaante haares aanschyns is vergaan: zo zal ook de ryke in zyne wegen verwelkeren.

I PETRUS I: 24, 25.

Want alle vlees is als gras, en alle heerlykheid des menschen is als een bloeme des gras. Het gras is verdorret, en zyn bloeme is afgevallen:
Maar het Woord des Heeren blyft in der eeuwigheid: en dit is het woord dat onder u verkondigd is.

I JOANNES II: 15, 16, 17.

En hebt de wereld niet lief, noch 't geene in de wereld is: zo iemant de wereld lief heeft, de liefde des Vaders en is niet in hem.
Want al dat in de wereld is, [namelyk] de begeerlykheid des vleeses, en de begeerlykheid der oogen, en de grootsheid des levens, en is niet uit den Vader, maar is uit de wereld.
En de wereld gaat voorby, en haare begeerlykheid: maar die den wille Gods doet, blyft in der eeuwigheid.

JUDAS vers 12.

Zy zyn als boomen in 't afgaan van den herfst, onvruchtbaar, tweemaal verstorven, [en] ontworteld.

DE WINTER.

Koud is de dood.

Gy hebt alle de paalen der aarde gestelt : Zomer
Winter, die hebt gy geformeert. Psalm LXXIV: 17.
Hy geeft sneeuw als wolle : Hy strooid den rym
asse. Hy werpt zyn ys heenen als stukken : wie zou
bestaan voor zyne koude? Psalm CXLVII: 16, 17.

Is 't koud, dat doch ons hert,
Aan God niet koud en werd.

De Winter-tyd nu aan gekomen,
Ontkleed het land van groene boomen,
En maakt het water tot een fteen;
Dreigd alle leven dood te nypen,
Wanneer hy recht komt toe te grypen,
En fteld de dorheid algemeen.
Zo wy hier nevens met gedachten,
Haar ftrengheid poogen na te trachten,
Tot aan de naare Noorder Pool;
Zo hebben wy haar voor te ftellen,
Als een gelykenis der Hellen,
En leeren wysheid uit dit School.
Wat wysheid zouden wy hier leeren?
Om onze gangen niet te keeren,
Op wegen, tot een duifter Dal;
Zo ver van 't Eeuwig licht gelegen,
Dat daar nooit Zomer word verkreegen,
Maar daar het eeuwig wint'ren zal.
Die zich dan in de zoete tyden,

Van 's werelds Zomer gaat vermeiden,
En niet bezorgd is voor de nood,
Die 't onbekleede naakte leven,
Zo zeer doet ſid'ren ende beeven,
Met d'aankomſt van de koude dood,
Al is 't een ſchrand're geeſt geheeten,
Hier is zyn wysheid laag gezeten.

GENESIS VIII: 22.

Voortaan alle de dagen der aarde, en zullen zaai-jinge, en oogſt, en koude, en hitte, en zomer, en winter, en dag, en nacht, niet ophouden.

JOB VI: 16, 17.

Die verdonkerd zyn van het ys, [en] in dewelke de ſneeuw haar verbergd.

Ter tyd als ze van hitte vervlieten, worden ze uitgedelgt: als ze warm worden, verdwynen ze uit haare plaatſe.

PSALM LXVIII: 7.

Een God, die de eenzaamen zet in een huisgezin voert uit die in boeijen gevangen zyn: maar de afvallige woonen in het dorre.

JERE

JEREMIAS XIII: 16.

Geevet eere den HEERE, uwen God, eer dan hy het duister maake, en eer uwe voeten zich stooten aan de schemerende bergen: dat gy na licht wachtet, en hy dat zelve tot een schaduwe des doods stelle, en tot eene donkerheid zette.

JOEL I: 12.

De wynstok is verdorret, de vygeboom is slaauw: de granaad-appelboom, ook de palmboom en appelboom; alle boomen des velds zyn verdorret; ja de vrolykheid is verdorret van de menschen kinderen.

MATTHEUS XXIV: 12, 13.

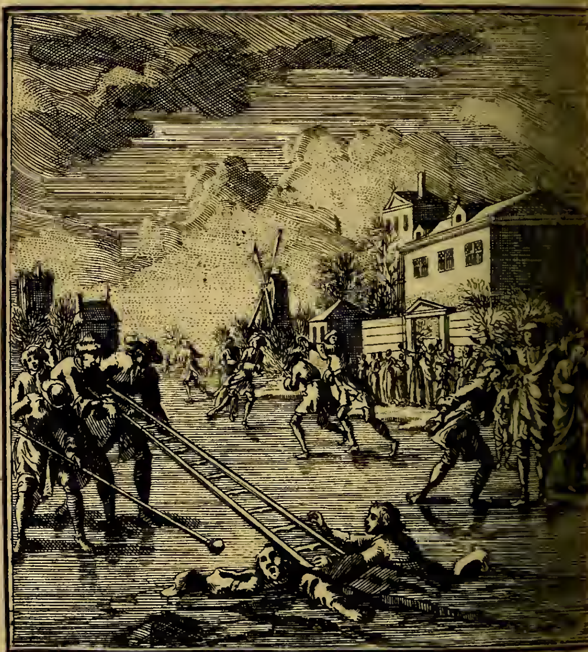
En om dat de ongerechtigheid vermenigvuldigd zal worden, zo zal de liefde van veelen verkouden. Maar wie volharden zal tot den einde, die zal zalig worden.

OPENBAARING III: 10.

Om dat gy het woord myner lydzaamheid bewaard hebt, zo zal ik ook u bewaaren uit de uure der verzoekinge, die over de geheele wereld komen zal, om te verzoeken die op de aarde woonen.

HET YS.

Beter op 't Land.

Uit de binnen-kamer komt de wervel-wind, en va[n] de verstrooijende [winden] de koude. Door [zyn] ge-blaas geeft God de vorst; zo dat de breede wateren ver-styft worden. Job XXXVII: 9, 10.

A

Al ſchynd het vaſt, Men word verraſt.

O Nederlanders, boven maaten,
Op yd'le Ys-vreugd uitgelaaten,
Hoe waagd gy, om een weinig luſt,
Uw jonge, en alderliefſte leven,
(Dat gy voor geld noch goed zoud geeven,)
Als waard gy van geen quaad bewuſt.
Gy ſchept vermaak in 't vluchtig vliegen,
En laat u, 't overleg ontwiegen;
Men acht geen dreigement der nood,
Maar voort gejaagd van yd'le winden,
Vernoegd men zich in vreugd te vinden,
En onder gaapt de koude dood.
Al ziet men 't onheil voor zyn oogen,
Dat iemant ſchielyk is bedroogen,
En neêrdaald na de naare grond,
En weêr verſchynd met bleeke wangen,
Noch gaat de yd'le luſt zyn gangen,
Als of men 't prykel niet verſtond.
ô Dunne ſchors; van aards bekooren,
Die over 't hellen-ryk gevrooren,

Zo gladjes, als een helder tin,
Met breed en wyd u uit te ſtrekken,
Zo diepen afgrond komt te dekken,
Hoe licht'lyk breekt uw dunheid in!
Noch ſpeurtmen weinig van het myden,
Maar 't luſt 'er veel op u te ryden,
Terwyl het hert in weelde ſpeeld,
Maar 't is vervaarlyk voor gedachten,
Die 't ydele vermaak betrachten,
En daar den inval word verbeeld.
't Is wonder, dat zo veele menſchen,
Die anderzins na welſtand wenſen
Ten opzicht van het aards bedryf,
In 't hert niet beter overweegen,
Hoe over veel haar leit gelegen,
Aan 't leven van haar eeuwig lyf.
Bedaard verheugde wereldlingen,
Verwerd in haaſt vergaande dingen,
Op 't gladde ys van dezen Tyd;
Laat u nu langer niet bekooren,
Maar brengd aan uw gemoed te vooren,
De diepe grond der Eeuwigheid.

JOB XXXVIII: 29, 30.

Uit wiens buik komt het ys voort? en wie baard en rym des hemels?
Als met een steen verbergen haar de wateren: en 't vlakke des afgronds word omvat.

PSALM CXLVII: 17, 18.

Hy werpt zyn ys heenen als stukken: wie zoude staan voor zyne koude?
Hy zend zyn woord, en doet ze smelten: hy doet zyne wind waaijen, de wateren vloeijen heenen.

SPREUKEN XI: 27.

Wie het goede vroeg nazoekt, zoekt welgevalligheid: maar wie het quaade natracht, dien zal 't overkomen.

En Kapittel XXVII: 12.

De kloekzinnige ziet het quaad, [en] verbergd zich: de slechte gaan heenen door, [en] werden gestraft.

EPHESEN V: 15.

Ziet dan hoe gy voorzichtelyk wandeld: niet als onwyze, maar als wyze.

De HOND.

Elk is de wacht bevoolen.

Als de wysheid in u herte zal gekomen zyn, en d wetenschap voor uwe ziele zal lieflyk zyn: Zo zal d bedachtzaamheid over u de wacht houden; de verstan digheid zal u behoeden. Spreuken II: 10, 11.

H

Het quaade vlucht, Voor goed gerucht.

De wakk're Hond, bewaakt zyns Heeren huys en hof,
En baſt, en beld met macht de vreemde aankomſt of:
Waar blyft de Wachter voor het huys en hof der Ziele,
O dat noch moordenaar, noch dief dat overviele?
Of is dien heil bezorg, van welbedachten aard,
Het noodig voedſel van aandachtigheid niet waard?
Zo word dan menig huis, door aangeleide laagen
Doorbrooken, en berooft, den huiswaard dood geſlagen:
Dat's ſchandelyk verzuim: Verſtand en reed'lykheid,
Wiens menſch'lyk herten huis, in 't dal der pryk'len leid,
Daar veel partyen met argliſtigheid op loeren,
Om 't rykſte ingewand den leegen romp t'ontvoeren;
Beſpiegelt uw Gemoed, aan veeler groote ſchaê,
Op datmen beter acht op zyne zaaken ſlaa;
('t ſtinkend Varkens-kot, der tydelyke dingen,
En 't eeuwigduurend goed zo weinig en geringe,)
Niet vruchteloos verzorgd, en wel voorzichtig ſluit,
En laat het huis en hof den roover tot een buit:
Maar dat de vreeze Gods voor 't huis des herten waake,
Om niet in 't groot gevaar van d'eeuwige dood te raake.

PSALM

PSALM V: 4.

's Morgens, HEERE, zult gy myne ſtem hooren; 's morgens zal ik [my] tot u ſchikken, wacht houden.

SPREUKEN IV: 23.

Behoed u herte boven al dat te bewaaren is; wa daar uit zyn de uitgangen des levens.

En Kapittel VI: 20, 21, 22.

Myn Zoon, bewaard het gebod uwes Vaden ende en verlaat de Wet uwer Moeder niet.

Bind ze ſteeds aan u herte: hecht ze aan uu halze.

Als gy wandeld, zal dat u geleiden; als gy n derligt, zal het over u de wacht houden; als gy wa ker word, zal het zelve [met] u ſpreeken.

En Kapittel VIII: 34.

Welgelukzalig is de menſche, die na my hoor, dagelyks waakende aan myne poorten, waarneemen de poſten myner deuren.

PREDIKER IX: 4, 5.

Want voor den geenen die vergezelſchapt is by a levendige, iſſer hoope, (want een levendige hond i beter dan een doode leeuw.)

Wat

Want de levendige weeten, dat zy ſterven zullen: maar de doode en weeten niet met allen: zy en hebben ook geenen loon meer, maar haare gedachteniſſe is vergeeten.

MARKUS. XIII: 33.

Ziet toe, waakt en bid, want gy en weet niet wanneer de tyd is.

En Vers 37.

En 't geene ik u zegge, [dat] zegge ik allen, Waakt.

LUKAS XII: 39, 40.

Maar weet dit, dat indien de Heere des huis geweeten hadde in welke uure de dief zoude komen, hy zoude gewaakt hebben, en zoude zyn huis niet hebben laaten doorgraaven.

Gy dan zyt ook bereid: Want in welke uure gy het niet en meend, zal de Zoone des menſchen komen.

I KORINTHEN XVI: 13.

Waakt, ſtaat in het geloove, houd u manlyk, zyt ſterk.

I THESSALON: V: 6.

Zo en laat ons dan niet ſlaapen, gelyk als de anderen, maar laat ons waaken en nuchteren zyn.

I PETRUS V: 8.

Zyt nuchteren [en] waakt: want uwe tegenparty de Duivel gaat om als een brieſſende leeuw, zoekende wien hy zoude mogen verſlinden.

De KAT.

Tot ſchrik van 't quaad.

Waakt dan tot aller tyd, biddende dat gy moogt waardig geacht worden te ontvlieden alle deze dinge die geſchieden zullen; en te ſtaan voor den Zoone des menſchen. Lukas XXI: 36.

De

De schendery, Moet aan een zy.

Daar 't katje woond, daar word het huis
Gezuiverd van de Rat, en Muis.
Huis! ô mensch'lyk huis der Zielen!
Wat vind m'er veel, daar gy niet zyt,
ô Wakk're Kat van waakzaamheid,
't nesten zyn, van 't zondig krielen.
Uitwendig word de haat'lykheid,
In 't huis voor 't vlees genoeg gemyd;
En zorgd voor 't waardige en geringe;
Op dat noch mot noch rot verbeet,
Het fyne wolle en linden kleed,
Of schende spyze, en and're dingen.
Maar in de wooning van 't gemoed,
Daar nesteld veel van 't schaad'lyk goed,
Dat zich by daag wel durft vertoonen,
En over huis en huisraad speeld,
Dewyl 't den huiswaard niet verveeld,
Gerust by 't ongediert te woonen.
Maar gy die op het kleinste ziet,
En op het allergrootste niet,
Dit moet gy evenwel ook weeten:

Ziet

Ziet dat de zonden Rot, in 't hert,
Van uwe ſpys zo groot niet werd,
Dat u de keel word afgebeeten.
ô Waakzaamheid, die zulks behoed,
Woond gy in 't huis van elks gemoed.

HOOGELIED II: 15.

Vangd gy-lieden ons de voſſen, de kleine voſſ[?], die de wyngaarden verderven: want onze wynga[?]den [hebben] jonge druif kens.

ROMEINEN XII: 21.

En word van het quaad niet overwonnen, m[?] overwind het quaad door het goed.

I KORINTHEN XV: 34.

Waakt op rechtvaardelyk, ende en zondigd n[?]: Want ſommige en hebben de kenniſſe Gods niet. [?]k zegge 't u tot ſchaamte.

KOLOSSENSEN III: 5, 6, 7, 8.

Doodet dan uwe leden die op de aarde zyn, [?-melyk] hoererye, onreinigheid, [ſchandelyke] [?]weginge, quaade begeerlykheid, en de gierigheid, [?]ke is afgoden-dienſt.

Om welke de toorne Gods komt over de kind[?]n der ongehoorzaamheid:

In dewelke ook gy eertyds hebt gewandeld, [?]e gy in dezelve leefdet.

Ma[?]r

Maar nu legt ook gy dit alles af; [namelyk] gramschap, toornigheid, quaadheid, lasteringe, vuil spreeken uit uwen mond.

1 THESSALON: V: 2,3,4,5,6.

Want gy weetet zelve zeer wel, dat de Dag des Heeren alzo zal komen, gelyk een dief in der nacht.
Want wanneer zy zullen zeggen, Het is vrede, en zonder gevaar: dan zal een haastig verderf haar overkomen, gelyk de barensnood eene bevruchte [vrouwe:] en zy en zullen 't geensins ontvlieden.
Maar gy, Broeders, gy en zyt niet in duisternisse, dat u die dag als een dief zoude bevangen.
Gy zyt alle kinderen des lichts, en kinderen des daags: wy en zyn niet des nachts, noch der duisternisse.
Zo en laat ons dan niet slaapen, gelyk als de andere, maar laat ons waaken en nuchteren zyn.

OPENBAARING III: 2, 3.

Zyt waakende, en versterkt het overige dat sterven soude: want ik en hebbe uwe werken niet vol gevonden voor God.
Gedenkt dan hoe gy het ontfangen en gehoord hebt, en bewaard het, en bekeerd u. Indien gy dan niet en waaket, zo zal ik over u komen als een dief, en gy en zult niet weeten op wat uure ik over u komen zal.

HET SCHAAP.

Noch ſlachtand, noch krauwel.

Myne ſchaapen hooren myne ſtemme, en ik kenne de-zelve, en zy volgen my. En ik geeve haar het eeuwige leven: en zy en zullen niet verlooren gaan in der eeuwigheid, en niemant en zal dezelve uit myne hand rukken. Joannes X: 27, 28.

Iet

Niet wild maar tam, Gelyk een lam.

Verstrooide langs de schraale heide,
Dus lang bestierd van 's werelds geest,
Die eind'ling 't vee van zyne weide,
Ten roof laat van 't verscheurend beest,
U mag een beter staat gebeuren,
Vlied van de trouweloosheid af,
Een trouwer herder treed te veuren,
Begeest u onder zynen staf.
Hy meent uw wol, noch waardig leven,
Hy heeft uw vruchten niet van doen,
't Is maar om u zyn gunst te geeven,
Om u te voeden en te hoên.
Zyn staf zal u allengskens dryven,
Langs berg en dal door 't land der tyd,
Tot in een Dal van eind'loos blyven,
Dat dal, der zalige eeuwigheid.
Daar zal nooit gras noch kruid ontbreeken,
Noch koelte, of aangenaame Zon,
Noch water uit Christalle beeken,
Ontspringende uit des levens bron.
Daar zal geen ongedierte u plaagen,

Daar gaat gy veilig op en af,
Daar zal geen wreedaard u belaagen,
Noch iets, dat onvolmaaktheid gaf.
Daar ſtaat gy op, daar legt gy neder,
In 't groeizaam en welruikend veld,
Belommerd van den Palm en Ceder,
Rondom u heen is 't wel geſteld.
Kom af, kom af, verdoolde ſchaapen,
Van Adams wyd vermaarde ſtal,
Die zich by 't groot gevaar vergaapen,
Aan ſchraale weide, het jammerdal.
Daar 't ſlacht-mes daag'lyks werd geſleepen,
En d'eene voor, en d'ander na,
Word uit den grooten hoop gegreepen,
Op dat men 't binde en bloedig ſlaa.
Vlied noch in tyds op 't vriend'lyk nooden,
Wyl u de goede herder wenkt,
En 't eeuwig Heil word aangebooden,
Op dat zyn liefden u daar brengt,
Terwyl 't nu komt tot uwe ooren,
Zo neemt de blyde boodſchap aan,
Laat zulk een weide uw luſt bekooren:
Om tot uw eeuwig Heil te gaan:

ô Scha

ô Schaap van Adams ſtal en weide,
Laat Chriſtus u voortaan geleide.

PSALM XXIII: 1,2.

De HEERE is myn Herder, my en zal niets ontbreeken.

Hy doet my neder liggen in grazige weiden; hy voerd my zachtkens aan zeer ſtille wateren.

JEZAIAS XL: 11.

Hy zal zyne kudde weiden gelyk een herder: Hy zal de lammerkens in zyne armen vergaderen, en in zynen ſchoot draagen: de zoogende zal hy zachtkens leiden.

EZECHIEL XXXIV: 31.

Gy nu, ô myne ſchaapen, ſchaapen myner weide, gy zyt menſchen: [maar] Ik ben uwe God, ſpreekt de Heere HEERE.

MATTHEUS XXV: 32.

En voor hem zullen alle de volkeren vergaderd worden, en hy zal ze van malkanderen ſcheiden, gelyk de herder de ſchaapen van de bokken ſcheidet.

JOANNES X: 11.

Ik ben de goede Herder, de goede Herder ſtelt zyn leven voor de ſchaapen.

De BOK.

Niet alzo.

Tegen de Herders was myn toorn ontsteeken, en over [...] *bokken hebbe ik bezoekinge gedaan: maar de HEER* [...] *der heirschaaren zal zyne kudde bezoeken, het huis J*[...] *da, en hy zal ze stellen, gelyk het paard zyner Ma*[...]*steit in den stryd.* Zacharias X: 3.

V[...]

Verlaat der Bokken aard,
Zo zyt gy lief en waard.

Op dat wy in het groote ſcheiden
Van d'allerhoogſte oordeel dag,
Niet met de Bok ter linker zyde,
Geraaken, tot het wee en ach!
O laat ons by de ſchaapjes houden,
Die luiſt'ren na het hemels Lam,
Dat by ons, in woeſtyn en wouden,
Ter rechter ſpoor, zo heilzaam quam.
Hoe is het veld zo ryk van bokken!
Dat wyde en breede wereld veld!
Ik zie uit haaren trein te rokken,
Wiens luſt ter goede Herder held.
Geen hoorne bokken moeten 't weezen,
Die zich gezellen by het Lam;
De ſchaapjes worden uitgeleezen,
Ter weide, daar nooit bok en quam.
ô Lam, ô heilig Lam des Heeren,
Dat zelfs den Heer der Heeren zyt,
Laat uwen ſtaf ons hert regeeren,
Zo worden wy tot Heil geweid.

Helpt gy ons van den bok der zonden,
  U is de wysheid en de macht,
Op dat ons herte werd bevonden,
  Een ſchaapje, dat uw gunſt verwacht:
En wy aan 't eind, van 's werelds weide,
  (Wanneer uw groote herders ſtaf,
De heel vermengde trop zal ſcheiden,
  De bokken van de ſchaapen af,)
Ook onder het getal der vroomen,
  (Voor d'ingang van het zalig land,)
Zo zeer gelukkig, mogen komen,
  Aan uw hoogwaarde rechterhand;
En voorts, gezalfd met uwen zegen,
  Ter overzaal'ge weide gaan,
Daar nooit een einde word verkreegen,
  Daar 't eeuwig in zyn fleur zal ſtaan.

EZECHIEL XXXIV: 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21.

Ik zal myne ſchaapen weiden, en ik zalze legeren ſpreekt de Heere HEERE.

Het verloorene zal ik zoeken, en het weeh-gedre vene zal ik wederbrengen, en het gebrookene zal verbinden, en het kranke zal ik ſterken: maar h vet

'ette en het sterke zal ik verdelgen, Ik zalze weiden net oordeel.

Want gy, ô myne schaapen, de Heere HEERE eid alzo: Ziet ik zal richten tussen klein vee en lein vee, tussen de rammen en de bokken.

Is 't u te weinig, dat gy de goede weide af-weilet? zult gy noch het overige uwer weiden met uwe voeten vertreeden? en zult gy de gezonkene wateren lrinken, en de overgelaatene met uwe voeten vernodderen?

Myne schaapen dan, zullen ze afweiden, wat net uwe voeten vertreeden is, en drinken wat met uwe voeten vermoddert is?

Daarom zeid de Heere HEERE alzo tot hen: Ziet ik, ja ik zal richten tussen het vet klein-vee, n tussen het mager klein-vee.

Om dat gy alle de zwakke met de zyde, en met len schouder verdringet, en met uwe hoornen vertootet: tot dat gy dezelve na buiten toe verstrooid iebt.

MATTHEUS XXV: 31, 32, 33.

En wanneer de Zoone des menschen komen zal in zyne heerlykheid, en alle de heilige Engelen met hem, lan zal hy zitten op den throon zyner heerlykheid.

En voor hem zullen alle de volkeren vergaderd vorden, en hy zal ze van malkanderen scheiden, 'elyk de herder de schaapen van de bokken scheidet.

En hy zal de schaapen tot zyner rechter [hand] etten, maar de bokken tot [zyner] slinker-[hand.]

HET ZWYN.

Altyd nederwaarts.

Indien gy dan met Christus opgewekt zyt, zo zoekt d
dingen die boven zyn, daar Christus is zittende aan d
rechter [*hand*] *Godts : Bedenkt de dingen die bove*
zyn, niet die op de aarde zyn. Koloss. III: 1, 2.

Wil

Wild niet zyn, Als het Zwyn.

ô Zwyn, waart gy het maar alleen,
)at ſtyf van nek, en ras van voeten,
Voor and're Dieren (ongemeen)
ewoon zyt in de Drek te vroeten,
En om te went'len in den ſlyk,
Hoe ſchoon met water afgewaſſen)
Maar and're zyn u ook gelyk,
)ie reed'lyk beter doen zouw paſſen!
Die vroeten ſtaadig heen en weêr,
Iet Hals en Hooft ter grond geboogen,
En ſnof'len altyd voor haar neer,
Iet neus en mond, verſtand en oogen.
Die went'len met u om en om,
ı allerleye vuiligheden,
(Zo redenloos, zo bot en dom),
an aardſe dingen hier beneden.
Zy zyn, met u, te ſtyf van nek
m hooft en oogen op te heffen,
Uit vuiles, modder, ſlyk en drek,
n zuiv're dingen te beſeffen.

Die

Die dingen, die uit haare deugd
Het hong'rig en begeerig leven,
(Tot weiding in een eeuw'ge vreugd,)
Het rechte voedsel zouden geeven.
Weeg werelds Varken, lust der slyk,
Met uw gevroet, geknor en gieren,
Dat uwen onaard van ons wyk,
Met zyn natuur der domme dieren,
Op dat wy wand'len voort en voort,
Als 't mensch'lyk leven toe behoord.

PHILIPPENZEN III: 17, 18, 19, 20, 21.

Weest mede myne navolgers, Broeders, en merk op de geene die alzo wandelen, gelyk gy ons tot een voorbeeld hebt.

Want veele wandelen [anders]: van dewelke ik dikmaal gezegd hebbe, en nu ook weenende zegge, dat ze vyanden des kruises Christi zyn.

Welker einde is het verderf, welker God is de buik, en [welker] heerlykheid is in haare schande, dewelke aardse dingen bedenken.

Maar onze wandel is in de Hemelen, waar uit wy ook den Zaligmaaker verwachten, [namelyk] den Heere Jezus Christus:

Die ons vernederd lichaam veranderen zal,

it het zelve gelykvormig worde zynen heerlyken
:haame, na de werkinge, waar door hy ook alle
ngen hem zelven kan onderwerpen.

HEBREEN X: 26, 27.

Want zo wy willens zondigen, na dat wy de ken-
ſſe der waarheid ontfangen hebben, zo en blyft daar
en ſlacht-offer meer over voor de zonden.
Maar een ſchrikkelyke verwachtinge des oordeels,
hitte des vuurs dat de tegenſtaanders zal verſlin-
'n.

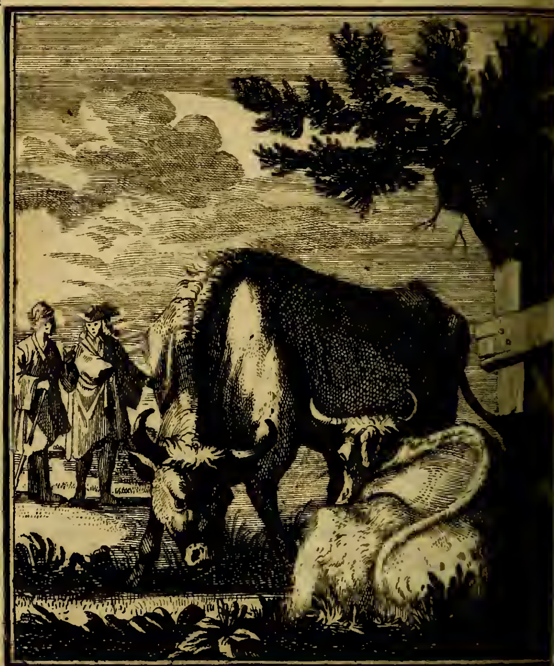
2 PETRUS II: 20, 21, 22.

Want indien zy, na dat ze door de kenniſſe des
'eeren en Zaligmaakers Jezus Chriſtus, de beſmettin-
der wereld ontvlooden zyn, en in dezelve we-
:rom ingewikkeld zynde [van dezelve] overwon-
:n worden, zo is haar het laatſte erger geworden
in het eerſte.
Want het waare haar beter, dat zy den weg der
rechtigheid niet gekend en hadden, dan dat zy
lien] gekent hebbende, [weder] af keeren van het
ilige gebod dat haar overgegeeven was.
Maar haar is over gekomen 't geene met een waar
'eekwoord [gezegd word.] De hond is wederge-
erd tot zyn eigen uitbraakſel: en de gewaſſene
'uge tot de wentelinge in het ſlyk.

DEN

Den O S.

Zonder nadenken.

Zy en dachten niet aan zyne hand; aan den dag, do[...] ze van den wederpartyder verloste. Psalm LXXVIII 2.

Een osse kend zynen bezitter, en een ezel de kr[...] zynes heeren [maar] Israël en heeft geen kennisse, [...] volk en verstaat niet. Jezaias I: 3.

Men zie wat meer, Als voor zich neer.

De Os van dienſtbaarheid ontſlaagen,
Gaat weiden, in het grazig veld,
eeft zyn gemak, en goede dagen,
Word weelig, vet, en welgeſteld.
yn Tafel werd niet opgenomen,
En in zyn ſpyze leid hy neer,
y weet van vreeze noch van ſchroomen,
Maar zet in welzyn, vlees, en ſmeer:
weid het zorgelooze leven,
In 't ruime veld van weeld'righeid,
et overvloed van goed omgeeven,
En ſchuimd het vet van dezen tyd.
aar ziet op 't onbedachte Ende;
Den Heer die haar dat Heil aandoed,
erd, tot zyn dienſt, op haar Elende,
Op dat zyn honger werd gevoed.
Menſch met hooger Geeſt geſchaapen,
Als 't onverſtandig domme Vee,
moeſt zich dan zo niet vergaapen,
En doen gelyk het Diertje deê.

Be-

Beſchoud de breede weelde dagen,
  Der voorgeſtelde Rykeman,
Wat vruchten hadden die gedraagen?
  ô Menſch ! beſpiegeld u daar an.

SPREUKEN VII: 22.

Hy ging haar ſtraks achter na, gelyk een Os t ſlachtinge gaat; en gelyk een dwaas tot de tuchtin der boeijen:

En Kapittel XI: 28.

Wie op zynen rykdom vertrouwd, die zal valle maar de rechtvaardige zullen groenen als loof.

En Kapittel XIV: 4.

Als 'er geene Oſſen en zyn, zo is de kribbe rei maar door de kracht van den Os is der inkomſ veel.

LUKAS XVI: 19.

En daar was een zeker ryk menſche, en was kleed met purper en zeer fyn lynwaat, levende a dagen vrolyk en prachtig.

En Vers 23.

En de ryke ſtierf ook, en wierd begraaven.

*s by in de helle zyne oogen ophief, zynde in de py-
, zag hy Abraham van verre, en Lazarus in
nen schoot.*

JAKOBUS V: 1.

*Wel aan nu gy ryke, weend en huild over uwe
endigheden, die over u komen.*

2 PETRUS II: 12.

*Maar deze, als onredelyke dieren, die de na-
ture volgen, en voortgebragt zyn om gevangen en
dood te worden, dewyle zy lasteren het geene zy
et en verstaan, zullen in haare verdorvenheid ver-
erven worden.*

JUDAS vers 12.

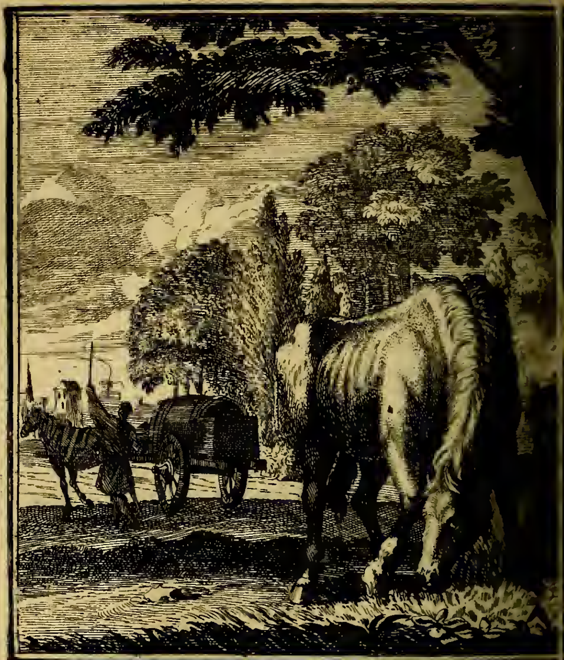
*Deze zyn vlekken in uwe liefde maaltyden, [en]
zy met u ter maaltyd zyn, weiden zy haar zel-
zonder vreeze: zy zyn waterlooze wolken, die
n de winden ommegedreven worden: zy zyn als
men in 't afgaan van den herfst, onvruchtbaar,
eemaal verstorven, [en] ontworteld.*

OPENBAARING XVIII: 14.

*En de vrucht der begeerlykheid uwer ziele is van
wech gegaan: en al dat lekker, en dat heerlyk
s is van u wech gegaan, en gy en zult dat zel-
niet meer vinden.*

HET PAARD.

Wereld's loon.

Hy en heeft geenen luſt aan de ſterkte des paards: hy en heeft geen welgevallen aan de beenen des mans. De HEERE *heeft een welgevallen aan die, die hem vreezen: die op zyne goedertierenheid hoopen.* Pſalm CXLVII: 10, 11.

ô Men,

ô Mensch, myn vriend,
Ziet wie gy diend.

Het trots en weelig Paard, met kracht en moed bezeten,
at in der menschen dienst, zyn fleur heeft afgesleeten,
Vermagerd, en veroud, nu 't ieder een mishaagd,
Word van de stal en 't veld, slechts aan den dyk gejaagd.
y die de wereld diend, met uwe levens krachten,
loogt aan uw werkzaam einde ook zulk een loon verwachten;
Want deze Heerschap, als gy oud en kreupel zyt,
Dryft u uit zynen stal, na 't dal der Eeuwigheid;
aar moogt gy swerven, en bezien wat gy kund vinden,
at is het werelds loon, van trouwelooze vrinden.
Maar wie zyn dienst aan God, den Alderhoogste doet,
Heeft Eeuwig onderhoud, in vollen overvloed.
ie zal na weinig werks, van tegen 't vlees te stryden,
an 't drukkend Juk ont-daan, gants onbekommerd weiden,
In groene beemden, daar geen meesterlyke hand,
Hem op komt haalen, en voor 't rad der slooving spand,
aar eeuwig rusten, is hem tot zyn loon beschoore;

Dat deze dienstbaarheid dan ieders hert bekoore.
Om niet te weezen als een onverstandig beest,
En slaafs, in dienstbaarheid der wereldlyke geest.
De mensch'lyke afkomst mag een eed'ler staat gebeur
Die door zyn reed'lykheid, hem toestaat uit te keuren.
Terwyl zy hem ontmoet van Gods barmhertigheid
Eer schandelyk verzuim, hem deer'lyk knaagd en sp

PSALM XXXII: 8, 9, 10.

Ik zal u onderwyzen, en u leeren van den w, die gy gaan zult; Ik zal raad geeven, myn o zal op u zyn.

Weest niet gelyk een paard, gelyk een muil-ez, welk geen verstand en heeft, welks muil men bedeld met toom en gebit, op dattet tot u niet en naake.

De godlooze heeft veele smerten; maar die op de HEERE vertrouwd, dien zal de goedertierenh omringen.

MALEACHI III: 18.

Dan zult gy-lieden wederom zien, [het onderscheid] tussen den rechtvaardigen en den godloozen: tussen an die God diend, en dien die hem niet en diend.

MATTHEUS XXV: 21.

En zyn Heere zeide tot hem, Wel, gy goeden

getr-

trouwe dienstknecht, over weinig zyt gy getrouw
weest, over veele zal ik u zetten: gaat in in de
eugde uwes Heeren.

LUKAS XII: 42, 43, 44.

En de Heere zeide, Wie is dan de getrouwe en
vorzichtige huis-bezorger, dien de Heere over zyne
enstboden zal zetten, om [haar] ter rechter tyd
het bescheiden deel spyze te geeven.
Zalig is de dienstknecht, welken zyn Heere, als
hy komt, zal vinden alzo doende.
Waarlyk ik zegge u lieden, dat hy hem over alle
zyne goederen zetten zal.

ROMEINEN VI: 23.

Want de bezoldinge der zonde is de dood, maar
de genade-gifte Gods is het eeuwige leven, door Je-
zus Christus onzen Heere.

JAKOBUS III: 3.

Ziet, wy leggen den paarden toomen in de mon-
den, op dat zy ons zouden gehoorzaamen, en wy
leiden [daar mede] haar geheel lichaam om:

DEN EZEL.

Ten Dienste.

Issaschar is een sterk gebeent Ezel, neder liggende tussen twee pakken. Doe hy de ruste zag, dat ze goed was, en het land, dat het lustig was: zo boog hy zynen schouder, om te draagen, en was dienende onder tribuit. Genesis XLIX: 14, 15.

(es

Geef den laſt, Dien het paſt.

Den Ezel zeer gering geacht,
Is maar een draager van de vracht;
och echter vind men veele Heeren,
Die op een ongemeene wys,
Met groot vermaak, ja elk om prys,
aar Ezel dienen ende eeren.
Zo dat hy lekker drinkt en eet,
En heeft tot dek een koſt'lyk kleed,
erwyl zy aangedaan met lappen,
En zelfs de meelzak op de nek,
Langs ſtraat en weg, door ſlyk en drek
em komen achter na te ſtappen.
ô Arme Ziel! met vlees en bloed,
Gy zyt de Man die 't zelve doet,
y legt de knecht op zachte pluimen,
En zelfs, zo armelyk en ſnoo,
Vernacht gy in de ſtal op 't ſtroo,
Moet alles voor den Ezel ruimen.
Zaagt gy zulk doen voor oogen ſchyn,
Het zouw u een beſpotting zyn,

 Noch-

Nochtans waar 't by u doen geringe,
  Dat zich het deel der eeuwigheid,
  Tot knecht ſteld van het deel der Tyd,
Dat zyn belachelyke dinge.

JOB XXXIX: 8, 9.

Wie heeft den woud-ezel vry heenen gezonden? en wie heeft de banden des wilden ezels geloſt?
Dien ik de wilderniſſe tot zyn huis beſteld hebbe en het ſchiltige tot zyne wooningen.

ZACHARIAS IX: 9.

Verheugd u zeer, gy dochter Zions, juigd gy doch ter Jeruzalems, Ziet u Koning zal u komen, rech vaardig, en hy is een heiland: arm, en rydende eenen ezel, en op een veulen, een jong der eze linnen.

JOANNES VIII: 34.

Een iegelyk die de zonde doet, is een dienſtknec der zonde.

JOANNES XII: 14, 15.

En Jezus vond eenen jongen ezel, en zat da op: gelyk geſchreven is,
En vreeſt niet gy dochter Zion: ziet, uw' Koni komt, zittende op het veulen eener ezelinne.

ROMEINEN VI: 16.

Weet gy niet dat wien gy u zelven ſtelt tot dienſt-
ıechten ter gehoorzaamheid, gy dienſtknechten zyt
es geenen dien gy gehoorzaamd, of de zonde tot de
ood, of der gehoorzaamheid tot gerechtigheid?

En Vers 21.

Wat vrucht dan had gy doe van die dingen daar
ver gy u nu ſchaamd? Want het einde der zelve
de dood.

GALATEN V: 1.

Staat dan in de vryheid, met welke ons Chriſtus
ry gemaakt heeft, ende en word niet wederom met
t juk der dienſtbaarheid bevangen.

2 PETRUS II: 19.

Beloovende haar vryheid, daar zy zelve dienſt-
ıechten zyn der verdorventheid. Want van wien
mant overwonnen is, dien is hy ook tot een dienſt-
echt gemaakt.

De KEMEL.

Na laſt verlichting.

Komt herwaarts tot my, alle die vermoeid en bela zyt, en ik zal u ruſte geeven: Neemt myn Juk op u, e leerd van my, dat ik zachtmoedig ben, en nedrig va herten: en gy zult ruſte vinden voor uwe zielen. Wa myn juk is zacht, en myn laſt is licht. Matth. XI: 28, 29, 3

Vr

Vrywillig draagen, Bevryd voor ſlagen.

Het Kemel-Dier zo groot en ſterk,
Laat zich bedwingen tot het werk,
Van zwaare laſten op te laaden,
En volgt zachtmoedig zynen heer
Een grooten weg, berg op en neer,
Voor ſober voedſel tot verzaaden.
ô Hals en Rug van vlees en bloed
Waard gy zo tam, zo mak en goed,
Om pak en zak van 't kruis te draagen,
Ten dienſte van de ziel en geeſt,
Dewyl gy zyt haar eigen beeſt,
Dat was een luſt en welbehaagen.
Want in die groote en zwaare laſt,
Die u zo wel te draagen paſt,
Leit ryke winſt voor uwen heere,
Die zyne dingen dezer Tyd
Verkoopt voor 't Goud der Eeuwigheid,
Daar wyze Kooplui na begeeren.
Gy zoud toch mede op dezen tocht
Daar gy zyn goed'ren overbrogt,
Ook u behoorlyk voedſel vinden,

Indien

Indien gy maar na 's kemels aard,
Met recht en flecht te vreden waard,
Tot dat het einde u zoude ontbinden.
ô Knecht der Zielen, vlees en bloed
Buigd u gelyk de kemel doet;
ô Lichaams heer, leerd hem manieren,
En vreest zyn kracht en wildheid niet,
Gelyk gy van de Koopman ziet,
Hoe hy betemt die groote Dieren.
Op dat gy met uw zak en pak,
En 't voordeel dat daar achter stak,
(Te flof en langzaam voort gedreeven,
Terwyl het voordeel, dat u riep,
Door al te langen tyd verliep,)
Niet worden moogt, een achterbleeven.

JEZAIAS XXX: 6.

Haare goederen zullen zy voeren op den rugge der veulens, en haare schatten op de bulten der kemelen, tot het volk [dat haar] geen nut en zal doen.

1 KORINTHEN IX: 27.

Maar ik bedwinge myn lichaam, en brenge het tot dienstbaarheid, op dat ik niet eenigzins, daar ik andere gepredikt hebbe, zelve verworpelyk en werde.

GA-

GALATEN VI: 2.

Draagd malkanders lasten: en vervuld alzo de Vet van Christus.

EPHEZEN IV: 22.

[Te weeten] dat gy zoudet afleggen, aangaande de oorige wandelinge, den ouden mensche, die verdor-en word door de begeerlykheden der verleidinge.

HEBREEN XII: 1,2.

Daarom dan ook, alzo wy zo groot een wolke er getuigen rondom ons hebben liggende, laat ons fleggen alle last, en de zonde die [ons] lichtelyk mringd, en laat ons met lydzaamheid loopen de oopbaane, die ons voorgestelt is:

Ziende op den Oversten leidsman en voleinder des eloofs Jezus, dewelke voor de vreugd die hem voor-esteld was, het kruise heeft verdraagen ende schande eracht, en is gezeten aan de rechter [hand] des hroons Gods.

En Kapittel XIII: 13,14.

Zo laat ons dan tot hem uitgaan buiten de leger-laatse, zyne smaatheid draagende.

Want wy en hebben hier geen blyvende stad, maar vy zoeken de toekomende.

I JOANNES V: 3.

Want dit is de liefde Gods, dat wy zyne geboden ewaaren: en zyne geboden en zyn niet zwaar.

HET

HET HART.

Dit niet maar een ander.

Als nu deze Jongers groot wierden, werd Ez[illegible] een man verstandig op de Jacht, een veldman: m[illegible] Jakob wierd een oprecht man, woonende in tent[illegible] Genesis XXV: 27.

De rechte Jacht, Word minst bedacht.

k weet een Hert, kost gy dat vangen,
Gy die de Jacht zo hert'lyk mind,
h maakt d'onnooz'le Dieren bange,
Op dat uw lust zyn weide vind.
weet een Hert dat zich te velde,
En in het groote wilde woud,
(Viens naam men u wel kan vermelden)
Geduurig heen en weêr onthoud.
ogt uwen iver dat behaalen,
Een gulden halsband en een steen,
ie geen Monarch u kost betaalen,
(Hoe groot, hoe Ryk, hoe ongemeen)
oud gy tot een vergelding vinden,
Die naamt gy in bewaaring of,
n 't beest zoud gy ter leiding binden,
En brengen in een vreedzaam hof.
eeft uw' opmerking hier toe ooren,
Op dat het u geweezen werd,
e gunst die zal 't u laaten hooren,
Want ziet, het is uw eigen Hert.
at weid op bergen en in dalen,

Dat

Dat dwaald de bossen in en uit,
Dat graast, en eet, als zonder paalen,
De ydelheid als gras en kruid,
Dat drinkt uit veelderleie beeken,
Der weelde en vleeselyke zin,
(Die van het hoog des werelds leeken)
Het Ziels verderf als water in.
Zo gy het niet komt op te spooren,
En zo te maken moê en mat,
Door Jacht der vreeze voor Gods tooren,
Dát uwe hand het grype en vat,
Zo kan 't een ander licht, eerlange
Met jacht van zynen fellen hond
Belaagen, jaagen ende vangen,
Zo valt het in de wreedste mond.
ô Mensch! breng man en paard te gange,
Om doch uw wilde Hert te vange.

MATTHEUS XV: 8.

Dit volk genaakt my met haaren monde, en e d my met de lippen, maar haar herte houd hem v re van my.

Pi-

PHILIPPENZEN III: 12,13,14.

*Niet dat ik het alreede gekreegen hebbe, of alree-
e volmaakt ben: maar ik jaage daar na, of ik het
ok grypen mogte, daar toe ik van Christus Jezus ook
egreepen ben.*
*Broeders, ik en achte niet dat ik zelve het gegree-
en hebbe.*
*Maar een ding [doe ik,] vergeetende het geene dat
chter is, en strekkende my tot het geene dat vooren
, jaage ik na het wit tot den prys der roepinge
ods, die van boven is in Christus Jezus.*

HEBREEN III: 10,11,12.

*Daarom was ik vertoornt over dat geslachte, en
rak, Altyd dwaalen zy met het herte, en zy en
bben myne wegen niet gekent.*
*Zo hebbe ik dan gezwooren in mynen toorne, In-
en zy in myne ruste zullen ingaan.*
*Ziet toe, broeders, dat niet t'eeniger tyd in iemant
n u en zy een boos en ongeloovig herte, om af te
ken van den levenden God.*

Het WILD GEDIERT.

Niet te betrouwen.

Hy leit laagen in een verborgene plaatſe, gelyk een Leeuw in zyn hol; hy leit laagen om den ellendigen te rooven; hy rooft den ellendigen, als hy hem trekt in zyn net. Pſalm X: 9.

't Geweld der Zonden,
Moet zyn gebonden.

Het wilde Dier van 't vreemde land,
Vereist een sterken yz'ren band,
dien 't omtrent de mensch zal woonen,
Op dat men zich voor groot gevaar,
Door wel bedachtzaamheid bewaar,
n van de klaauw en tant verschoone.
Zo doe de Geest met vlees en bloed,
Dat Dier daar hy by woonen moet,
ebooren uit het land der zonden.
En zie wel toe van tyd tot tyd,
Of zyne ketting ook verslyt,
ar hem 't gemoed aan heeft gebonden.
Op dat zyn macht niet los en breek,
En hy zich aan zyn Meester wreek.
t op zyn makheid geen betrouwen,
Den wilden aard die steekt 'er in,
En breekt uit zyn gekrulden zin,
t mogt u anders zwaar berouwen.
Hoe lange eist hy dan den dwang?

Niet minder als zyn leven lang;
Gy moogt zyn luſt niet laaten weiden,
Indien gy koſtelyke Ziel,
Niet gaaren in ellenden viel,
In wee, en ach! en droevig lyden.
Dat dan het edele verſtand
Het wilde vlees houw' aan den band.

JOB XXXIX: 1, 2.

Zult gy voor den ouden Leeuw roof jaagen? of d graagheid der jonge Leeuwen vervullen?

Als zy nederbukken in de holen, [en] in de kuil zitten, ter loeringe?

PSALM XVII: 12.

Hy is gelyk als een leeuw, die begeerd te rooven en als een jonge leeuw, zittende in verborgene plaa ſen.

PSALM CIV: 21.

De jonge leeuwen, brieſſende om eenen roof, en o haare ſpyze van God te zoeken.

HOZEA XIII: 7, 8.

Dies werd' ik hen als een felle leeuw: als e luipaard loerde ik op den weg.

Ik ontmoeteze als een beer die van jongen beroofst is, en scheurde het slot haares herten: en ik verslond ze aldaar als een oude leeuw; het wild gedierte des velds verscheurde ze.

ROMEINEN VIII: 12, 13.

Zo dan, broeders, wy zyn schuldenaars, niet den vleese om na den vleese te leeven.
Want indien gy na den vleese leeft zo zult gy sterven: maar indien gy door den Geest de werkingen des lichaams doodet, zo zult gy leeven.

En Kapittel XII: 21.

En word van het quaad niet overwonnen, maar verwint het quaad door het goed.

I PETRUS V: 8, 9.

Zyt nuchteren [en] waakt, want uwe tegenpartye de Duivel gaat om als een briesende leeuw, zoekende wien hy zoude mogen verslinden.
Den welken wederstaat, vast zynde in het geloove: weetende dat het zelve lyden aan uw broederschap, dat in de wereld is, volbragt word.

De Wolf.

't Verderf is naby.

Haare Vorsten zyn in 't midden van haar als wolv[e]s die eenen roof rooven, om bloed te vergieten, [en] zielen te verderven: op dat ze gierigheid zoude pl[e]gen. Ezechiel XXII: 27.

Schr[...]

Schroom en vreeze, Moet'er weeze.

De looze Wolf, die 't Schaapje jaagd,
En daag'lyks tot zyn ſpys belaagd,
O dat hy vange ende eete,
Die heeft zyn ſnoode neſt niet verd,
Maar in de ſchuilplaats van het hert,
Daar is hy als een ingezete.
Daar brengd hy jonge wolven voort,
Ook afgericht op bloed en moord,
Dies gaat niet uit, alleenig weiden,
ô Schaapje van 't belaagd gemoed,
Dat zucht en wenſt na 't eeuwig goed,
Maar blyft u Herder op zyn zyde.
Tot dat gy door zyn goede hand,
Geleid bend in een zeker land,
Daar nooit geen wolf en word gevonden,
Gelyk als hier zo ſchroom'lyk doet,
In 't wilde woud van vlees en bloed,
Die ſchuilplaats van den wolf der zonden.
Deez landſtreek blyve u dan verdacht,
Op dat gy u voor 't booze wacht.

GENESIS VI: 5.

En de HEERE zag, dat de boosheid des menschen menigvuldig was op der aarde, en al het gedichtsel der gedachten zynes herten t'allen dage alleenlyk boos was.

En Kapittel XLIX: 27.

Benjamin zal [als] een wolf verscheuren; des morgens zal hy roof eeten, en des avonds zal hy buit uitdeelen.

JEREMIAS V: 6.

Daarom heeft ze een Leeuw uit den woude verslagen, een Wolf der wildernissen zal ze verwoesten een Luipaard waakt tegen haare steden, al wie ui dezelve uitgaat zal verscheurt worden: want haare overtreedingen zyn vermenigvuldigt, haare afkeeringen zyn machtig veel geworden.

MATTHEUS VII: 15.

Maar wacht [u] van de valse Propheeten, dewelk in schaaps kleederen tot u komen, maar van binnen zyn ze grypende wolven.

En Kapittel X: 16.

Ziet, ik zende u als schaapen in het midden de wol

volven: Zyt dan voorzichtig gelyk de ſlangen, en precht gelyk de duiven.

MARKUS VII: 20, 21, 22, 23.

En hy zeide, Het geene uitgaat uit den menſche, lat ontreinigd den menſche.

Want van binnen uit het herte der menſchen ko-nen voort, quaade gedachten, overſpelen, hoere-yen, doodſlagen,

Dieveryen, gierigheden, boosheden, bedrog, on-uchtigheid, booze ooge, laſteringe, hovaardye, on-erſtand.

Alle deze booze dingen komen voort van binnen, n ontreinigen den menſche.

JOANNES X: 11, 12.

Ik ben de goede Herder: de goede Herder ſtelt yn leven voor de ſchaapen.

Maar de Huurling, en die geen Herder en is, vien de ſchaapen niet eigen en zyn, ziet den wolf omen, en verlaat de ſchaapen, en vlied: en de volf grypt ze, en verſtrooid de ſchaapen.

De AAP.

Het lykt'er na.

Maar deze, als onredelyke dieren, die de natuure vol-gen, en voort gebragt zyn om gevangen en gedood t. worden, dewyle zy lasteren het geene zy niet en ver-staan, zullen in haare verdorvenheid verdorven wor-den. 2 Petrus II: 12.

Schy

Schyn ſcheelt van zyn.

Het heeft een menſchelyke ſwier,
Maar evenwel, het is een Dier,
Hoe gaauw en arg in zyn bedryven,
Hoe ſchrander door de ſterren geeſt,
Die 't leven is in ieder beeſt,
't Zal in 't getal der Dieren blyven:
Veel menſchen gaan in menſchen ſchyn,
Die in der daad maar dieren zyn,
Dewyl zy met haar gantſe leven
Bezorgen 't weezen dezer tyd,
In onbedachte Dierlykheid,
En niet tot d'oorſprong zyn verheven.
Doch 't zyn geen dieren in 't geheel,
Van wegen het onſterflyk deel,
Dat tot wat hoogers is geſchapen,
Maar zy bedryven apery,
In 't weezen dat vergank'lyk zy,
En ſpeelen 't vrucht'loos ſpel der Aapen.
Maar als 't dan na het einde ſpoed,
Ontwaakt dat vonkje van 't gemoed,

Daar rechte dieren niet van weeten,
Dan is de Geeſt, de gulde tyd,
Ter menſchelykheid, elendig kwyt,
En word van na-berouw gebeeten.
ô Menſch al zyt gy arg en ſnoô,
Gy dorſt maar op een leedig ſtroo,
Met al u wereldṡ doen en laate,
Want alles wat niet hooger gaat,
Als in de dierelyke graat,
Dat komt de Ziele niet te baate.
't Is jammer dat zo eed'len ſtof,
Van zulk een waardigen kom of,
Gelyk daar is het menſch'lyk leven,
Misbruikt word, en gelyk geſteld,
De domme dieren op het veld,
Daar 't tot zyn God zouw zyn verheven,
ô Menſch! zo gy een menſch wild zyn,
Zo laat het niet by menſchen ſchyn,
Maar weeſt een deeg'lyk menſch van binnen,
Dat zich u oogmerk ſteeds verheft,
In 't geen uw eeuwig heil betreft,
Dan zult gy zyn, voor ſchyn gewinnen.

ROMEINEN II: 19, 20.

En gy betrouwd u zelven te zyn een leidsman der linde, een licht der geene die in duisternisse zyn:
Een onderrichter der onwyze, [en] een leermeester ler onweetende, hebbende de gedaante der kennisse en ler waarheid in de wet.

2 TIMOTHEUS III: 1, 2, 3, 4, 5.

En weet dit, dat in de laatste dagen ontstaan zulen zwaare tyden.
Want de menschen zullen zyn liefhebbers van haar elven, geldgierig, laatdunkige, hovaardig, lastelaars, den onderen ongehoorzaam, ondankbaar, nheilig,
Zonder natuurlyke liefde, onverzoenlyk, achterlappers, onmaatig, wreed, zonder liefde tot de goede,
Verraders, roekeloos, opgeblazen, meer liefhebers der wellusten dan liefhebbers Gods:
Hebbende een gedaante van Godzaligheid, maar lie de kracht der zelve verloochent hebben. Hebt ook enen afkeer van deze.

JUDAS vers 10, 11.

Maar deze, 't geene zy niet en weeten, dat lasteren y: en 't geene zy natuurlyk, als de onredelyke dieen, weeten, in 't zelve verderven zy haar.
Wee haar, want zy zyn den weg Kains ingegaan, n door de verleiding des loons Balaams zyn zy heenen estort, en zyn door de tegenspreekinge Kore vergaan.

DE

De HONINGBY.

Na den aard is.

*Eet honing, myn zoone, want hy is goed: en honin[g]
zeem is zoet voor uw gehemelte. Zodanig is de kenni[s]
der wysheid voor uwe ziele: als gy ze vind, zo zald[er]
belooninge weezen: en uwe verwachtinge en zal ni[et]
afgesneden worden.* Spreuken XXIV: 13, 14.

D

Die 't goede mind, Het goede vind.

Al vliegd de By op veele blommen,
Nochtans zal hy met geene dracht,
an gift, of and're onaard kommen,
Maar was en honing is zyn vracht.
o hoorden ook des menſchen zinnen
In haaren uitvlucht van 't gemoed,
Fenyn te laaten aan de ſpinnen,
En haalen niet als hemels zoet;
ergaarende een hert vol honing,
Zo deelden hem 't geluk niet mis,
o vond hy by de hoogſte wooning
Een land, daar 't eeuwig Zomer is.
aar zouw hy zich zo ſchoon vermeiden,
En vliegen veilig in en uit,
n op de Paradys-bloem weiden,
Daar wierd zyn weelde nooit geſtuit.
Menſch tot hooger eind geſchapen,
Als dat gy 't doodelyk fenyn,
an 's wereldს ydelheid zoud raapen,
Uit bloemen van een ſchoone ſchyn,

Ver-

Verlaat den quaaden aard der ſpinnen,
En word een eed'le Honing-by,
Om 's herten korf vol zoets te winnen,
Dat u een eeuwig voedſel zy.

1 Kronyken XXVIII: 9.

*Want de HEERE doorzoekt alle herten, e
hy verſtaat al het gedichtſel der gedachten: indie
gy hem zoekt, hy zal van u gevonden worden: maa
indien gy hem verlaat, hy zal u tot in eeuwighei
verſtooten.*

Psalm XIX: 10, 11, 12.

*De vreeze des HEEREN is rein, beſtaan
tot in eeuwigheid: de rechten des HEEREN zy
waarheid, t'zaamen zyn ze rechtvaardig.*

*Zy zyn begeerlyker dan goud, ja dan veel ſyn goud
en zoeter dan honing, en honing-zeem.*

*Ook word u knecht door dezelve klaarlyk ve
maand; in't houden van dien is grooten loon.*

Psalm LXXXI: 17.

*Ik zoude u verzadigd hebben met honing uit d
rotsſteenen.*

Psalm CV: 4.

*Vraagd na den HEERE, en zyne ſterkte: zoe
zyne aangezichte gedunriglyk.*

Psal:

PSALM CXIX: 103.

Hoe zoet zyn uwe redenen myn gehemelte geweest! eer dan honing mynen monde.

SPREUKEN XVI: 24.

Lieflyke redenen zyn eene honing raate; zoet voor ziele, en medecyne voor het gebeente.

HOOGELIED II: 3.

Als een appel-boom onder de boomen des wouds, is myn Liefste onder de zoonen: Ik hebbe grooten ft in zyne schaduwe, en zitter [onder:] en zyne ucht is myn gehemelte zoete.

En Kapittel V: 16.

Zyn gehemelte is enkele zoetigheid, en al wat aan m is, is gants begeerlyk: Zulk een is myn Lief-, ja zulk een is myn vriend, gy dochters van Je-zalem.

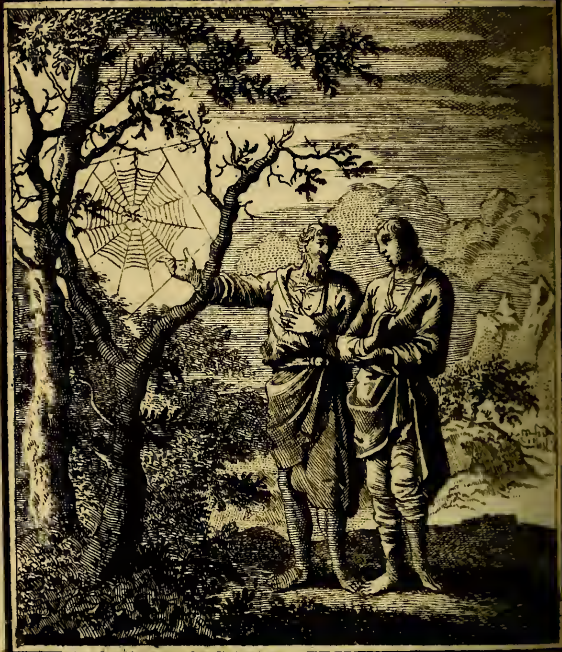
JEZAIAS LV: 6,7.

Zoekt den HEERE terwyle hy te vinden is: ept hem aan terwyle dat hy naby is.

De godlooze verlaaten zynen weg, en de onge-chtige man zyne gedachten: en hy bekeere zich tot n HEERE, zo zal hy hem zyner ontfermen: en onzen God, want hy vergeeft menigvuldelyk.

De SPINNEKOP.

De ſtrik leit verholen.

Alzo zyn de paden aller die God vergeeten : en d
verwachtinge des huichelaars zal vergaan. Van den we
ken zyne hoope walgen zal : en zyn vertrouwen zal zy
een huis der ſpinnekoppe. Job VIII: 13, 14.

Al schynd'er niet: Daar schuilt verdriet.

De Spinnekop dat leelyk beest,
Zo listig door d'Astrale geest,
Is heel ordent'lyk in zyn spinnen,
En onvermoeijelyk op de wacht,
De gantse tyd, by dag en nacht,
Om naarstig zyne kost te winnen:
Zyn looze val is niet van hout,
Of and're grove stof geboud,
Die bloot stond voor bedachte oogen,
Maar 't is een weefzel, klaar en fyn,
Dat zelfs schynd open lucht te zyn,
Zo word de snelle vlieg bedrogen:
De gantse wereld is een net,
Zo fyn en konstig uit gezet,
Met zyn behaag'lykheid en weelden,
Zo eêl, zo dun, zo net en klaar,
Als of'er gants geen net en waar,
Hoe vrolyk dat het leven speelden.
Maar evenwel, men word verrast,
En eer men 't denkt zo zit men vast;
De vyand komt met ruwe pooten,

Gelyk een hongerige gaſt,
Die ſteeds op zyne buiten paſt,
Na zyn gevang'ne toe geſchooten:
Dan weerd men zich met hand en voet,
En is beangſtigd van gemoet,
Men wouw het warnet graag ontwringen.
Men heeft de goede raad veracht,
En met de wysheid maar gelacht,
Om vrolyk in de bogt te ſpringen.
Maar wie dit klaar voor oogen ſtaat,
Die zie, hoe 't met het vliegje gaat,
Dat hy de vrye uitvlucht ſchroome,
En houw zich zelven binnen paal,
Op dat zyn herte niet en dwaal,
Om in het looze net te komen,
Want ſchoon al ziet gy geen gevaar,
Het herten-leed komt achter naar.

JOB XVIII: 8, 9, 10.

Want met zyne voeten zal hy in 't net geworpe[n] worden, en zal in het werre-garen wandelen.

De ſtrik zal [hem] by de verſſene vatten: de ſtruik roover zal hem overweldigen.

Zyn touw is in de aarde verborgen; en zyn valle op het pad.

SPREU

SPREUKEN V: 22, 23.

Den godloozen zullen zyne ongerechtigheden van-
en; en met de banden zyner zonden zal hy vast ge-
ouden worden.
Hy zal sterven, om dat hy zonder tucht geweest
; en in de grootheid zyner dwaasheid zal hy ver-
waalen.

En Kapittel XIV: 27.

De vreeze des HEEREN is een spring-ader des
vens, om af te wyken van de strikken des doods.

LUKAS XXI: 34, 35.

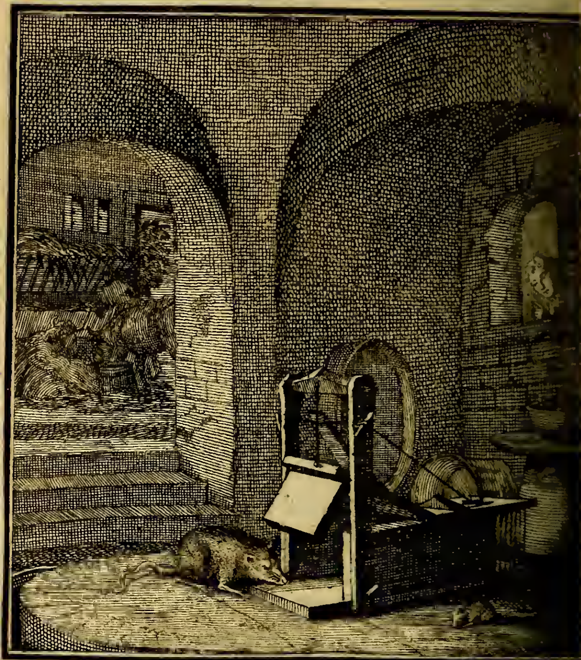
En wacht u zelven, dat uwe herten niet t'eeni-
r tyd beswaart en worden met brasserye, en dron-
nschap, en zorgvuldigheden dezes levens, en dat
dien dag niet onvoorziens [over] en kome.
Want gelyk een strik zal hy komen over alle de
ene die op den gantsen aardbodem gezeten zyn.

I THESSALON: V: 2.

Want gy weetet zelve zeer wel, dat de dag des
Heeren alzo zal komen gelyk een dief in der nacht.

De RAT en MUIS.

Ziet voor u.

En wacht u zelven, dat uwe herten niet te eeniger ty[d] beswaard en worden met brasserye, en dronkenschap, en zorgvuldigheden dezes levens, en dat u dien dag niet on[-] voorziens [over] en kome. Want gelyk een strik zal hy komen over alle de geene die op den gantsen aardbodem gezeten zyn. Lukas XXI: 34, 35.

Voor-

Voorzichtigheid, Hier is 't u tyd.

Den open deur, die u begroet,
et zoeten reuk van 't vers gebraaden,
Op dat u eet-luſt wierd gevoed,
hynd vry en vrank en zonder ſchaade:
Maar wiſt gy 't dreigende gevaar,
y ging 'er niet om heene ſpeelen,
Allengskens nader, hier en daar,
m eind'ling van den roof te deelen.
Maar vluchtig, was uw beſte keur,
n ver van daar uw beſte hoede;
De ſnelheid zouw zich van die Deur,
ls van het gaapend dood-graf ſpoeden.
't Bedrog, met een beloerend oog,
it vaſt voor uw gezicht verſchoolen,
En ſteekt zyn vinger naar om hoog,
p hoop van uw elendig doolen.
Komt gy te na, daar valt een ſlag,
ie u, al t'onverwacht doet beeven;
Te laat bedacht, baard wee en ach,
evangen is het vrye leven.
ô Menſch! die dit geſtel beziet,
n zelfs beſchikt, met uwe handen,
Leerd gy uit dezen ſpiegel niet,
m u te houden buiten banden!
Is dezer wereld jammerdal,
let geur van welluſt uitgeſtreeken,
Niet een verradelyke val,

 Daar

Daar zich zo veelen aan verkeeken?
  Wat brengd den nederval der dood,
Het leven dat zich liet verleiden,
  Niet onverziens in angſt en nood,
Wyl 't zyn gevaar niet zocht te myden!
  Die zich dan noch in vryheid vind,
Schuw zulke quaê gevaarlykheden,
  Daar luſt een weinig lokaas wind,
Eer hem de vlucht werd afgeſneeden.
  ô Vryheid van een ruim gemoed,
Men zy vernoegd met minder eeten,
  Op dat uw aangenaame zoet,
Oneindig van ons werd bezeten.

SPREUKEN XI: 6.

De gerechtigheid der vroomen zal ze redden: maar de trouwlooze worden gevangen in [haare] verkeerdheid.

1 THESSALON: V: 3.

Want wanneer zy zullen zeggen, Het is vrede en zonder gevaar: dan zal een haaſtig verderf haar overkomen, gelyk de baarens-nood eene bevruchte [vrouwe]: en zy en zullen 't geenſins ontvlieden.

1 TIMOTHEUS VI: 6,7,8,9,10.

Doch de Godzaligheid is een groot gewin met vergenoeginge.

Want

Want wy en hebben niets in de wereld gebragt, 't is openbaar, dat wy ook niet en konnen iet daar 't draagen.

Maar als wy voedsel en deksel hebben, wy zul- n daar mede vergenoegt zyn.

Doch die ryk willen worden, vallen in verzoe- inge en [in] den strik, en [in] veele dwaaze en hadelyke begeerlykheden, welke de menschen doen erzinken in verderf en ondergang.

Want de geldgierigheid is een wortel van alle quaad, t welke sommige lust hebbende zyn afgedwaald van et geloove, en hebben haar zelven met veele smer- n doorsteeken.

JAKOBUS I: 13, 14, 15.

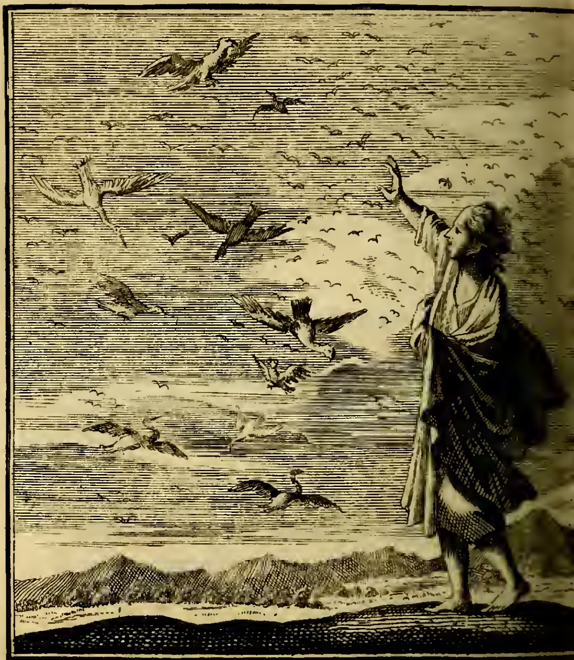
Niemant als hy verzocht word, en zegge, Ik orde van God verzocht: Want God en kan niet rzocht worden met het quaade, en hy zelve en ver- ekt niemant.

Maar een iegelyk word verzocht als hy van zyne ene begeerlykheid afgetrokken en verlokt word.

Daar na de begeerlykheid ontfangen hebbende, ard zonde: en de zonde voleindigd zynde, baard dood.

Het GEVOGELTE.

Tot zynder tyd.

Och dat my iemant vleugelen, als eener duive, ga
ve! Ik zoude heene vliegen, waar ik blyven mogte
Ziet, ik zoude verre weg ſwerven: ik zoude vernach
ten in de woeſtyne, Sela. Pſalm LV: 7, 8.

He

Het grove vlees en bloed,
Weerhoud het vlug gemoed.

Gepluimde Diertjes, ſnel van vlucht,
ie op uw uitgebreide veeren,
Gaat ſtryken door de dunne lucht,
n 't lichaam vaardig kund regeeren;
Gy wint het ons in vlugheid of;
y, die als wormen, in onwaarde,
Zo machteloos, zo loom en grof,
aag moeten ſteunen op der aarde:
Maar wacht; daar komt noch wel een tyd,
at zy, die 't hert van d'aarde heffen
Uw lichte gang, hoe gaauw gy zyt,
ſnelheid zullen overtreffen.
Wanneer den vrygelaaten geeſt,
et huis van vlees en bloed ontheven,
Daar zy gevank'lyk is geweeſt,
aat in de zaal'ge vryheid ſweeven.
ô Eeuwigheid! ô ruime lucht!
oe ryk'lyk, en hoe ongemeeten,
Beloofd gy ons de vrye vlucht,

Al zyn wy nu zo laag gezeten.
  Al moet men nu op aarde gaan,
Zo wy de hemel-lucht beminnen,
  Zo waſſen onze vleug'len aan,
Om vogelvlucht te overwinnen.

PSALM XXV: 1, 2.

Tot u, ô HEERE, hef ik myne ziele op. Myn God, op u vertrouw ik, en laat my niet be-ſchaamt worden.

PSALM LXVIII: 14.

Al laagt gy-lieden tuſſen twee rygen van ſteenen [zo zult gy doch worden als] vleugelen eener duive overdekt met zilver; en welker vederen zyn met uit gegravenen geluwen goude.

PSALM CIII: 5.

Die uwen mond verzadigd met het goede: Uw jeugd vernieuwt als eenes Arends.

PSALM CXXIV: 7.

Onze Ziele is ontkomen als een vogel uit den ſtri der vogel-vangers, de ſtrik is gebrooken, en wy zy ontkomen.

SPREU

SPREUKEN VI: 5.

Reddet u als een Rhee uit de hand [des jaagers:]
i als een vogel uit de hand des vogel-vangers.

JEZAIAS XL: 30, 31.

De jonge zullen moede en mat worden, en de jon-
lingen zullen gewisselyk vallen.
Maar die den HEERE verwachten, zullen de
acht vernieuwen, zy zullen opvaaren met vleuge-
n, gelyk de arenden: zy zullen loopen, en niet
oede worden, zy zullen wandelen, en niet mat
orden.

KLAAGLIED: III: 40, 41, 42.

Laat ons onze wegen onderzoeken, en doorzoe-
n, en laat ons wederkeeren tot den HEERE.
Laat ons onze herten opheffen, mitsgaders de han-
n, tot God in den Hemel, [zeggende,]
Wy hebben overtreeden, en wy zyn wederspannig
weest, [daaom] en hebt gy niet gespaard.

De Hen.

Niet vruchteloos.

Jeruzalem, Jeruzalem, gy die de Propheeten doo[...]
en steenigt die tot u gezonden zyn, hoe menigm[...]
hebbe ik uwe kinderen willen by een vergaderen, ge[...]
kerwys een henne haare kiekens onder de vleugelen [v[...]
gaderd], en gy-lieden en hebt niet gewild? Lukas X[...]
vers 34. *'t O[...]*

't Ontfangen, Moet ook langen.

Het Hoentje neemt en geeft, haar word de kost verschooten,
van haar vruchtbaarheid word weêr de kost genooten:
Waar blyft de mensch, zo lang gehuisvest en gevoed,
Met daag'lyks onderhoud, van veelerhande goed?
schart, en eet, en drinkt, en weet maar van verteeren,
geeft geen vruchten, op den tafel van zyn heere.
De vruchten die hy geeft ontfangd zyn meester niet;
Hy brengt ze buitens huis, in 't nest dat Wereld hiet.
aakt veel gekaakel, speeld de baas, en byt de goede,
e nut en dankbaar zyn, voor 's heeren werf en voede.
En zo men noch een form van vruchts gelyken vind,
Zo is het schoone schyn, een leege dop vol wind.
vruchtbaar menschen-kind; daar zyn dan, groote reden,
zo van stonden aan in beter stand te treeden,
eer dat de hand des doods zich tegens u bereid',
En 't scherpe sneimes u des levens keel afsnyd.
Wat hebt gy voedsel in uw vrucht'loosheid verslonden!
Bdaag d'uitweiding, en by nacht het nest gevonden,
n tyd ter beet'ring, door uw 's Heeren lang geduld,
Wiens goedertierenheid, uw maat heeft opgevuld.

Her-

Herſteld u noch, om voorts een goede vrucht te geeve
Zo word gy lief en waard, en zult in weelde leven.

PSALM XCII: 14, 15, 16.

Die in het Huis des HEEREN geplant zyn, daen zal gegeeven worden te groeijen in de voorhov onzes Gods.

In den gryzen ouderdom zullen zy noch vrucht draagen: zy zullen vet en groene zyn,

Om te verkondigen, dat de HEERE recht is: Hy is myn rotsſteen, en in hem en is geen onrecht

JEZAIAS LV: 7.

De godlooze verlaate zynen weg, en de ongerec tige man zyne gedachten: en hy bekeere zich tot d HEERE, zo zal hy hem zyner ontfermen: en onzen God, want hy vergeeſt menigvuldiglyk.

EZECHIEL XVII: 23.

Op den berg der hoogte Iſraëls zal ik hem plante, en hy zal takken voortbrengen, en vrucht draage, en hy zal tot eenen heerlyken Ceder worden, dat o- der hem woonen zullen alle gevogelte van allerl vleugel; in de ſchaduwe zyner takken zullen z woonen.

L

LUKAS III: 8.

Brengt dan vruchten voort der bekeering waardig.

JOANNES XV: 8.

Hier in is myn Vader verheerlykt, dat gy veel vrucht draagt: en gy zult myne Discipelen zyn.

En Vers 16.

Gy en hebt my niet uitverkoren: maar ik hebbe u uitverkoren, en ik hebbe u gesteld dat gy zoud heenen gaan en vrucht draagen, en [dat] uwe vrucht blyve: op dat zo wat gy den Vader begeeren zult in mynen naame, hy [u] dat geeve.

GALATEN V: 22.

Maar de vrucht des Geests, is liefde, blydschap, vrede, langmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloove, zachtmoedigheid, maatigheid.

EPHEZEN V: 9.

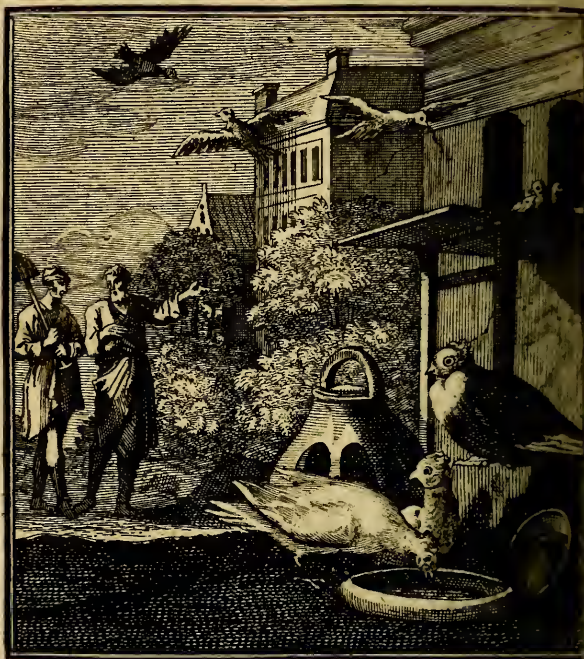
Want de vrucht des Geests is in alle goedigheid, en rechtvaardigheid, en waarheid.

PHILIPPENZEN I: 11.

Vervuld met vruchten der gerechtigheid, die door Jezus Christus zyn tot heerlykheid en prys Godes.

De Duif.

Zy zyn gewend.

Och dat my iemant vleugelen, als eener duive gave! Ik zoude heenen vliegen, waar ik blyven mogte Pſalm LV: 7.

Myne Ziele, keerd weder tot uwe ruſte, want de HEERE heeft aan u wel gedaan. Pſalm CXVI: 7.

Nooi

Nooit verd ; Van 't Hert.

Het Duifje heeft de vrye vlucht,
Van uit het neft in d'open lucht,
'och houd zich zelven binnen paalen,
En vliegd alleenig heen en weêr,
Tot een geftaage wederkeer,
n zonder ver van huis te dwaalen.
ô Zinnen ! die in 's menfchen Hert,
Als in haar neft bevonden werd,
logt gy dit van het Duifje leeren,
Om in u uitgang, die gy doet,
In dit of dat, dat weezen moet,
'eftaag weêr tot uw hert te keeren,
Zo vond den Havik of de Gier,
U niet ten roove daar of hier,
s gy te ver van honk gevloogen,
In wilderniffen waart verdwaald,
Waar uit den Arend voedfel haald,
ı gy u leelyk vond bedrogen.
ô Zinnen ! die zo vluchtig zyt,
In d'open lucht van dezen tyd,
'eeft wel bedachtzaam op uw hoede,

Maakt uwen uitgang nimmer veer,
Keert alle oogenblikken weêr,
Tot uwen Heer, die u moet voeden.

GENESIS VIII: 8,9,10,11.

Daar na liet hy eene duive van zich uit, om t zien of de wateren gelicht waaren van boven de aardbodem.

Maar de duive en vond geene ruste voor het ho haares voets: zo keerde zy weder tot hem in de Arke; want de wateren waaren op de gantse aarde: e hy stak zyne hand uit, en nam ze, en bracht ze t zich in de Arke.

En hy verbeide noch zeven andere dagen: doe lie hy de duive wederom uit de Arke.

En de duive quam tot hem tegen den avond-tyd en ziet, een afgbrooken olyf blad was in haaren bek zo merkte Noach, dat de wateren van boven de aar de gelicht waaren.

JEZAIAS XLV: 22.

Wendet u na my toe, wordet behouden, alle g einden der aarde: want ik ben God, en nieman meer.

En Kapittel LX: 8.

Wie zyn deze, [die] daar komen gevloogen als e wolke, en als duiven tot haare vensters?

JER

JEREMIAS VIII: 7.

Zelfs een Oyevaar aan den Hemel, weet zyne gezette tyden, en een tortelduive, en kraan, en zwaluwe, neemen den tyd haarer aankomste waar: maar myn volk en weet het recht des HEEREN niet.

KLAAGLIED: III: 40, 41, 42.

Laat ons onze wegen onderzoeken, en doorzoeken, en laat ons wederkeeren tot den HEERE.

Laat ons onze herten opheffen, mitsgaders de handen, tot God in den hemel, [zeggende,]

Wy hebben overtreeden, en wy zyn wederspannig geweest, [daarom] en hebt gy niet gespaart.

MATTHEUS X: 16.

Ziet, ik zende u als Schaapen in 't midden der Wolven: Zyt dan voorzichtig gelyk de slangen, en oprecht gelyk de duiven.

De SWAAN.

Wit, is de rechten aard.

Wast my wel van myne ongerechtigheid: en re-nigd my van myne zonde. Psalm LI: 4.

Ontzondigt my met yzop, en ik zal rein zyn: wa[sch] my, en ik zal witter zyn als sneeuw. Vers 9.

Ve

Verandering, Verhoogd een ding.

De Water-vogel, uit het oever-neſt gebooren,
mt by der Jeugd van hoofd tot voet in 't graauw te vooren:
Zo waſt hy op, en word met grootheid aangedaan;
Maar is, eerlang, als ſneeuw; een ſchoone witte Swaan.
ſpiegeld u, ô Jeugd, op 's werelds weelden ſtroomen,
't haat'lyk zonden graauw, tot jaargetal gekomen:
Al groot en oud genoeg, om in dat kleed te gaan,
Veranderd uw gewaad, en doet de witheid aan.
ie eed'le witheid, van het Zielen Heil dèr deugde,
haag'lyk in Gods oog, en d'Eng'len tot een vreugde.
Dan zal de Koning van het hemelſe Paleis,
U in den Luſthof van het Zalig Paradys,
oen zwemmen, op 't Chriſtal, der klaare waterbeeken,
angs geur'ge boorden, zeer behaag'lyk heen geſtreeken;
Om nooit te hong'ren, wyl daar uw begeerte vind,
Wat u gedachte tot verzadiging bemind:
n nooit zal u een hand tot zyne ſpys bereiden,
Iaar eeuwig, eeuwig zal u leeven zich vermeiden.

Pluis dan de eerste veer, op dat zy heene dryf
En aangenaamer pluim bedekke uw gantse lyf;
Want buiten deze staat, zyt gy een misbehaagen,
In waardige oogen, die uw ongedaante zagen.
Gelyk de Swaan in 't graauw, geen rechte Swaan gelykt,
Zo lykt de mensch geen mensch, eer hy de deugd bereikt.

PSALM XXXVII: 27.

Wykt af van het quaade, en doet het goede; en woond in eeuwigheid.

PREDIKER IX: 8.

Laat uwe kleederen t'aller tyd wit zyn: ende en laat op uwen hoofde geen olie ontbreeken.

JEZAIAS I: 16, 17, 18.

Wasset u, reinigt u, doet de boosheid uwer handelingen van voor myne oogen weg, laat af van quaad te doen.

Leert goet doen, zoekt het recht, helpt den verdrukten: doet den Weezen recht, handeld de twistzaake der Weduwen.

Komt dan, en laat ons t'zaamen rechten, zeid de HEERE: Al waaren uwe zonden als scharlaken, zy zullen wit worden, als sneeuw, al waaren zy rood, als karmozyn, zy zullen worden als [witte] wolle.

EPHE-

EPHEZEN IV: 22, 23, 24.

[Te weeten] dat gy zoudet afleggen, aangaande de oorige wandelinge, den ouden mensche, die verdoren word door de begeerlykheden der verleidinge:
En dat gy zoudet vernieuwt worden in den geest wes gemoeds:
En den nieuwen mensche aandoen, die na God gehaapen is in waare rechtvaardigheid en heiligheid.

KOLOSSENSEN III: 8, 9, 10.

Maar nu legt ook gy dit alles af, [namelyk] amschap, toornigheid, quaadheid, lasteringe, vuil reeken uit uwen mond.
En liegt niet tegen malkanderen, dewyle gy uit edaan hebt den ouden mensche met zyne werken:
En aangedaan hebt den nieuwen [mensche] die vernieuwt word tot kennisse, na het evenbeeld des geeen die hem geschaapen heeft.

1 PETRUS I: 22, 23.

Hebbende [dan] uwe zielen gereinigd in de gehoorzaamheid der waarheid, door den Geest, tot ongeinsde broederlyke liefde, zo hebt malkanderen vuuglyk lief uit een rein herte:
Die gy wedergeboren zyt niet uit vergankelyken, aar [uit] onvergankelyken zaade, door het levende en euwig-blyvende woord Gods.

De MOS.

Hoe veel te meer de menſch.

En worden niet vyf moskens verkocht voor twee pen-ningskens? en niet een van die en is voor God vergeeten? Ja ook de hairen uwes hoofds zyn alle getelt. En vree, dan niet: gy gaat veele moskens te boven. Lukas XII vers 6, 7.

Ho

Hoe hooger goed, Hoe meer behoed.

Graauw Mosjen, onder 't klein gediert,
Dat in de lucht en op der aarden,
Zo wel gemoed en weelig tierd,
Al zyt gy zeer gering van waarden:
't Is hoog, wanneer 't gemoed betracht,
Hoe gy, zo laag, in graad gezeten,
Van d'allerhoogſte word gedacht,
En voor hem niet en zyt vergeeten.
Dat trooſt het menſchelyke hert,
Op dat hy uit dien ſpiegel leere,
Hoe hy veel min vergeeten werd,
Of ongedacht zy by den Heere.
ô Ziel vergeet gy zyner niet,
Hy zal u nimmermeer vergeeten,
Die alles van naby beziet,
En d'oorſprong is van alle weeten.
Erkent die groote waardigheid,
En 't heil van zulk een grooten zegen,
Dat d'allerhoogſte Majeſteit,
Zyn oogen heeft op uwe wegen.

Den

Den Koning die het land regeerd,
Mag uwe naam, noch ſtaat niet weeten,
Op dat gy by hem wierd ge-eerd,
En hoog in achting waard gezeten:
Maar God, die niemant hooger heeft,
Weet al uw gantſe doen en laaten,
Zo gy oprecht van herten leeft,
Dien Vader zal u nooit verlaaten.

Job XXXVI: 7.

Hy en ontrekt zyne oogen niet van den Rechtvaardigen, maar met den Koningen zyn ze in den throon daar zet hy ze voor altoos, en zy worden verheeven.

Psalm XXXIII: 18.

Ziet, des HEEREN ooge is over de geene die hem vreezen, op de geene die op zyne goedertierenheid hoopen.

Psalm XXXIV: 16.

De oogen des HEEREN zyn op de Rechtvaardige; en zyne ooren tot haar geroep.

Psalm LXXXIV: 4.

Zelfs vind de moſſe een huis, en de zwaluwe ee... ne...

nest voor haar, daar ze haare jongskens legt, by uwe altaaren HEERE der heirschaaren, myn Koning, en myn God.

PSALM CXIII: 5, 6, 7.

Wie is gelyk de HEERE onze God? die zeer hooge woond,

Die zeer laage ziet; in den hemel, en op der aarde.

Die den geringen uit den stof opricht: [en] den nooddruftigen uit den drek verhoogd.

MATTHEUS VI: 26.

Aanziet de vogelen des hemels, dat zy niet en zaaijen, noch en maaijen, noch en verzamelen in de schuuren, en uwe hemelse Vader voed [nochtans] dezelve: en gaat gy dezelve niet [zeer] veel te boven?

En Kapittel XXVIII: 20.

En ziet ik ben met u-lieden alle de dagen, tot de voleindinge der wereld.

1 PETRUS III: 12.

Want de oogen des Heeren zyn over de rechtvaardige, en zyne ooren tot haar gebed: maar het aangezicht des Heeren is tegen de geene die quaad doen.

DE

De PAAUW.

Schoon voor 't oog.

De vreeze des HEEREN *is, te haaten het qua-*
de, de hoovaardigheid, en den hoogmoed, en den quaad-
weg: ik haate ook den mond der verkeerdheden. Spre-
ken VIII: 13.

Als gy laatdunkend word,
Denkt wat 'er aan u ſchort.

De Paauw ſteekt boven veelen uit,
an 't groot geſlacht en ſoort der veeren;
Doch wien behaagd zyn ſlecht geluid,
m 't luiſt'rend oor daar toe te keeren?
Al zyn Sieraad is maar voor 't oog,
ehalven die twee zwarte voeten:
Hy heft zyn pronk met moed om hoog,
och die zal haaſt weêr vallen moeten,
Wanneer hy deze pooten ziet,
ewyl hy nevens dit aanſchouwen,
(Geraakt tot ſchaamte en verdriet)
yn trotſe moed niet kan behouwen.
Wat ziet m'er veel van Paauwen aard,
ie opgeſchikt met ſchoone kleeren,
(In yd'le oogen lief en waard)
et pracht en moed voor 't oog braveeren?
Maar let men eens op haar geluid,
oe 't werk van binnen ſtaat geſchooren,
Zo komt 'er niets beminlyks uit,
at waardig is om na te hooren.
Want al den ophef en den zang,
van de wereld en haar dingen,
En al haar heele leven lang,
dit het deuntje dat zy zingen.
En anders is 'er niets; hoewel
ar veeltyds onder komt te ſpeelen,

Een

Een ſnoode ſchorheid uit de hel,
Het oor der wysheid tot verveelen.
Doch 't leelyk van de zwarte voet,
Daar ſchynen zy niet van te weeten,
Gelyk de moed des Vogels doet,
Maar 't blyft haar leven lang vergeeten.
Die vuile voet daar 't zo meê ſtaat,
Dat hy langs kromme en quaade wegen,
Daar mede ſnel ter hellen gaat,
Tot haar de Dood heeft vat gekreegen,
Wanneer men deze voet betracht,
Dan valt de Paauwe-ſtaart met macht.

1 SAMUEL XVI: 7.

Doch de HEERE zeide tot Samuel, En zi zyn geſtalte niet aan, noch de hoogte zyner ſtatuur want ik hebbe hem verworpen: want het en is niet g lyk de menſche ziet, want de menſche ziet aan dat vo oogen is, maar de HEERE ziet het herte aan.

SPREUKEN XI: 2.

Als de hoovaardigheid komt, zal de ſchande o komen: maar met de ootmoedige is wysheid.

JEZAIAS II: 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Gaat in den rotsſteen, en verbergd u in den ſt van wegen den ſchrik des HEEREN, en om heerlykheid zyner Majeſteit.

De hooge oogen der menschen zullen vernedert wor-
'en, en de hoogheid der mannen zal neder geboogen
vorden, en de HEERE alleen zal in dien dage
erheven zyn.

Want de dag des HEEREN der Heirschaaren
al zyn tegen allen hoovaardigen en hoogen, en tegen
llen verhevenen, op dat hy vernedert worde.

En tegen alle hooge en verhevene cederen van Li-
anon, en tegen alle eiken van Basan.

En tegen alle hooge bergen; en tegen alle verhe-
ene heuvelen.

En tegen allen hoogen toren, en tegen allen vasten
uur.

En tegen alle scheepen van Tharsis, en tegen alle
wenste schilderyen.

LUKAS XVI: 19.

En daar was een zeker ryk mensche, en was ge-
'eed met purper en zeer fyn lynwaad, leevende alle
agen vrolyk en prachtig.

1 PETRUS III: 3, 4.

Welker versiersel zy, niet 't geene uiterlyk is, [be-
tande] in het vlechten des hairs, en omhangen van
ud, of van kleederen aan te trekken:

Maar den verborgen mensche des herten, in het
verderffelyk [versiersel] eens zachtmoedigen en stil-
1 geests, die kostelyk is voor God.

De NACHTEGAAL.

Door 't gehoor proeft men 't binnenst'.

De goede mensche brengt het goede voort, uit den goeden schat zyns herten: en de quaade mensche brengt het quaade voort uit den quaaden schat zyns herten. Want uit den overvloed des herten spreekt zynen mond. Lukas VI: 45.

Klein

Klein van maat, Groot van Daad.

De Nachtegaal zo klein en graauw,
Zo onaanzien'lyk voor de oogen,
In tegenſtelling van de Paauw,
Draagt in den boezem zyn vermogen
Van binnen gaat zyn ſchoonheid uit,
Die zyn waardy en lof doet ryzen,
Dat ſchel en aangenaam geluit,
Dat maakt dat hem de tongen pryzen:
Zo is den vroomen voor het oog
In 't aanzien van geringe waarde,
Zeer klein en laag, by 't wereld hoog,
En onaanzien'lyk op der aarde:
Van binnen draagt hy zyn waardy,
Die openbaart zich aan de ooren,
Der geene die niet doof en zy,
In ſchoone ſtemmen luſt te hooren:
Want 't is geſtaag van 't hoogſte goed,
Van 't Hemelryk en 't zalig leven,
En hoe het overtuigd gemoed,
Zich tot dat erfdeel zal begeeven.
Steekt dit ſieraad niet heerlyk uit,

By praaldery van ſchoone veere,
En alles wat niet veel beduid,
Van dingen zonder lof of eere?
Al gaat hy dan voor ſimpel door,
Zo klein en ongezien voor d'ooge,
Zyn ſtem is lieflyk in Gods oor,
Dat heft hem boven al het hooge.

PSALM XXVIII: 6, 7.

Geloofſt zy de HEERE; want hy heeſt a ſtemme myner ſmeekinge gehoort.

De HEERE is myn ſterkte, en myn ſchild, e hem heeſt myn herte vertrouwt, en ik ben geholpen dies ſpringt myn herte van vreugde, en ik zal hem met myn gezang looven.

PSALM LXV: 2.

De lofzang is [in] ſtilheid tot u, ó God, in Zion en u zal de gelofte betaalt worden.

PSALM LXXXIX: 53.

Geloofd zy de HEERE in der eeuwigheid Amen, ja Amen.

PSALM CXIII: 2, 3.

De Naame des HEEREN zy gepreezen, v nu aan tot in der eeuwigheid.

V

Van den opgang der zonne af, tot haaren nedergang, zy de Naame des HEEREN geloofd.

MATTHEUS XVIII: 2, 3, 4.

En Jezus een kindeken tot hem geroepen hebbende, stelde dat in 't midden van haar,

En zeide, voorwaar zegge ik u, indien gy u niet en veranderd, en word gelyk de kinderkens, zo en zult gy in het Koningryk der Hemelen geenfins ingaan.

Zo wie dan hem zelven zal vernederen gelyk dit kindeken, deze is de meeste in het Koningryk der Hemelen.

LUKAS XII: 32.

En vreest niet, gy klein kuddeken: Want het is uwes Vaders welbehagen u-lieden het Koningryk te geeven.

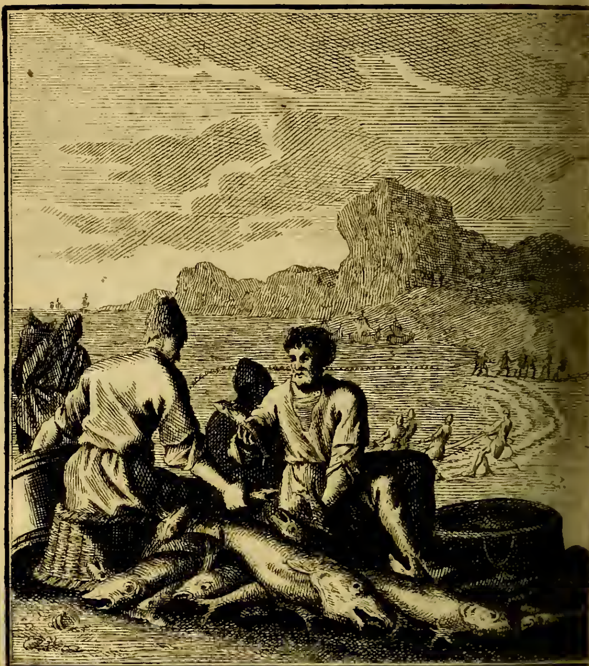
2 KORINTHEN IV: 6, 7.

Want God die gezegt heeft dat het licht uit de duisterniße zoude schynen, is de geene die in onze herten gescheenen heeft, om [te geeven] verlichtinge der kenniße der heerlykheid Gods in 't aangezichte van Jezus Christus.

Maar wy hebben dezen schat in aarden vaten, op dat de uitneementheid der kracht zy Godes, en niet uit ons.

De VISSEN.

Den goede Goed.

En Jezus wandelende aan de Zee van Galilea, zag twee broeders [namentlyk] Simon gezegt Petrus, en Andreas zynen broeder, het net in de zee werpende: (want zy waaren vissers.) En hy zeide tot haar, volgt my na, en ik zal u vissers der menschen maaken. Matth: IV: 18, 19.

Laat

Laat valſe vryheid, Tot waare blyheid.

Groote Zee, van 't tyd'lyk leeven,
In wien de menſchen heen en weêr,
Krioelen, weem'len ende ſweeven,
Gelyk de Viſſen in het Meer:
Een vis-net laat zyn looden hangen,
En ſtrekt zich wyd langs 's werelds ſtrand,
Vrye Visje laat u vangen,
Zo valt gy in een goede hand.
Gy zult door zyn geweld niet ſterven,
Al raakt gy uit uw Element,
Maar beter Element be-erven,
Dat uwe vreemdheid noch niet kend.
Gy word uit woedend zout genomen,
Dat niet-als ſtadig golven deê,
En zult in 't klaare water komen,
Van eene ſtille en zoete Zee.
Daar zal geen eet-op u bejaagen,
Noch 't uitgeworpen looze aas,
Uw eed'le vryheid ooit belaagen,
En trekken tot een droef helaas.
Maar onbekommert zult gy zwemmen,

En ſpeelen vrolyk heen en weêr,
In weelde en wellust zonder temmen,
In 't zoete klaare en ruine Meer;
(Geheel en al met licht doorſcheene,)
En onder duizenden bekend.
ô Waarde Ziel daar komt gy heene,
Wanneer gy in Gods net belend,
En dat is eerſt uw recht Element.

MATTHEUS XIII: 47, 48, 49.

Wederom is het Koningryk der hemelen gelyk een net geworpen in de Zee, en dat allerlei ſoorten [van viſſen] t'zaamen brengt:

Het welke wanneer het vol geworden is, [de viſſers] aan den Oever optrekken, en nederzittende leezen het goede uit in [haare] vaten, maar het quaade werpen zy wech.

Alzo zal het in de voleindinge der eeuwen weezen; de Engelen zullen uitgaan, en de booze uit het midden der rechtvaardigen afſcheiden.

ROMEINEN VI: 13.

Noch en ſtelt uwe leden niet der zonde tot wapenen der ongerechtigheid: maar ſtelt u zelven Gode als uit de dooden leevendig [geworden] zynde, en [ſtelt] uwe leden Gode tot wapenen der gerechtigheid.

En

En Vers 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22.

Weet gy niet dat wien gy u zelven ſtelt tot dienſt-
nechten ter gehoorzaamheid , gy dienſtknechten zyt
es geenen dien gy gehoorzaamt , of der zonde tot de
ood , of der gehoorzaamheid tot gerechtigheid?
Maar Gode zy dank , dat gy [wel] dienſtknech-
n der zonde waart , maar [dat] gy [nu] van herten
ehoorzaam geworden zyt den voorbeelde der leere ,
t het welk gy overgegeeven zyt :
En vry gemaakt zynde van de zonde , zyt gemaakt
ienſtknechten der gerechtigheid.
Ik ſpreeke op menſchelyker wyze , om der zwakheid
wes vlees wille. Want gelyk gy uwe leden geſtelt
ebt [om] dienſtbaar [te zyn] der onreinigheid , en
er ongerechtigheid tot ongerechtigheid , alzo ſtelt nu
we leden [om] dienſtbaar [te zyn] der gerechtigheid
t heiligmaakinge.
Want doe gy dienſtknechten waart der zonde , zo
aart gy vry van de gerechtigheid.
Wat vrucht dan had gy doe van die dingen daar
er gy u nu ſchaamd? Want het einde der zelve is
dood.
Maar nu van de zonde vry gemaakt zynde , en
ode dienſtbaar gemaakt zynde , hebt gy uwe vrucht
t heiligmaakinge, en het einde het eeuwige leeven.

JAKOBUS IV : 10.

Vernedert u voor den Heere , en hy zal u ver-
hogen.

De KLEINE VIS.

Laat maar dryven.

De Heere HEERE heeft gezwooren by zyne h- ligheid, dat'er, ziet dagen over u lieden zullen kome dat men u zal optrekken met haaken, en uwe nakom lingen met vis-angelen. Amos IV: 2.

En proeft zo graag'lyk niet,
Wat zich behaag'lyk bied.

Gelyk het aas den hoek bedekt,
'aar door het Visje werd bedrogen,
Zo dat men 't uit zyn vryheid trekt,
n brengt tot greetigheids be-oogen;
Zo dekt het wereldſe vermaak,
)at lok-aas voor de arme Zielen)
Des boozen vyands helſe haak,
p dat zy in zyn vangſt vervielen.
Dies is het beter dat men vaſt
an al het zoete en het ſchoone,
Dat op den boom des werelds waſt,
n zich aanminnig komt vertoonen.
Men ſtryk het wyſelyk voorby,
n houw zich ſoberlyk te vreden,
En zo zyn dierbaar leven vry,
't ſchroom'lyk water hier beneden;
Tot dat men in den vloed der tyd,
lang den ſtroom heeft opgezwommen,
Tot dat men in de Eeuwigheid,
n 't Hemels water is gekommen.

Al wat dan daar de luſt ontmoet,
Is veilig, met geen arg bezeten,
Van binnen als van buiten goed,
En zoet, om ſmaak'lyk op te eeten.
ô Ziele! 't leven is hier kort,
Wy moeten onze luſt betemmen,
Op dat men niet gevangen word,
Maar eind'ling 't eeuwig heil bezwemmen.

SPREUKEN XXVII: 12.

De kloekzinnige ziet het quaad, [en] verber zich: de ſlechte gaan heenen door, [en] word geſtraft.

PREDIKER IX: 11, 12.

Ik keerde my, en zag onder de Zonne, dat loop niet en is der ſnellen, noch de ſtryd der helder noch ook de ſpyze der wyzen, noch ook de rykdo der verſtandigen, noch ook de gunſte der wel-weete den, maar dat tyd en toeval allen dezen wede vaart.

Dat ook de menſche zynen tyd niet en weet, gel de viſſen, die gevangen worden met het booze nett en gelyk de vogelkens, die gevangen worden met d ſtrikke: gelyk die, [alzo] worden de kinderen d menſchen verſtrikt, ter boozer tyd, wanneer deze baaſtelyk over haar valt.

HAB

HABAKUK I: 14,15.

En [waarom] zoud gy de menschen maaken, als vissen der zee? als het kruipende gedierte, dat enen heerscher en heeft?
Hy trekt ze alle met den angel op, hy vergaderd in zyn garen, en hy verzamelt ze in zyn net: iarom verblyd en verheugd hy zich.

LUKAS XII: 15.

En hy zeide tot haar: Ziet toe, en wacht u van gierigheid: want het en is niet in den overvloed gelegen,] dat iemant leeft uit zyne goederen.

EPHEZEN V: 15,16.

Ziet dan hoe gy voorzichtiglyk wandeld: niet als wyze maar als wyze.
Den tyd uitkoopende, dewyle de dagen boos zyn.

2 PETRUS III: 17.

Gy dan, geliefde, [zulks] te vooren weetende, acht u dat gy niet door de verleidinge der grouweke menschen mede afgerukt en word, en uitvalt van we vastigheid.

De Groote Vis.

'T Is Monstereus.

Want wanneer zy zullen zeggen, Het is vrede: ·
zonder gevaar: dan zal een haastig verderf haar ove
komen, gelyk de baarens-nood eene bevruchte [vrouwe]
en zy en zullen 't geensins ontvlieden. 1 Thessalonise
sen V: 3.

H

Wie na profyt verlangt,
Zie dat hy 't rechte vangt.

Al is het Monſter vreeſlyk groot,
)e menſch die helpt het aan zyn dood,
ı liſt kan 't alles overheeren:
/laar 't Monſter van der zonden luſt,
.aat hy met vreden en geruſt,
t roode Meer des bloeds braveeren.
Ioewel, ging hy na wysheids leer,
)at Monſter-dier met moed te keer,
n zouw een grooter buit erlangen,
ls honderd duizend vaten Traan,
ehaalt door 't jaagen en verſlaan,
) Walvis, die men heeft gevangen.
Zouw hem geen ſtinkende oly zyn
n 't vat des lamps, om avond-ſchyn
r 't tydelyk gezicht te geeven;
/laar in de lamp van zyn gemoed,
.en balſem-Olytje, dat voed,
I Eeuwig licht van 't Zalig leven.
l is hy anders ſtout en ſnoo,
lier is hy bot, verſaagt en bloo,

Op

Op dat hy zyn profyt vergisse,
  Terwyl zyn overtuigde Geest,
  Den stryd op 't Dier der zonden vreest,
Zo moet men dan het voordeel missen.
  Doch, flosse schruppeljeusheid, weet,
  Dat zulk gedrocht dat Zielen eet,
Zich niet onthoud in Groenlands streeken,
  Of elders waard, van honk of veer,
  Op dat het u in 't minst niet deer,
Als 't quaad dat ver is afgeweeken,
  Maar dit gedrocht, tot groote schaê,
  Is 't leven van de mensch zo na,
Dat zyn gevaar niet is t'ontwyken;
  Want van u eigen hand gevoed,
  Onthoud het zich in vlees en bloed,
En kan uw arme Ziel bereiken.
  Bekoort u dan geen grooten loon,
  Om dat te vangen en te doôn.
Zie voor u dat gy niet ten laatste,
  Met lyf en ziel en in 't geheel
  Word ingeswolgen door zyn keel,
En hy met u ter afgrond haaste.

GENESIS I: 21.

En God schiep de groote Walvissen: en alle leven- ... wremelende ziele, welke de wateren overvloedig- ... voortbrachten, na haaren aard; en alle gevleu- ... gt gevogelte na zynen aard: en God zag dat het ... d was.

PSALM CXI: 2.

De werken des HEEREN zyn groot: zy wor- d gezocht van alle dieder lust in hebben.

PSALM CXLVIII: 7.

Loofd den HEERE, van der aarde: gy wal- v...n en alle afgronden.

ROMEINEN VIII: 12, 13.

Zo dan, broeders, wy zyn schuldenaars niet den vl...se, om na den vleese te leeven.

Want indien gy na den vleese leeft, zo zult gy ...en: maar indien gy door den geest de werkin- ...e des lichaams doodet, zo zult gy leeven.

De REGENBOOG.

Wonderbaarlyk en ſchoon.

Door welke de wereld, die doe was, met het water d
Zondvloed bedekt zynde, vergaan is. Maar de hemelen c
nu zyn, en de aarde, zyn door het zelve woord als een ſch
wech gelegt, en worden ten vuure bewaart tegen den a
des oordeels, en der verdervinge der godlooze menſch
2 Petrus III: 6, 7.

Wat Noach wierd gezeid,
Blykt noch in onze tyd.

Wanneer den veelgeverfden boog,
Zich ſierlyk cirkelt voor ons oog,
'an denk ik aan het eind der dagen;
Als 't al, en alles word vervuld;
f gy; ô Vorſt, van ons behaagen,
Op zulk een Troon verſchynen zult?
Wanneer het weezen dezer tyd,
Dat groot gebouw, der zichtbaarheid,
't vuur der ſcheiding zal verteeren,
Na dat het zoete en harde woord,
t uwen mond ô Vorſt der eeren,
Tot vloek en zegen is gehoort.
Toen d'eerſte wereld ging te grond,
Als 't water alle vlees verſlond,
ierd dit een teeken, voor 't gedenken;
Dat de Aarde en haar geſlacht voortaan,
et meer in 't water zouw verdrenken,
Maar in zyn weezen blyven ſtaan.
Doch Aarde en Hemel gaat voorby,
Als 't alles aan zyn einde zy,
dat tot blydſchap voor de vroomen;

Want die zich na Gods wil bereid,
Diens ſtant zal aan geen einde komen,
Maar blyven in der Eeuwigheid.

GENESIS IX: 13, 14, 15, 16.

Mynen Booge hebbe ik gegeeven in de wolken; d zal zyn tot een teeken des Verbonds tuſſen my, en tuſ de aarde.

En het zal geſchieden als ik wolken over de aar brenge; dat deze booge zal gezien worden in de wolk

Dan zal ik gedenken aan myn verbond, 't welk tuſſen my, en tuſſen u, en tuſſen alle levendige zi van allen vleeſe: en de wateren zullen niet meer u zen tot eenen vloed, om alle vlees te verderven.

Als dezen Booge in de wolke zal zyn, zo zal ik h aanzien, om te gedenken aan het eeuwig verbond t ſen God, en tuſſen alle levendige ziele, van al vleeſe, dat op der aarden is.

DEUTERON: VII: 9.

Gy zult dan weeten, dat de HEERE uwe Go die God is: die getrouwe God, dewelke het verbo en de weldaadigheid houd dien, die hem lief hebbe en zyne geboden houden, tot in duizend geſlachten.

PSALM XXV: 14.

De verborgentheid des HEEREN, is voor geene die hem vreezen; en zyn verbond, om hen [d bekent te maaken.

E z

EZECHIEL I: 28.

Gelyk de gedaante van den Booge, die in de wolke ...en dage des plas regens ; alzoo was de gedaante ...n den glans rondom; dit was de gedaante van de ...keniffe der heerlykheid des HEEREN.

MATTHEUS XXIV: 37, 38, 39.

En gelyk de dagen Noë [waaren], alzo zal ook zyn ...toekomfte van den Zoone des Menfchen.
Want gelyk zy waaren in de dagen voor de Zond-...ed, eetende en drinkende, trouwende en ten hou-...yke uitgeevende, tot den dag toe, in welken Noë ...de Arke ging:
Ende en bekenden het niet, tot dat de Zond-vloed ...m, en haar alle wech nam; alzo zal ook zyn de ...omfte des Zoons des menfchen.

OPENBAARING X: 1.

En ik zag eenen anderen fterken Engel afkomende ... den hemel, die bekleed was met een wolke: en ...n regenbooge was boven [zyn] hooft: en zyn aan-...chte was als de Zonne, en zyne voeten waaren ...pylaaren van vuur.

Het HEMELS-TEKEN, Tot Waarſchouwing.

Daar zullen ook ſchrikkelyke dingen, en groote tek-
nen van den hemel geſchieden. Lukas XXI: 11.
En daar zullen tekenen zyn in de Zonne, en de Maan,
en de Sterren, enz. Vers 25.

H.

Het Snoei-mes ſnyd, Ter ryper tyd.

Daar is een volle maat van zonden,
By 't booze volk in Stad en Land,
Dies is de Roede reeds gebonden,
En wankt in een verheven hand.
Wie niet ontaard is keer tot boete,
Gelyk het ongehoorzaam kind,
En werp zich voor des Vaders voeten,
Op dat hy noch genade vind.
Toen d'Alderhoogſte welſtand deelde,
Gezondheid, vrede en overvloed,
Vergat men hem in aardſe weelde,
En bleef verwyderd van gemoed.
Het menſch'lyk hert is afgeweeken,
En keert het Heiligdom de nek,
Daar word al wereld-wars gekeeken,
Had hy maar kommer noch gebrek.
Verdrukking komt hem noch te baate,
En dringd hem zo van alle kant,
Dat hy den uitſpoor moet verlaaten,
En vallen in des Vaders hand.

 ô Menſch!

ô Mensch ! wat gunst mag u gebeuren,
Zo gy de quaade weg verlaat,
Dat God voor u met wyde deuren,
Van zyn genaden open staat !

JEZAIAS XXVIII: 18, 19.

Ende u-lieder verbond met de dood zal te niet[…] worden, en u voorzichtig verdrag met de helle e[…] zal niet bestaan, wanneer de overvloeyende geess[…] door trekken zal, dan zult gy-lieden van dezelv[…] vertreeden worden.

Van dien tyd af als zy door-trekt, zal zy u-lieden wech neemen, want alle morgen zal zy door-trekken by dage en by nachte: en 't zal geschieden, dat he[…] geruchte te verstaan, enkel beroeringe weezen zal.

JEREMIAS X: 2.

Zo zeid de HEERE; En leeret den weg de[…] Heidenen niet, ende en ontzettet u niet voor de teke-nen des Hemels, dewyle zich de Heidenen voor de-zelve ontzetten.

En Kapittel XLIV: 29.

Ende dit zal u-lieden het teeken zyn, spreekt d[…] HEERE, dat ik in deze plaatse bezoekinge za[…] doen: op dat gy weetet, dat myne woorden zekerly[…] over u bestaan zullen ten quaade.

JOE[…]

JOEL II: 30, 31.

En ik zal wonder-tekenen geeven in den Hemel, en op der Aarden: bloed en vuur, en rook-pylaaren.

De Zonne zal veranderd worden in duisternisse, en de Maane in bloed, eer dat die groote en vreezelyke dag des HEEREN komt.

AMOS IV: 11, 12.

Ik heb [sommige] onder u-lieden omgekeerd, gelyk God Sodom en Gomorra omkeerde, die gy waard als een vuur brand, dat uit den brand gereddet is: nochtans en hebbet gy u niet bekeerd tot my, spreekt de HEERE.

Daarom zal ik u alzo doen, ô Israël: om dat ik u [dan] dit doen zal, zo schikt u, ô Israël, om uwen God te ontmoeten.

MATTHEUS XXIV: 29, 30.

En terstont na de verdrukkinge dier dagen, zal de Zonne verduistert worden, en de Maane en zal haar schynsel niet geeven, en de sterren zullen van den hemel vallen, en de krachten der hemelen zullen bewegd worden.

En als dan zal in den hemel verschynen het teeken des Zoons des menschen: en dan zullen alle de geslachten der aarde weenen, en zullen den Zoone des menschen zien komende op de wolken des hemels, met groote kracht en heerlykheid.

HET ONGEDIERT.

Zuivert u.

Ik heb u-lieden geslagen met brand-koorn, en met b
ning-dauw; de veelheid uwer hoven, en uwer wyn
gaarden, en uwer vygeboomen, en uwer olyf-boome
at de rupse op: nochtans en hebbet gy u niet bekeert t
my, spreekt de HEERE. Amos IV: 9.

't Ve

't Verderf is zeer naby,
Dat elk dan redzaam zy.

Haald groeizaamheid zyn fleur in top,
Beloovende overvloed van vruchten,
De fchend-worm waft 'er tegen op,
En doet de goê verwachting zuchten.
'tStaat in 't beginfel als een kroon,
Van winter-banden vry ontbonden;
Het blaadje groen, het bloempje fchoon,
Maar lacy! 't is eerlang gefchonden.
Zo bloeid de menfchelyke Jeugd,
Die wonderboom, der fchoonfte fruiten;
Dat was hy, wies hy op in deugd,
Maar 't gaat dien wens al veel te buiten.
Het wormpje dat zyn bloeifel fchend,
Als t'eener dragt met hem gebooren,
In 's herten knop en daar omtrent,
Komt uit zyn fchuilplaats haaft te vooren.
Dat 's jammer, dat die fchoone bloem,
De boode van gewenfte vruchten,
Zo haaft vervalt van zynen roem,
En reden geeft, van wee en zuchten!
ô Boompje van des Scheppers hand,
In 't hof van zyne wonderheden,
Tot zyn vermaak en luft geplant,
Doorvochtigt met het zap van reden,
Gy grond in dieper fondament,
U is een hooger graad gegeeven,

Als 't geen dat waſt, doch voeld noch kent,
Gy zyt het recht verſtandig leven.
Legt dan deze Edeldommen aan,
Om niet, met ſtomme en domme dingen,
Voor quaade toeval ſtil te ſtaan,
Om u, uw waardigheid t'ontwringen.
Maar ſchud uw takken van beraad,
Door zondens Ongediert beſtreeden,
En ſtrooid het ſnoode en ſchend'lyk quaad,
Van uwen kroon tot na beneden.
Op dat gy ſchoon en vruchtbaar zyt,
Tot lof en prys en welbehaagen
Van d'Allerhoogſte Majeſteit,
Om voor hem, eeuwig vrucht te draagen.
Want als gy door het ſchaad'lyk dier,
Geteld wierd by verdorve boomen,
Zo dreigden u het eeuwig vier,
En gy wierd uit den hof genomen.
Wel aan dan boompje des gemoeds,
Beweegd uw telgen en uw takken,
Tot zuivering, ter vrucht des goeds,
Zo zal geen byl, uw ſtyl verhakken.

JEREMIAS XVII: 7, 8, 9, 10.

Gezegend [daar en tegen] is de Man, die op den HEERE vertrouwt: en wiens vertrouwen de HEERE is.

Want hy zal zyn als een boom, die aan 't water geplant is, en zyne wortelen uitſchiet aan eene riviere,

viere, ende en gevoeld het niet wanneerder eene hitte komt, maar zyn loof blyft groen: en in een jaar van droogte en zorgd hy niet, ende en houd niet op van vrucht te draagen.

Arglistig is het herte, meer dan eenig ding, ja doodelyk is het: wie zal het kennen?

Ik de HEERE doorgronde het herte, [en] proeve de nieren: en dat, om eenen iegelyken te geeven na zyne wegen, na de vrucht zyner handelingen.

JOEL I: 4, 5.

Wat de rupse heeft overgelaaten, heeft de springhaan afgegeeten, en wat de springhaan heeft overgelaaten, heeft de kever afgegeeten, en wat de kever heeft over gelaaten heeft de kruid-worm af-gegeeten.

Waaket op gy dronkene, en weenet, en huilet, alle gy wyn-zuipers, om den nieuwen wyn, dewyl hy van uwen mond is afgesneden.

En Kapittel II: 25.

Alzo zal ik u-lieden de jaaren vergelden, die de springhaan, de kever en de kruid-worm, en de rupse heeft af-gegeeten: myn groot heir, dat ik onder u gezonden hebbe.

De

De WATERVLOED.

Wykt uit het Werelds Dal.

Laat my de watervloed niet overstroomen, en laat d[e] diepte my niet verslinden: noch en laat den put zyn[en] mond over my niet toesluiten. Psalm LXIX: 16.

Steekt uwe handen van der hoogte uit: ontzet my, e[n] rukt my uit de groote wateren, uit de hand der vreemden Psalm CXLIV: 7.

Min[...]

Mind gy 't droog, Houd u hoog.

Het vlak der laage Nederlanden,
Bezoomd met vast-gedykte stranden,
Op dat den aanloop gaa voorby,
Bedrongen van de woeste baaren,
Die weetend wel, van oude jaaren,
Wat Watersnood te zeggen zy.
't Moet naarlyk en vervaarlyk weezen,
Wanneer de vloed, nu hoog gereezen,
In 't midden van de holle nacht
Ter inbreuk bruisend doorgeloopen,
Den staat van vrede en rust komt sloopen,
Met overstelping van zyn macht.
Want met zyn komende geruchten,
Word hy te snellyk om t'ontvluchten,
Daar kost het deer'lyk mensch en vee;
Wat in de laagte werd bevonden,
Word in zyn holle kaak verslonden
Met droevig jammer, ach en wee.
Hier komt zich nu 't geluk vertoonen,
Der geen, die op de hoogte woonen,
Terwyl zy deze hand ontgaan,

Zo

Zo als 'er duizende verdrinken,
Die met haar goed en bloed verzinken,
 Daar zy op 't hooge en drooge ſtaan.
Inwoonders van de laage landen,
Wiens ſwacke en zorgelyke ſtranden,
 Gedreigd van groot gevaar en nood,
Of nu, of dan ſtaan door te breeken,
Wanneer de wateren zeer ontſteeken,
 Door ſtorm en onweer van de dood;
Houd uwe wooning op het hooge,
Zo zit gy veilig in het drooge,
 Wanneer de vreezelyke vloed,
Het zorgelooze volk der dalen,
Haar weelde en welvaard af komt haalen,
 En haar, met haar beſlag verdoet.
ô Zaal'ge hoogte, hoog gepreezen,
Die naam hebt van des Heeren vreeze,
 Gy zyt de vryplaats voor 't gevaar;
Die op u, haare welſtand bouwen,
Die zyn bevredigd en behouwen,
 Geluk en zegen woond by haar.
Maar die in 't laage zyn gezeten,
Van 't zorgelooze God vergeeten,

Ge

Gevaar'lyk is 't 'er meê geſtelt,
Vyl haare krachteloozе dyken,
'oor onheils aanloop moeten wyken,
Tot ondergang van 's levens veld.
Heiland! dat uw berg ons hoede,
oor zondens doodelyke vloede,
Behoud ons op het heilig hoog,
an waakzaamheid tot u behaagen,
p dat wy eeuwig niet verſaagen,
Maar vaſt ſtaan op het zalig droog.

PSALM XXXII: 6, 7.

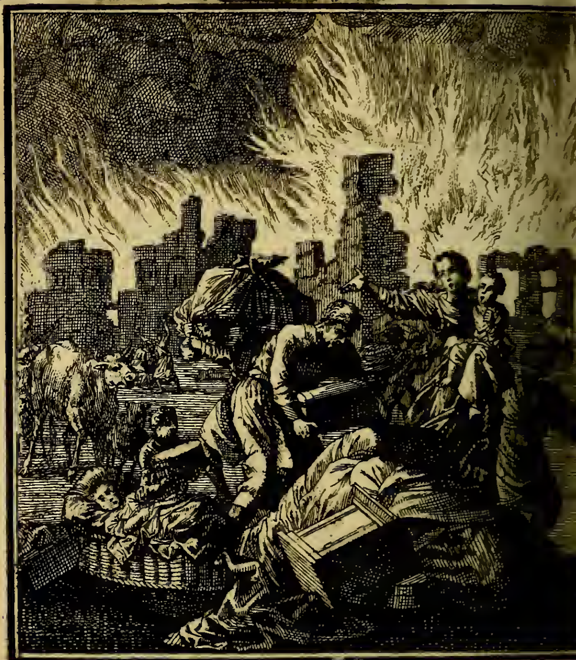
Hierom zal u een ieder heilige aanbidden in vin-
ns tyd; Ja in eenen overloop van groote wateren,
llen zy hem niet aanraaken.
Gy zyt my een verberginge, gy behoed my voor be-
auwtheid; gy omringd my met vrolyke gezangen
n bevrydinge, Sela!

SPREUKEN I: 30, 31, 32, 33.

Zy en hebben in mynen raad niet bewilliget: alle
ne beſtraffinge hebben zy verſmaadet.
Zo zullen zy eeten van de vruchten haares wegs, en
ch verzaadigen met haare raadſlagen.
Want de afkeeringe der ſlechten zal ze dooden, en
voorſpoed der zotten zal ze verderven.
Maar die na my hoord, zal zeker woonen: en by
l geruſt zyn van de vreeze des quaads.

De BRAND.

Ziet wat de vinger wyst.

Dan zal de trotse aanstooten en vallen , en daar e
zal niemant zyn die hem oprichte : Ja ik zal een vuu
aansteeken in zyne steden ; dat zal alle plaatsen rondo
hem verteeren. Jeremias L: 32.

Ee

Een Staal, of Deel, vertoond het Heel.

Als d'alverslinding komt aan 't menschelyk verblyf,
Dan rept men zich, en bergd voor alle ding zyn lyf.
Doch of het lief bezit verstoord werd en verslonden,
Daar word ter nood noch weêr een plaats der vlucht gevonden.
Maar als het groote Huis, van 't zienelyk Heel-al,
Door 't vrees'lyk Oordeel vuur, tot niet versmelten zal,
Waar heen dan met der vlucht? waar zal het leven wyken?
Om, in bevryding, dit van verren aan te kyken?
Het moest gevonden zyn gants buiten 't ryk der tyd,
In d'and're wereld van het Ryk der eeuwigheid:
Daar is wel kans, voor haar, die dit vooraf bedochten;
En vriendschap met den Heer van 't Ryk der liefde zochten,
Op dat zyn wooning voor bekenden open staa,
En 't leven dit gevaar in veiligheid ontgaa.
Maar andre, die te slof fioolen lieten zorgen,
Gerust in 't nest der tyd van d'een tot d'and're morgen,
Die vinden aan die kant, van 't vriend'lyk liefden-licht
De deur gesloten, en den weg ter uitvlucht dicht.

En aan de andere zy der Eeuwigheid in tooren,
Daar is de wortel, daar het vuur uit word gebooren.
Waar heen dan elders? Want daar is geen weeze
meer;
ô Wyzelyk beraad, ziet doch dit quaad van veer;
Om al uw beste goed, van dezen brand t'ontdraagen,
Die alle leven uit het huis des Tyds zal jaagen:
Uw beste goed, u zelfs, u Ziel, uw eeuwig deel
Weest hier dan op bedacht, of 't schaad u meer da
veel.

JEZAIAS I: 31.

En de sterke zal weezen tot grof-vlas, en zyn werk meester tot een vonke, en zy zullen beide t'zaam branden, en daar en zal geen uitblusser weezen.

En Kapittel XXXIII: 12.

En de Volkeren zullen zyn [als] de verbrandin des kalks: [als] afgehouwene doornen zullen zy m den vuure verbrand worden.

En Kapittel XXXIV: 9.

En haare beeken zullen in pik verkeert worden en haar stof in zwavel: Ja haare aarde zal tot bra dende pik worden.

JOE

JOEL II: 1,2,3.

Blaazet de Bazuine te Zion, en roept luide op den erg myner heiligheid, laat alle inwoonders des lands eroert zyn: want de dag des HEEREN komt, vant hy is naby.

Een dag van duisternisse en donkerheid, een dag an wolken en dikke duisterheid, als de dageraad itgespreid over de bergen: een groot en machtig volk, esgelyken van ouds niet geweest en is, en na het elve niet meer en zal zyn tot in jaaren van veele geachten.

Voor het zelve verteert een vuur, en achter het zele brand eene vlamme: het land is voor het zelve ls een Lusthof, maar achter het zelve een woeste vilderniffe, en ook en is 'er geen ontkomen van het elve.

MALACHIAS IV: 1.

Want ziet, die dag komt brandende als een oven: an zullen alle hoogmoedige, en al wie godloosheid oet, een stoppel zyn, en de toekomstige dag zal ze vlamme zetten, zeid de HEERE der heirschaan, die hen noch wortel, noch tak laaten en zal.

HEBREEN X: 26,27.

Want zo wy willens zondigen, na dat wy de kennisse er waarheid ontfangen hebben, zo en blyft daar geen acht-offer meer over voor de zonde:

Maar een schrikkelyke verwachtinge des oordeels, hitte des vuurs dat de tegenstaanders zal verslinden.

De AARDBEEVING.

Gevaar van onder en boven.

En daar zullen groote aardbeevingen wezen in verſchei-den plaatſen, en hongersnooden, en peſtilentien: daar zullen ook ſchrikkelyke dingen, en groote teekenen van den heme. geſchieden. Lukas XXI: 11.

Ner-

Nergens veilig, Als in 't heilig.

Verwaande en ſtoute menſch wat raad?
De grond is los daar gy op ſtaat;
En dreigd u in zyn maag te ſlikken,
Of 't huis te ſtorten op het hooft,
Wyl ſtoot op ſtoot den val belooft,
Hier moet den ſtouten aard verſchrikken.
Daar quam, zo nu en dan wel eer,
Een zwaar en naar gerucht van veer,
Daar Etnaas ſchoorſteen is gelegen;
Maar 't is niet lang, dat * Nederland,
Met zyn gebuuren zelf bevand,
Dat wonderbaare aard beweegen.
En ook zo flaauw, of weinig niet,
Maar zo, dat elk zyn huis verliet,
Om na verblyving uit te kyken;
't Bedryf ſtond ſtil van zynen gang,
Voor 't dreigen van dien vinger bang,
Zocht ieder een de ſtraf t'ontwyken.
Dat was een predikend gezant,
Op eene uur, door 't gantſe land,

 Die

* 1692.

Die 't volk tot aandacht koſt beweegen:
Doch 't is berouw van korten tyd,
Het ſtoute kind, van ſtraf bevryd,
Heeft wederom ruim-baan gekreegen.
Maar, arme menſch, bedenkt gy niet,
Schoon 't leven dit gevaar ontvliet,
Hoe 't ſterf-bed ieders grond doet beven?
Een aard-beweeging, niet t'ontgaan,
Al legt men 't noch zo zeker aan,
Hier koſt het doch uw lyf en leven.
Wilt gy dan volgen goede raad,
Zo zoekt een grond die vaſter ſtaat,
Na 't onderwys van Chriſtus reden.
Al wat gy met uw oog beziet,
Is 't onbeweeg'lyk wezen niet,
Zo moetmen tot een beter treeden.
ô Rotsſteen, die in eeuwigheid
Zo vaſt en onbeweeg'lyk zyt,
Gy zyt de grond van 't wys'lyk bouwen.
Wat op u ruſt zal blyven ſtaan,
Gy zult haar nimmermeer ontgaan,
Die door de deugd op u vertrouwen.

PSALM CIV: 12.

Als hy de aarde aanschouwt zo beeft zy: als hy de bergen aanroert, zo rooken zy.

NAHUM I: 5,6,7.

De bergen beeven voor hem, en de heuvelen vermelten: en de aarde licht haar op voor zyn aangezichte; en de wereld en alle die daar in woonen.
Wie zal voor zyne gramschap staan? en wie zal voor de hittigheid zynes toorns bestaan? zyne grimmigheid is uitgestort als vuur, en de rotssteenen worden van hem vermorselt.
De HEERE is goed, hy is ter sterkte in den dag der benaauwtheid, en hy kend die, die op hem betrouwen.

HEBREEN XII: 26,27,28,29.

Wiens stemme doe de aarde beweegde: maar nu heeft hy verkondigd, zeggende, Noch eenmaal zal ik beweegen, niet alleen de aarde maar ook den hemel.
En dit [woord], Noch eenmaal, wyst aan de veranderinge der beweegelyke dingen, als welke gemaakt waaren, op dat blyven zouden de dingen die niet beweeglyk en zyn.
Daarom alzo wy een onbeweeglyk Koningryk ontfangen, laat ons de genade [vast] houden, door dewelke wy welbehaagelyk Gode mogen dienen, met eerbiedinge en Godvruchtigheid.
Want onze God is een verteerende vuur.

De HONGER.

Honger is een ſcherp zwaard.

De HEERE kend de dagen der oprechten: e haare erfeniſſe zal in eeuwigheid blyven. Zy zullen nie beſchaamd worden in den quaaden tyd; en in de dage des hongers zullen zy verzaadigd worden. Pſal. XXXVI vers 18, 19.

Vermy

Vermyd de nood, Van 't eeuwig brood.

Wanneer de hoogſte door zyn zegen,
an zonneſchyn, van dauw en regen,
Het volk des lands met ſpys voorziet,
an gaat het vrolyk heene queelen,
p dat men eet en drinkt, en ſpeele,
En denkt op zyn verzorger niet.
laar, als, by vruchtelooze tyden,
let ſcherpe zwaard begint te ſnyden,
Dat ſcherpe zwaard, dat honger hiet,
an word 'er eerſt te recht bevonden,
loe 't goede onachtzaam is verſlonden,
Dan weegt men eerſt het vol geniet.
aar 't levens vuur begeerd te teeren,
n 't noodig voedſel moet ontbeeren,
Begind het angſtelyke rad,
llengskens meer en meer te draaijen,
Vyl 't rechts noch links niet vind te maaijen,
Daar 't eertyds overvloed bezat.
oor deze nyping van Gods tooren,
Vord zwaar en naar gerucht gebooren,
Als vruchten van 't geſlagen land,
ie haar gebuurige gezellen,
e woede en razerny vertellen,
Van zulk een deſperaaten ſtand.
Menſch, hoe heug'lyk is 't te leeven,
aar 't menſch'lyk leven werd gegeeven,

Al

Al wat de reed'lykheid vereist,
Dat elk dan voor gebrek verschrikke,
Zo dat hy zyne gangen schikke,
Waar heen den vinger Gods hem wyst.
Door 't spoor der deugdelyke wegen,
Na 't land, van allen vollen zegen,
Het land van allen overvloed;
Wiens burger nimmer heeft te schroomen,
Dat ooit een hongersnood zal komen,
Dat zalig land, van eeuwig goed.
Is 't honger-zwaard zo scherp in 't snyden,
Hoe hoord het leven dan te myden,
(ô Mensch! deze overwaag is groot,
Na 't vette jaar van welbehaagen,
In deze korte levens dagen,)
't Gevaar van eeuw'ge hongers nood!
Want die den Schepper aller spyze,
Het waare brood der waare wyzen,
Ontbeeren zal in zyn gemoed,
Hoe zal die grond zich ooit verzaaden?
Daarom ô Mensch! zoekt Gods genade,
Op dat gy eeuwig word gevoed.

SPREUKEN X: 3.

De HEERE en laat de ziele des rechtvaardigen niet hongeren; maar de haave der godloozen stoot hy wech.

JEZAIAS LXV: 13.

Daarom zeid de Heere HEERE alzo, Zie myn

myne knechten zullen eeten, doch gy-lieden zult hon-
eren: Ziet, myne knechten zullen drinken, doch
y-lieden zult dorsten: Ziet, myne knechten zullen
lyde zyn, doch gy-lieden zult beschaamt zyn.

EZECHIEL XIV: 13, 14.

Menschen kind, als een land tegen my gezondigt zal hebben, zwaarlyk overtredende, zo zal ik myne and daar tegen uitstrekken, en zal het zelve den af des broods breeken, en eenen honger daar in zen-len, dat ik daar uit menschen en beesten uitroeïje.

Of schoon deze drie mannen Noach, Daniel en Job, in 't midden des zelven waaren; zy zouden oor haare gerechtigheid [alleen] haare Ziele bevry-len, spreekt de Heere HEERE.

MATTHEUS V: 6.

Zalig [zyn] die hongeren en dorsten [na] de ge-echtigheid: want zy zullen verzadigd worden.

LUKAS VI: 25.

Wee u die verzaadigd zyt: want gy zult honge-en: wee u die nu lacht: want gy zult treuren en weenen.

HET

HET ZWAARD.

Is dat des Lams aard?

Ik zal u-lieden ook ten zwaarde tellen, dat gy alle u
flachtinge zult krommen, om dat ik hebbe geroepen, maar
en hebt niet geantwoord, Ik gesprooken hebbe, maar gy
hebt niet gehoord, maar hebt gedaan dat quaad was in m
ne oogen, en hebt verkooren 't geene daar ik geenen lust a
en hebbe. Jez: LXV: 12.

Ve

Verslaat uw zondig nygen,
Dat is het rechte krygen.

De krygsman is een scherpe roede,
Des toorens Gods, in zyne hand,
En doet door zyne slagen bloeden,
Het leven van 't gestrafte land.
Als wy dat werktuig eens betrachten,
Wat baard zyn wreeden overval,
Een naare galm, van jammerklachten,
En maakt van 't land een jammerdal.
De quaade boom word afgehouwen,
Die vruchteloos de plaats besloeg,
Na dat het oog, van 't alberschouwen
Zyn wildaard lang genoeg verdroeg.
Maar als de roede is versleeten,
En dat haar werk is afgedaan,
Dan word zy in het vuur gesmeeten,
En moet tot stof en as vergaan.
Daarom is 't beter zich te geeven,
In staat van een bequaame stand,
Op dat men zy, door 't rechte leven,

Een werktuig van Gods rechterhand.
Een knecht van zyn genade en liefde,
In wiens bereide tafel, schoon,
Den vinger Gods, de lessen griefde,
Van Jezus, zyn beminden Zoon.
Dat Lam, dat onze last quam draagen,
Dat niet en scheurde noch en beet,
Dat voor zyn vyand wierd geslagen,
En voor des werelds zonden leed.
Dat heilig Lam dat ons quam leeren,
Op 't voorbeeld van zyn eigen staat,
Dat zyn Discipel zich zouw weeren,
Met liefde en weldoen, tegen 't quaad.
Dat Lam, dat onze quaal der zonde,
Niet met een storm van vuur en vlam,
Maar met de liefde heeft verslonde,
Wel aan dan Christen, volg het Lam.
Want, wie met wel verlichte oogen,
In 's werelds droevig jammerdal,
Met zo veel quaalen overtoogen,
Een vrucht wil zien van Adams val;
Die zie, twee menschelyke benden,
Die, elk van zo veel duizend man,

Zich vrees'lyk tot malkander wenden,
 En op elkand'ren vallen an.
Nooit had den een den aar bedroogen,
 Nooit uitgefcholden noch verfmaad,
Zy zagen nooit malkaêr met oogen,
 Zy deeden nooit malkander quaad.
En zy, die Eng'len zouden weezen,
 Na 't recht van Gods gefchapen beeld,
Wiens werking niemant had te vreezen,
 Met liefde en goedheid ryk bedeeld;
Nu, in het tegendeel, bezeten,
 Gelyk het fcherp gepende beeft,
Dat yzer varken is geheeten,
 Van alle zyden, waard gevreeft:
Met fcherp gefleepe punt en fneede,
 Van uitgegraaven berg metaal,
 Geen moord-lift, flim ten bloede fmeede,
 Op 't heilloos, broederlyk onthaal:
Malkander jammerlyk onthaalen,
 En als een rad van razerny,
Uitzinnig door malkander maalen,
 Tot bloed en ftof vermengeld zy.
 Welbron der zachtmoedigheden,

Lam Gods, dat voor ons heenen gaat,
Geweldig Vorst van liefde en vrede,
Behoed uw volk voor zulk een quaad.

LEVITIKUS XIX: 18.

Gy en zult niet wreeken, nochte [toorn] beh... den tegen de kinderen uwes volks; maar gy zult uw... Naasten lief hebben als u zelven: Ik ben de HEER...

JEZAIAS X: 5.

Wee den Assirier, [die] de roede mynes toorns ... en myne grimmigheid is een stok in haare hand.

EZECHIEL XIV: 17, 18.

Of, [als] ik het zwaard brenge over dat ze... land, en zegge, Zwaard, gaat door, door ... land, zo dat ik daar van uitroeije menschen en b... sten:

Of schoon die drie mannen in 't midden des z... ven waaren, [zo waarachtig als ik] leeve, spre... de Heere HEERE, zy en zouden zoonen, n... dochteren bevryden, maar zy zelve alleene zou... bevryd worden.

En Kapittel XXI: 9, 10, 11, 12.

Menschen kind, propheteert, en zegt, Alzo z...

HEERE: Zegd, het zwaard, het zwaard is
scherpt, en ook gevaagt.
Het is gescherpt, op dat het eene slachtinge slach-
, het is gevaagt, op dat het eenen glinster hebbe:
wy [dan] zullen vrolyk zyn? het is de roede myns
ns, die alle hout versmaad.
En hy heeft het zelve te vaagen gegeeven, op dat
n 't met de hand handelen zoude: dat zwaard is
herpt, en dat is gevaagd, om 't zelve in de hand
doodslagers te geeven.
Schreeuwd en huild, ô menschen kind, want het
ve zal zyn tegen myn volk, 't zal zyn tegen alle
Vorsten Israëls: verschrikkingen zullen van wegen
zwaard by myn volk zyn: daarom klopt op de
ye.

MATTHEUS V: 43, 44.

Gy hebt gehoord dat'er gezegd is, Gy zult uwen
sten lief hebben, en uwen vyand zult gy haaten.
Maar ik zegge u, Hebt uwe vyanden lief, ze-
lze die u vervloeken, doet wel den geenen die u
ten, en bid voor de geene die u geweld doen, en
u vervolgen.

En Kapittel XXVI: 52.

Doe zeide Jezus tot hem, Keert uw' zwaard we-
in zyne plaatse: want alle die het zwaard nee-
, zullen door het zwaard vergaan.

De PEST.

Zonden is Peſt.

[Doch] ik zal ze van 't geweld der helle verlo[ss]en, ik zal ze vry maaken van den dood: ô Dood, [w]aar zyn uwe peſtilentien? Helle, waar is u verderf? [Be]rouw zal van myne oogen verborgen zyn. Hozea [X]III. vers 14.

Zo gy niet vreezen wild,
Maakt u een Heilig Schild.

De Peſt, een vrees'lyk afgezant,
Met eenen Seiſen in zyn hand,
p dat hy langs de wegen zwaaije,
En 't bloeijend menſchelyk geſlacht,
Als 't gras des groenen velds geacht,
eer fel, en ſnel ter neder maaije;
Roept, Schrik; dat ieder van 't gerucht,
Verbleekt, verſaagt, en ſchichtig vlugt,
n dat hy deer'lyk ſchynd te hooren;
Staat af, van ſtaat, van luſt en moed,
Van weelde, welluſt, goed en bloed,
an al wat gy hebt uitverkooren.
Hy leid zyn vuur'ge pylen aan,
Die 't treft, daar is het meê gedaan,
Vie kan die ſtoute vyand keeren?
Hier helpt geen ſchrander krygs beleid,
Noch helden-moed, en dapperheid,
ier helpt geen ſpart'len noch verweeren.
Wat raad, in dezen hoogen nood?
Het Edel kruidje voor de dood:

Aandachtig, en Godvruchtig leeven.
  Verachting der vergank'lykheid,
  Van 't welbehaagen dezer tyd,
Door luſt, tot hooger goed verheeven.
  Geloof, en Hoop in Gods Verbond,
  Op 't fondament van deugd gegrond,
Dat is een Schild, op dat hy dekke,
  Het herte der inwendigheid,
  Zo word den pyl des doods gemyd,
Die ons het leven zouw onttrekken.
  Of ſchoon de peſtiaale dood,
  Zyn pyl in minder deelen ſchoot
Het zouw de menſch geen doodwond geeven
  Want, of het aardſe leven viel,
  Het rechte levens hert, de Ziel,
Bleef ongewond, in 't eeuwig leven.
  't Voorzichtig leeve neeme dan,
  Deze eed'le wapenruſting an,
Niet eerſt, als hy het quaad ziet komen,
  Maar al van ouds, op dat hy leer,
  De handeling van dit geweer,
Om niet met al de reſt te ſchroomen.

PSALM XVIII: 31.

Gods weg is volmaakt: de reden des HEEREN doorlouterd; hy is een schild, allen die op hem rouwen.

PSALM XXVIII: 7.

De HEERE is myn sterkte, en myn schild, hem heeft myn herte vertrouwd, en ik ben gehol-; dies springt myn herte van vreugde, en ik zal hem met myn gezang looven.

JEREMIAS XXI: 6.

En ik zal de inwoonders dezer Stad slaan, zo wel menschen als de beesten: door eene groote Pestilen- zullen ze sterven.

EZECHIEL XIV: 19, 20.

Of [als] ik de pestilentie in dat zelve land zen-, en myne grimmigheid daar over met bloed uit-te, om daar van menschen en beesten uit te roeijen: Of schoon Noach, Daniel, en Job in 't midden zelven waaren [zo waarachtig als] ik leeve, eekt de Heere HEERE; zo ze eenen zoone, [of] ze eenen dochter zouden bevryden! zy zouden [leene] haare ziele door haare gerechtigheid bevry-n.

De STAD.

Die is hem ook niet.

Door het geloove is hy een inwoonder geweest in het lan[d] der belofte, als in een vreemd [land], en heeft in Taberna[-] kelen gewoond met Izaak en Jakob, die mede Erfgenaa[-] men waaren der zelver belofte. Want hy verwachtede d[e] Stad die fondamenten heeft, welker Konstenaar en Bou[-] meester God is. Hebr: XI: 9,10.

D

De Heil-ſtad leid, Niet in der Tyd.

Wat Stad men in de Wereld ziet,
Van aller landen vaſte Steden,
Het is de rechte Stad al niet,
Een t'zaamen-woon, van liefde en vrede.
Wie evenwel die waare Stad
Bereizen wilde, na begeeren,
En gaaren daar een wooning had,
Die moet de rechte wegen leeren.
Al waar het breed en luſtig zy,
Dat veel begaan word en bereeden
Dat gaa men maar getrooſt voorby,
Met onophoudelyke ſchreeden.
De rechte weg is eng en ſmal,
En eenzaam, zonder woelderyen,
En ſtrekt zich door het traanen-dal,
Daar ſteeds den afval is te myen.
Die brengt u binnen Sions poort,
Een Stad, wiens lof en heerlykheden
Gy nooit, na waarden hebt gehoord;
Dat is die Stad van eeuw'ge vreden.

Wie zich vermoeid heeft onder weeg,
Om eenmaal aan die plaats te komen,
Die vind zyn ruſt en luſt ter deeg,
En heeft nooit ongeval te ſchroomen.
Maar wie op aarde reiſt en loopt,
En meend een ſteê van ruſt te vinden,
Verkrygt niet daar hy lang op hoopt,
En vind ten laatſten rook en winden.
Maar gy, ô ſchoone Hemel-Stad!
Gy geeft u Burgers 't vol genoegen,
Dies hebben zy haar Heil gevat,
Die zich naar u ter uit-tocht voegen.

GALATEN IV: 26.

Maar Jeruzalem dat boven is, dat is vry, welk is onzer aller Moeder.

HEBREEN XI: 13, 14, 15, 16.

Deze alle zyn in het geloove geſtorven, de belofte niet verkregen hebbende, maar hebben dezelve van verre gezien, en gelooft, en omhelſt, en hebben beleeden dat zy gaſten en vreemdelingen op der aarden waaren.

Want die zulke dingen zeggen, betoonen klaarlyk dat zy een Vaderland zoeken.

En

En indien zy dies [Vaderlands] gedacht hadden, van welk zy uitgegaan waaren, zy zouden tyd gehad hebben om weder te keeren:

Maar nu zyn zy begeerig na een beter, dat is na het hemelse. Daarom en schaamd hem God haarer niet, om haaren God genaamt te worden: want hy hadde haar een Stad bereid.

En Kapittel XII: 22.

Maar gy zyt gekomen tot den berg Zion, en de Stad des levendigen Gods, tot het hemelse Jeruzalem, en de veele duizenden der Engelen.

En Kapittel XIII: 14.

Want wy en hebben hier geen blyvende Sad, maar wy zoeken de toekomende.

OPENBAARING XXI: 10.

En hy voerde my wech in den geest, op eenen grooten en hoogen berg, en hy toonde my de groote stad, het heilige Jeruzalem, nederdaalende uit den hemel van God.

HET

Het SLOT.

Verbergd u recht.

De HEERE is myn steen-rotze, en myn burgt, en myn uithelper, myn God, myne rotze, op welken ik betrouwe: myn schild en hoorn myns heils, myn hoog vertrek. Ik aanriep den HEERE die te pryzen is, en wierd verlost van myne vyanden. Psalm XVIII: 3, 4.

Deugd

Deugd is de muur,
Voor zwaard en vuur.

Het is een Burgt, die vaſt geboud,
Met ſterke toorens, muur en wallen,
Den aardſen vyand buiten houd,
Op dát men niet werd overvallen:
Doch 't Slot voor onze arme Ziel,
Word niet van kalk en ſteen verbonden,
Op dat hy zich daar achter hiel,
En vry was voor de pyl der zonden.
Maar die zich vaſt aan Gode houd,
En zich verbergd in zynen wille,
Die heeft der Zielen burgt geboud,
En laat de vyand pylen ſpille.
Die kalk des Rouws met traanen mengd,
En wel beſtrooid met hert'lyk zuchten,
En ryk'lyk tot den bouw-eiſch brengt,
Den ſteen der deugdelyke vruchten;
Die ſluit om zich het rechte ſlot,
En dekt zich voor 't gevaar'lyk ope,
En ſtaat geveſt in zynen God,
Omgeeven met Geloof en Hoope.

Hoe menig bouwd 'er een Kasteel,
Op dat hy vry en veilig leeve,
En zo genieten mag het deel,
Daar zyne lust toe staat verheve;
En gaat m'er namaals eens voorby,
Daar zyne vaste toorens stonde,
Zo vind men 't alles aan een zy,
Verstrooid, gesloopt en heel te gronde.
Maar 't onverderffelyk Kasteel,
In God gevest met vaste muuren,
Braveerd der Hellen open keel,
En kan den storm des Doods verduuren.
Dies raad men elk tot dezen bouw,
Om 't waare leven te verschoone,
Op dat het zich daar achter houw,
En eeuwig zonder nadeel woone.

PSALM XXXI: 2, 3, 4.

Op u, ô HEERE, betrouw ik, en laat my niet beschaamt worden in eeuwigheid; helpt my uit door uwe gerechtigheid.

Neigd uwe ooren tot my, reddet my haastelyk, weest my tot eenen sterken rotzsteen: tot een zeer vast huis, om my te behouden.

Want

Want gy zyt myn ſteenrotze, en myne burgt; Leid my dan, en voert my om uwes naams wille.

PSALM LXI: 4.

Want gy zyt my eene toevlucht geweeſt, een ſterke tooren voor den vyand.

PSALM LXXI: 3.

Weeſt my tot eenen rotzſteen om daar in te woonen, om geduuriglyk daar in te gaan: gy hebt bevel gegeeven om my te verloſſen; want gy zyt myne ſteenrotze en myne burgt.

PSALM XCI: 2.

Ik zal tot den HEERE zeggen; Myne toevlucht, en myne burgt: myn God op welke ik vertrouwe.

SPREUKEN XVIII: 10.

De naam des HEERREN is eene ſterke toren: de rechtvaardige zal daar heenen loopen, en in een hoog vertrek geſtelt worden.

De MENSCH.

Niet als de Dieren.

[*Maar*] *ik zal u aangezicht in gerechtigheid aanschouwen, ik zal verzaadigt worden met u beeld, als ik za opwaaken.* Psalm XVII: 15.

En gelykerwys wy het beeld des aardsen gedraagen hebben, [*alzo*] *zullen wy ook het beeld des hemelsen draagen* 1 Kor: XV: 49.

Zy

Zyt gy een Menſch genaamt,
Leefd als 't een Menſch betaamt.

De Menſch, de Menſch, dat edel beeld,
In wien een ſchets des ſcheppers ſpeeld,
De Menſch, zo hoog in graad verheven!
(Ver boven 't leven uit de tyd,
Dat kruipt, of zwemd, of vliegd of weid,)
Geſchapen tot een eeuwig leeven:
Hoe hoorden die zyn edel pand,
Van 't onderſcheidelyk verſtand,
Zo wel en waardig te beſteeden!
Maar och helaas! wat zoud hy! neen,
Hy ſtapt, als over paarlen heen,
En ziet op vluchtige ydelheden.
Verſpild zyn diamante tyd,
Voor ſtroo en kaf der ydelheid,
Ja ſnooder, als de domme dieren,
Wyl zyne wortel dieper ſtaat,
Baard hy een overvloed van quaad,
En wil zyn loop niet recht beſtieren.
Zo word het voorrecht van Gods hand,
(Tot een bereik van hoogen ſtand,)
Verſmaad, verwaarlooſt, en vergeeten.

Elendig reuk'loos menſchen kind,
Dat anders zo het welzyn mind,
Wat tovery heeft u bezeten!
Maar doch, die in het groote veld,
(Daar 't menſchdom word als gras geteld)
Gelyk een Bloempje komt te vooren;
Zo hier en daar een, breed en wyd,
Heel dun gezaaid, en ver verſpreid,
Die leend tot zulk een Heil zyn ooren.
Zo dat hy 't dierſe doen veracht,
En na het Engels leven tracht,
Om eind'ling 't hoog geluk te raapen,
(Als 't aardſe kleed word afgedaan,)
Van eeuwig in Gods beeld te ſtaan,
Waar toe hy van hem was geſchaapen.
ô Menſch, ô Menſch! betracht gy dit,
Hoe dierbaar is uw hooge wit,
Hoe weinig 't heil van 's levens tyden!
Dat met zyn onvolmaakte ſtand,
Gewoon is 't houden, uit de hand,
Alle oogenblikken doch t'ontglyden.
Hoe dierbaar is beſtendig goed,
Voor 't onvergankelyk gemoed,
Wiens wort'len d'Eeuwigheid bereike!
Op dat zyn fleur van rechten ſtaat,

In eeuwigheid niet onder gaat,
En zyn geluk niet van hem wyke.
ô Mensch! die 't opper-maakfel zyt,
Van alle dingen deezer tyd,
Ge moet niet met haar heene ftroomen;
Na d'algemeene levens tryn,
Maar dat zy u, als trappen zyn,
Om tot den oorfprong op te komen.
Als gy de wereld dan befchoud,
Die d'Alderhoogfte heeft geboud,
Met al zyn heir en wonderheden,
Zo doet een wyzelyke keer,
Tot zulk een aldergrootften Heer,
En in zyn Eeuw'ge gunft te treeden.

GENESIS I: 26.

En God zeide: Laat ons Menfchen maaken, na onze beelde, na onze gelykeniffe; en dat zy heerfchappye hebben over de viffen der zee, en over het gevogelte des hemels, en over het vee, en over de geheele aarde, en over al het kruipende gedierte, dat op der aarde kruipt.

2 KORINTHEN III: 18.

En wy alle met ongedekten aangezichte de heerlykheid des Heeren [als] in eenen fpiegel aanfchouwende, worden [na] het zelve beeld in gedaante veranderd, van heerlykheid tot heerlykheid, als van des Heeren [illegible].

DE JONGE.

Die ten halve wederkeerd en dwaald niet.

En gedenkt aan uwen Schepper in de dagen uwer jo geling ſchap, eer dat de quaade dagen komen, en de ja rèn naderen, van dewelke gy zeggen zult, Ik en heb geenen luſt in dezelve. Prediker XII: 1.

Wel hem die 't quaad,
In tyds ontgaat.

Staa ſtil, ſtaa ſtil, bedwingt u voet,
l ver genoeg dien weg geloopen,
Die gy doch wederkeeren moet,
ndien men op wat goeds wil hoopen.
Wat weg? Dien weg van tovery,
eſtrooid met roozen en violen,
Dien Fuyk van jammerlyk verley,
at Hof van dwaalen en verdoolen.
Terwyl 't verderf zyn pylen ſchikt,
n onder 't lachen en krioelen,
Verborgen op uw herte mikt,
p dat gy 't met de ſlag mogt voelen.
Zy vielen lings, zy vielen rechts,
ie voor u dezen weg begingen.
Haar mooi verkeerden in wat ſlechts,
ech vloogen haar gewenſte dingen,
Dies weeſt gewaarſchouwd daar gy gaat;
n laat u niet voor d'ooren ſchellen,
Tot acht'loosheid van goeden raad,
elyk uw yd'le ſpeel-gezellen.
Stap uit, ſtap uit, onttrekt u jeugd,
en weg van een rampzalig ende,
En wandeld op het ſpoor der deugd,
aar alle wyzen zich toe wenden.
Gy zyt, 't is waar, een friſſe bloem,

En ruſt op 't fleurtje van uw leeven,
Maar 's avonds neemt een wind uw roem,
Wie weet waar dat gy zyt gebleeven!
't Is ydelheid, 't is niet met al,
't Bedrog beguicheld uwe oogen,
Het lokaas nood u in de val,
Op dat gy deerlyk wierd bedroogen.
Nu nood u noch een ſchoone kans,
Nu is 't noch tyd om prys te winnen,
Behaald uw hoofd een ſchoone krans,
Nu is 't het uurtje van beginnen.
Wien word een groote ſchat beduid,
Die reed leid, om maar op te raapen,
En ſteld de wakk're toe tree uit,
Met zulke, die haar kans vergaapen?
ô Jonge en welgedaane jeugd,
Schikt uwe zinnen tot bedaaren,
En kieſt tot uw gezel, de Deugd,
Daar zult gy eeuwig wel meê vaaren.
ô Deugd, die 't leeven zo verrykt,
Dat alle ding van hooge waarde,
Voor uwe meerder waarde wykt,
Wat zyn ze wys die met u paarden.

PSALM CXIX: 9.

Waar mede zal de jongeling zyn pad zuiver houden? Als hy [dat] houd na u woord.

SPREUKEN VIII: 32, 33, 34, 35, 36.

Nu dan, kinderen, hooret na my: want welge-
kzalig zyn ze, [die] myne wegen bewaaren.
Hooret de tucht, en wordet wys, ende en ver-
erpt [die] niet.
Welgelukzalig is de mensche, die na my hoord,
agelyks waakende aan myne poorten, waarneemende
e posten myner deuren.
Want die my vind, vind het leven, en trekt een
elgevallen van den HEERE.
Maar die [tegen] my zondigd, doet zyne ziele
eweld aan: alle die my haaten hebben de dood lief.

PREDIKER XI: 7, 8, 9, 10.

Vorder, het licht is zoet, en het is den oogen goed
e Zonne te aanschouwen.
Maar indien de mensche veele jaaren leeft, [en]
erblyd hem in die alle; zo laat hem ook gedenken
an de dagen der duisternisse: want die zullen veele
yn; [en] al wat gekomen is, is ydelheid.
Verblyd u, ô jongeling, in uwer jeugd, en laat
herte u vermaaken in de dagen uwer jongelingschap,
n wandeld in de wegen uwes herten, en in de aan-
chouwinge uwer oogen: maar weetet, dat God, om
lle deze dingen u zal doen komen voor 't gerichte.
Zo doet dan de toornigheid wyken van u herte,
n doet het quaade wech van uwen vleese, want de
eugd en de jongheid is ydelheid.

De Oude.

ô Kostelyke Tyd.

Daarom ook, terwylen de ouderdom en gryzigheid daar is, en verlaat my niet, ô God; tot dat ik [dezen] geslachte verkondige uwen arm; allen nakomelingen, uwe macht. Psalm LXXI: 18.

Den

Den boom die wast, En worteld vast.

Ô Ouderdom, van veele jaaren,
Hebt gy den Schat der deugd vergaart,
Dat is uw kroon der gryze haaren,
Dan zyt gy wys, en wel bedaard.
Maar hebt gy al' u lange leeven,
Het veld van ydelheid geboud,
Zo zyt gy kinds, en onderbleeven,
Al waard gy honderd jaaren oud.
En in de plaats van 't licht der eeren,
Bevalt u duisternis van smaat,
Gelyk de geen die niet en leeren,
Ter plaatse daar me om wysheid gaat.
Uw plaats, ter leering, was op aarde,
Uw tyd, van uwe kindsheid af,
Daar gy zo menigmaal verjaarde,
Tot, met uw eene voet in 't graf.
Gy hebt gedronken en gegeeten,
Gy hebt gearbeid, of beschikt,
En 't recht bestel hebt gy vergeeten,
En onder 't aards bedryf verstikt.
Gy hebt geoefend, en geleezen,
Gy hebt een vreemde spraak geleerd,
Op dat men immers wys zouw weezen,
Een wysheid, die de wereld eerd.
Dat alles, mag de Ziel niet baaten,
Men noemd uw slach van wysheid list,
Wyl gy, in al uw doen en laaten,

't Begin der wysheid hebt gemist.
Maar waardige Ouderdom der deugde,
Gy hebt een vette grond geboud,
Op dat gy oogst, een eeuw'ge vreugde,
Uw leeven wierd ter eeren oud.
Uw Ouderdom zal zich verjongen,
Noch schoonder als de frisse jeugd,
Zo dat u lof nooit word volzongen,
ô Nieuwe spruit, uit oude deugd!
Uw onvermogen zal verdwynen,
Den rimpel uit het aangezicht,
Uw kromte, uw swakten, en uw pynen,
Gelyk de Nacht voor 't Morgen-licht.
ô Mensch! tot eeuwig Heil gebooren,
Maak dat gy in den ouden dag,
Uw schoone tyd niet hebt verlooren,
Waar in men God behaagen mag.

PSALM CXIX: 100.

Ik ben voorzichtiger dan de Oude, om dat ik uwe bevelen bewaard hebbe.

SPREUKEN IX: 10.

De vreeze des HEEREN is het beginsel der wysheid: en de wetenschap der heiligen is verstand.

PREDIKER IV: 13.

Beter is een arm en wys jongeling, dan een oud en

en zot Koning, die niet en weet van meer vermaand te worden.

En Kapittel XII: 1, 2, 3, 4, 5.

En gedenkt aan uwen Schepper in de dagen uwer jongelingschap, eer dat de quaade dagen komen, en de jaaren naderen, van welke gy zeggen zult, Ik en hebbe geenen lust in dezelve.

Eer dan de Zonne, en het licht, en de Maane, en de Sterren verduistert worden, en de wolken weder komen na den regen.

In den dage wanneer de wachters des huizes zullen beeven, en de sterke mannen haar zelven zullen krommen: en de maalsters zullen stille staan, om dat zy minder geworden zyn: en die door de vensteren zien, verduistert zullen worden.

En de twee deuren na de straate zullen gesloten worden, als 'er is een nedrig geluid der maalinge, en hy opstaat op de stemme des vogelkens, en alle de zangeressen neder gebogen zullen worden.

Ook [wanneer] zy haar voor de hoogte zullen vreezen, en dat 'er verschrikkinge zullen zyn op den weg, en d'amandel-boom zal bloeijen, en dat de springhaanen zich zelven een last zullen wezen, en dat de lust zal vergaan: want de mensche gaat na zyn eeuwig huis, en de rouwklaagers zullen in der straate omgaan.

De

De GEZONDE.

Terwyl 't u beuren mag.

Daarom gelyk de Heilige Geest zegd, Heden indien gy zyne stemme hooret, Zo en verhard uwe herten niet, gelyk [het geschiet is] in de verbitteringe, ten dage der verzoekinge, in de woestyne. Hebr: III: 7, 8.

Wat

Wat ons ten voordeel zy,
Gaa vrucht'loos niet voorby.

Die d'onbekende Rykdom heeft,
En echter in ontblootheid leeft,
Wyl hy niet acht op 't recht besteeden,
Wat voordeel trekt men daar dan van?
Hy 's ryk, en blyft een arme man,
Bezyden 't spoor van rype reden.
Men hoord wel wat gezondheid zegt:
Maar deze vrucht is ons te slecht;
Van 't aards beschik en vlees behaagen,
't Bezit der goed'ren is te groot,
En dezen inkomst al te snood,
Men moet een hooger winst bejaagen.
Wat dan: Gaat voor het doodbed staan,
En hoord de jammer-klagten aan,
Van die haar rykdom is ontnoomen:
Wat spyt 'et haar, wat is 't haar leed,
Dat die niet hooger is besteed,
Als aan een hoopen yd'le droomen.
Wat hoord gy uit de bleeke mond?
Ach word ik maar eens weêr gezond!

Ik

Ik meen dien rykdom uit te geeven,
  Niet voor de flechte onwaardigheid,
  Der yd'le dingen dezer tyd,
Maar voor het waard Godvruchtig leven.
  Daar hebt gy een getuigenis,
  Hoe dierbaar 't goed geweeten is;
Bezitter van gezonde dagen:
  Terwyl gy daar meê zyt verrykt,
  Ziet dat gy uit uw oogen kykt,
Om daar meê na dien fchat te jaagen.

PSALM XXXIV: 9, 10, 11.

Smaakt, en ziet, dat de HEERE goed is: welgelukzalig is de man, [die] op hem betrouwt.

Vreeft den HEERE, gy zyne Heiligen; want die hem vreezen en hebben geen gebrek.

De jonge leeuwen lyden armoede, en hongeren: maar die den HEERE zoeken hebben geen gebrek van eenig goed.

JEZAIAS XLIX: 8, 9, 10.

Alzo zeid de HEERE, In den tyd des welbehaagens hebbe ik u verhoord, en ten dage des Heils hebbe ik u geholpen: en ik zal u bewaaren, en ik zal u geeven tot een verbond des volks; om het aardryk

ryk op te richten, om de verwoeste erffenissen te doen be-erven:

Om te zeggen tot de gebondene, Gaat uit: tot die die in duisterniffe zyn, Komt te voorschyn: zy zullen op de wegen weiden, en op alle hooge plaatsen zal haare weide weezen.

Zy en zullen niet hongeren, noch dorsten, en de hitte, en de zonne en zalze niet steeken: want haaren Ontfermer zalze leiden, en hy zalze aan de springaders der wateren zachtkens doen leiden.

En Kapittel LV: 6.

Zoekt den HEERE terwyle hy te vinden is: roept hem aan terwyle dat hy naby is.

2 KORINTHEN VI: 1, 2.

En wy [als] mede arbeidende bidden u ook dat gy de genade Gods niet te vergeefs en moogt ontfangen hebben.

Want hy zegt, In den aangenaamen tyd hebbe ik u verhoord, en in den dag der zaligheid hebbe ik u geholpen: ziet nu is't de wel aangenaame tyd, ziet nu is 't de dag der zaligheid.

GALATEN VI: 9, 10.

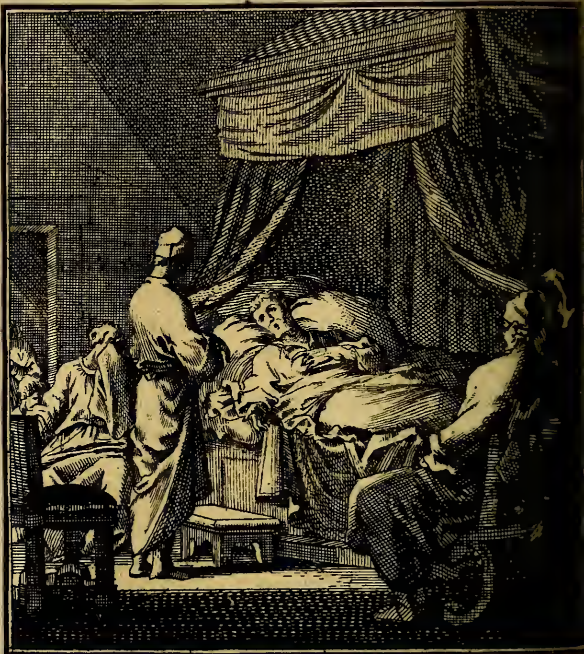
Doch en laat ons goet doende niet vertraagen: want te zyner tyd zullen wy maaijen, zo wy niet en verslappen.

Zo dan terwyle wy tyd hebben, laat ons goed doen aan alle, maar meest aan de huisgenooten des geloofs.

De

DE ZIEKE.

Slooft niet tot hier toe.

Daar na vond hem Jezus in den Tempel, en zeide tot hem, Ziet, gy zyt gezond geworden: en zondigd niet meer, op dat u niet wat ergers en geschiede. Joannis V: 14.

Ver-

Verzuimde tyd ; Baard wee van ſpyt.

Die onlangs blies en moedig ſnoof,
Leid zuf en duf ter neêr geſlaagen;
Zyn gloed word bleek, zyn glans word doof,
Verdweenen met gezonde dagen.
Waar is de vrucht van d'aardſe vreugd ?
Of heeftze ſtroo ; en kaf gedraagen ?
Dat 's mager voer, dat niet en deugd,
En laat zyn Zayer droevig klaagen.
Een vrucht, die niet alleen, niet voed,
Maar giftig zynde van natuure,
Een naſmaak geeft, als bitter roet ;
Dat moet de wereld-luſt bezuuren.
't Verdoofde vonkje krygt nu lucht,
Dat onder d'as van 't vlees gelegen,
Een arbeid eiſt ter goede vrucht,
En wyſt het ſpoor van beter wegen.
Nu 't grove vlees in onmacht zinkt,
Verheft zich 't eed'le meêgeweeten,
Dat dag aan dag ten goede dringt.
En jaar op jaar, word wech geſmeeten.

Nu ſpeurd men 't ſchandelyk verzuim,
En neemt zich voor een beter leven;
Maar krygt het vlees, het weder ruim,
De geeſt word wederom verdreeven.
Gezondheid neemt het huis weêr in,
En 't goed beſchik word weêr verſchooven;
By 't onderdaanig huisgezin,
On-order krygt het hooft weêr boven.
't Is zo, gelyk men 't eertyds zag,
De nacht, van droevigheid ten goede,
Verdwynd weêr in gezondheids dag;
Om d'oude luſten weêr te voeden.
Dat, als de kranke weêr genas,
Zo was hy, na het woord der oude,
Noch erger als hy eertyds was;
Waar is hy die het aêrs aanſchoude?
Bekeerd u dan ter goeder tyd,
By goede en gezonde dagen,
Op dat gy beter grond bereid,
Die niet en zinkt door quaade vlaagen,
Ziet, wilt gy wys zyn en bedacht,
Zo leert dien vaſten regel weeten,
Dat gy, ook in u volle kracht,

tyd met ziekten zyt bezeten.
En zelfs, van u geboorten af,
ıt dezer uure, neigt tot ſterven;
Om wech te vallen in het graf,
ı 't recht, dat alle vlees moet erven.
Dit leven dan, van dezen Tyd,
geen gezondheid, zo wy 't achten,
Van wegens, d'onvolkomenheid,
wy dat zelve wel betrachten,
By 't leven, dat 'er word belooft,
dat ons God uit gunſt wil geeven,
Daar niets de Temperantſi roofd,
t is het recht gezonde leven.
Wy zyn dan ziek, na Lyf en Ziel,
ıt ons door boete heil verwerven,
Op dat ons leven niet en viel,
or deze dood in 't eeuwig ſterven.
Zo ziekte tot bekeering nood,
laat zich ieder een bekeeren,
Eer hy verraſt werd van de dood,
t elk zyn ſtaat en ſtand dan leere:
Want die zo in het euvel wend,
zo zyn zelven heeft vergeeten,

Dat hy zyn krankheid niet en kend,
Die is wel deerlyk diep bezeten.
Zo is de ziekte een ſtant van nood,
Behalven voor den ſtand der vroomen,
Die hoopen door de poort der dood,
In beter ſtand en land te komen:
Die hebben haar als ziek geacht,
Als and're blyde en luſtig waaren,
En na een medicyn getracht,
Die haar voor narouw mogt bewaaren.
Als nu het lichaam haar ontzakt,
Begint het voorjaar van genezen,
Wyl 't geeſt'lyk leven word ontpakt,
Om eindeloos gezond te weezen;
In 't leven daar men zich vernoegd,
En zich ten vollen kan verzaade,
Daar alles paſt en alles voegd,
Verheven boven al het quaade.

Psalm XXXIX: 5, 6, 7, 8.

HEERE, *maakt my bekent myn einde, en wi-*
ke de maate myner dagen zy; dat ik weete, hoe v-
gankelyk ik zy.

Ziet, gy hebt myne dagen een hand breed geſte-

*n myn leeftyd is als niets voor u; immers is een
der mensche, [hoe] vast hy staat, enkel ydelheid,
ela!*

*Immers wandeld de mensche [als] in een beeld,
nmers woelenze ydelyk: men brengt byeen, en men
eet niet wie het na zich neemen zal.*

*En nu, wat verwacht ik, ô Heere? myne hoo-
, die is op u.*

PSALM XLI: 2, 3, 4.

*Welgelukzalig is hy, die zich verstandiglyk draagt
gen eenen elendigen: De HEERE zal hem bevry-
en ten dage des quaads.*

*De HEERE zal hem bewaaren, en zal hem by
leeven behouden, hy zal op aarden gelukzalig ge-
aakt worden: En geeft hem ook niet over in zyner
yanden begeerte.*

*De HEERE zal hem ondersteunen op het ziek-
edde; in zyne krankheid veranderd hy zyn gantse
ger.*

JEREMIAS II: 27.

*Want zy keeren my de nekke toe, en niet het aan-
zichte; maar ter tyd haars quaads zeggen zy,
taat op en verlost ons.*

De KREUPELE.

Maar voor een tyd.

Indien dan uwe hand of uwe voet u ergert, houwt af en werpt ze van u. Het is u beter tot den leven in gaan, kreupel, of verminkt [zynde,] *dan twee ha den of twee voeten hebbende in het eeuwige vuur gew pen te worden.* Matth: XVIII: 8.

Getro

Getrooſt u 't derven,
Om meerder te erven.

Den een gaat kreupel van natuur,
Een ander, wegens 't helſe vuur,
Te weeten; dat hy 't poogd te myden,
Terwyl hy, wyſlyk, en bedacht,
Den raad der wysheid neemt in acht,
Van hand en voeten af te ſnyden.
Wat zyn ze fris en welgedaan,
Die op die wyze kreupel gaan,
En niet op vleeſlykheden ruſten;
Verſmytende van haar gemoed,
't Verkeerde Oog, de hand en voet
Der ſnoode en ſchaadelyke luſten.
Zo hinken zy, in dezen tyd,
Voor 't werelds oog der ydelheid,
Maar aan het eind der aardſe dingen,
Voor eeuwigheids ontſloten deur,
Dan vind men op de hoogſte keur,
Dat zy, voor God, rechtſchaapen gingen.
Den weg die na het Heil-land leid,
Eiſt dezen gang van kreupelheid,

Wat hielp het loopen en het ſpringen,
Het vaſte ſteunſel en de ruſt,
Op voeten van des vleeſes luſt,
Zo wy daar meê ter hellen gingen!

MARKUS IX: 43, 44, 45, 46, 47, 48.

En indien uwe hand u ergerd houwdze af: het is u beter verminkt tot het leven in te gaan, dan de twee handen hebbende heenen te gaan in de helle, in dat onuitbluſſelyk vuur:

Daar haaren worm niet en ſterft, en het vuur niet uitgebluſt en word.

En indien uwe voet u ergert, houwd hem af: het is u beter kreupel tot het leven in te gaan, dan de twee voeten hebbende, geworpen te worden in de helle, in dat onuitbluſſelyk vuur:

Daar haaren worm niet en ſterſt, en dat vuur niet uitgebluſt en word.

En indien uwe ooge u ergerd, werptze uit: het is u beter maar een ooge hebbende in het Koningryke Gods in te gaan, dan twee oogen hebbende in het helſe vuur geworpen te worden:

Daar haaren worm niet en ſterft, en het vuur niet uitgebluſt en word.

LUKAS IX: 24.

Want zo wie zyn leven behouden wil, die zal

het

het verliezen: maar zo wie zyn leven verliezen zal, om mynent wille, die zal het behouden.

JOANNIS XII: 25.

Die zyn leven lief heeft zal 't zelve verliezen: en die zyn leven haat in deze wereld, zal 't zelve bewaaren tot het eeuwige leven.

En Kapittel XVI: 33.

Deze dingen hebbe ik tot u gesprooken, op dat gy in my vrede hebbet. In de wereld zult gy verdrukkinge hebben: maar hebbet goeden moed, ik hebbe de wereld overwonnen.

ROMEINEN VIII: 18.

Want ik houde het daar voor, dat het lyden dezes tegenwoordigen tyds, niet en is te waardeeren tegens de heerlykheid, die aan ons zal geopenbaart worden.

1 PETRUS IV: 13.

Maar gelyk gy gemeenschap hebt aan het Lyden van Christus, [alzo] verblyd u: op dat gy ook in de openbaaringe zyner heerlykheid u moogt verblyden en verheugen.

De Arme.

Zo uw herte tot God.

Hoord myne geliefde broeders, en heeft God niet uitverkooren de arme dezer wereld, [om] ryk [te zyn] in 't geloove, en de erfgenaamen des Koningryks, 't welk hy belooft den geenen die hem lief hebben? Jakobus II: vers 5.

Is 't u op Aarde bange,
Laat u den Hemel vange.

ô Armoed, waard gy wel bedacht,
Wat Rykdom mogt u al gebeuren!
Terwyl de welſtand op u wacht,
Met Heil van opgeſlote deuren.
Maar doch, het is geen geld en goed,
't Geringe voorwerp uwer zinnen;
Maar een oprecht en vroom gemoed,
Waar door men meerder kan gewinnen,
Dan al het aards onwaardig ſlyk;
Want wie zich ſchikt ter hoogſter Erven,
Van God, en 't zalig Hemelryk,
Die 's ryk, in leven en in ſterven.
Al had gy gaaren huis en hof,
En geld, en goed, en veele dingen,
't Geluk dat ſlaat u zulks doch of,
Uw ſtok en laat dat niet beſpringen.
Maar zoekt gy meer als dit, en 't al;
Als Monarchy der Koningryken,
't Geluk, dat u ontmoeten zal,
Gaat met de kroon van alles ſtryken.

ô Ar-

ô Armoed! weeft dan wel gezind,
Op dat gy, onder druk en flooven,
Dien allergrootften Rykdom vind,
Die alle rykdom gaat te boven.

SPREUKEN XIX: 1.

De arme in zyne oprechtigheid wandelende, is beter dan de verkeerde van lippen, en die een zot is.

En Kapittel XXVIII: 6.

De arme, wandelende in zyne oprechtigheid, is beter, dan die verkeert is van wegen, al is hy ryk.

MATTHEUS V: 3, 4.

Zalig [zyn] de arme van geefte: Want haarer is het Koningryk der Hemelen.

Zalig [zyn] die treuren: Want zy zullen vertrooft worden.

En Kapittel XI: 5.

De blinde worden ziende, en de kreupele wandelen, de melaatfe worden gereinigd, en de dooven hooren, de dooden worden opgewekt, en den armen word het Evangelium verkondigd.

LUKAS IV: 18.

De Geest des Heeren [is] op my, daarom heeft hy my gezalft: hy heeft my gezonden om den armen het Evangelium te verkondigen, om te genezen die gebrooken zyn van herten.

En Kapittel VI: 20.

En hy zyne oogen opslaande over zyne Discipelen, zeide, Zalig zyt gy arme: Want uwe is het Koningryke Gods.

1 KORINTHEN I: 26,27,28,29.

Want gy ziet uwe roepinge broeders, dat [gy] niet veele wyze [en zyt] na den vleese, niet veele machtige, niet veele edele.

Maar het dwaaze der wereld heeft God uitverkooren, op dat hy de wyze beschaamen zoude: en het zwakke der wereld heeft God uitverkooren, op dat hy het sterke zoude beschaamen.

En het onedele der wereld, en het verachte, heeft God uitverkooren, en het geene niet en is, op dat hy 't geene [iet] is te niette zoude maaken.

Op dat geen vlees en zoude roemen voor hem.

2 KORINTHEN VI: 10.

Als droevig zynde, doch altyd blyde: als arme, doch veele ryk maakende: als niets hebbende, en [nochtans] alles bezittende.

De RYKE.

Onvolmaakt en vluchtig.

Want wat baatet een menſche, zo hy de geheele wereld gewind, en lyd ſchaade zyner ziele? Of wat zal een menſche geeven; tot loſſinge van zyne ziele? Want de Zoone des menſchen zal komen in de heerlykheid zyns Vaders met zyne Engelen, en als dan zal hy een iegelyk vergelden na zyn doen. Matth: XVI: 26, 27.

Het

Het rechte Goed, Leid in 't Gemoed.

De Rykdom daar het vlees op ziet,
Dat is de waare rykdom niet,
Beſtaande uit Metaal der aarde,
En allerlei behaag'lykheid,
Der yd'le dingen dezer tyd,
Hoe aangenaam en hoog van waarde.
Want wat verdryft gelyk een ſtroom;
En wat verdwynd gelyk een droom,
Wat zyn die dingen veel te achten!
Schoon dat de luſt der Rykdom zeid,
Zy dekt het Leven dezer tyd:
Maar 't is een dak, van ſtrooje krachten.
De ſtorm-wind, uit de hoek der Dood;
Die veegt het wech, en laat ze bloot;
Die veilig onder 't zelve zitte.
Dan is de ſtoute moed verſaagd,
Zo bloot bevallen, en geplaagd,
Van doodelyke koude en hitte.
Waar is de beter Rykdom dan?
Doet d'oogen op en ziet hem an:
Dat is den eed'len ſtand der deugde.

Het goud en zilver worde doof,
By 't glinst'ren van het ryk Geloof,
En Hoop, op God, en d'eeuw'ge vreugde.
Terwyl het wel vernoegd gemoed,
Bevriend met God, het hoogste goed,
Zit onder den gewensten zegen,
Der gunst van d'Opper-Majesteit,
Een Rykdom, die in eeuwigheid,
Geen los geval hem zal ontveegen.

SPREUKEN XI: 28.

Wie op zynen rykdom vertrouwd, die zal vallen: maar de rechtvaardige zullen groenen als loof.

MATTHEUS VI: 19, 20, 21.

Vergaderd u geen schatten op der aarde, daar ze de motte en roest verderft, en daar de dieven doorgraaven en steelen.

Maar vergadert u schatten in den hemel, daar ze noch motte noch roest en verderft, en daar de dieven niet en doorgraaven, noch en steelen.

Want waar uwen schat is, daar zal ook uw' herte zyn.

LUKAS VI: 24.

Maar wee u gy ryke, want gy hebt uwen troost weech.

En

En Kap: XVI: 25.

Maar Abraham zeide, Kind, gedenkt dat gy uw' goed ontfangen hebt in u leven, en Lazarus desgelyks het quaade: en nu word hy vertrooſt, en gy leid ſmerten.

1 TIMOTHEUS VI: 9.

Doch die ryk willen worden, vallen in verzoekinge en [in] den ſtrik, en [in] veele dwaaze en ſchaadelyke begeerlykheden, welke de menſchen doen verzinken in verderf en ondergang.

JAKOBUS V: 1,2,3,4,5,6.

Wel aan nu gy ryke, weent en huilt over uwe elendigheden, die over u komen.

Uwen rykdom is verrot, en uwe kleederen zyn van de motten gegeeten geworden:

Uw' goud en zilver is verroeſt: en haaren roeſt zal u zyn tot een getuigeniſſe, en zal uw' vlees als een vuur verteeren: gy hebt ſchatten vergaderd in de laatſte dagen.

Ziet, de loon der werk-lieden die uwe landen gemaait hebben, welke van u verkort is, roept: en het geſchrei der geene die ge oogſt hebben is gekomen tot in de ooren des Heeren Sebaoth.

Gy hebt lekkerlyk geleeft op der aarden, en welluſten gevolgt: gy hebt uwe herten gevoed als in eenen dag der ſlachtinge.

Gy hebt veroordeeld, gy hebt gedood den rechtvaardigen: [en] hy en wederſtaat u niet.

De HEELE WERELD.

Anders als Elk.

Och dat zy een zulk herte hadden , om my te vreezen , en alle myne geboden t'allen dagen te onderhouden : op dat het haar en haaren kinderen wel ginge in eeuwigheid ! Deuter: V : 29.

Elk

Elk breng zyn Ziel daar uit;
Gelyk een grooten buit.

Als wy de Wereld overzien,
Men vindze vol van arme liên;
Zo wel in Koninglyke hoven;
Als in den algemeenen ſtaat,
Van hoogen, en van laagen graad;
Den ledig-gang, en 't moeilyk ſlooven.
Hoe zoo? Wel hoord: Die in zyn kiſt,
't Metaal van goud of zilver miſt,
Door wien geen dingen zyn bezeeten;
Van land, van zand, van huis en hof,
Van ſtaat, van eer, van prys en lof;
Die goed'loos is; word Arm geheeten:
Maar Goddeloos, of bloot van God,
Dat trekt des Armoeds hoogſte lot,
Schoon dat deszelfs bezitters queelen;
Dewyl men, als door tovery,
Droomd, dat men ryk en weelig zy;
Zo ziet men 't kind met ſchelpen ſpeelen.
Men denk het maar bedachtzaam na,

Op dat men beter wegen gaa:
Ontbloot, van d'oorſprong aller goede!
Hoe kan die ryk zyn? ſchoon hy 't ſchynd;
Een wort'loos weezen dat verdwynd,
Wyl 't af is, van 't oneindig voede.
En dag, aan dag verſchynt het klaar,
Dat 's werelds goed geen rykdom waar,
Wanneer de Dood tot alle ſtaaten,
Met ſchrik van zyn geſtrenge hand,
Het leven uit de tyd verband,
Daar elk, het al moet achter laaten:
Wiens onweêrſtaanelyk geweld,
De waare Rykdom die 'er geld,
Nooit zyn bezitter kan ontdraagen;
Die rykdom, die den Vroomen vind,
Van God te hebben, tot een vrind,
De Bron, en Stroom van 't welbehaagen.
Want door de ſcheiding van de dood,
Word zyne rykdom recht ontbloot,
Van 't overkleed, dat hem bedekte.
Het was dan wenſlyk, dat dit goed,
Van eeuwig heil, in elks gemoed,
De luſt, tot zulk een Schat verwekte.

PSALM I: 5,6.

Daarom zullen de godlooze niet bestaan in 't Gerichte, noch de zondaars in de vergaderinge der rechtvaardigen.

Want de HEERE kend den weg der rechtvaardigen, maar de weg der godloozen zal vergaan.

PSALM V: 5,6,7,8.

Want gy en zyt geen God, die lust heeft aan godloosheid; de booze en zal by u niet verkeeren.

De onzinnige en zullen voor uwe oogen niet bestaan; gy haat alle werkers der ongerechtigheid.

Gy zult de leugen-spreekers verdoen; van den man des bloeds en bedrogs heeft de HEERE eenen grouwel.

Maar ik zal door de grootheid uwer goedertierenheid in u huis ingaan; ik zal my buigen na het Paleis uwer heiligheid, in uwer vreeze.

PSALM XXXVII: 16.

Het weinige, dat de rechtvaardige heeft, is beter als den overvloed veeler godloozen.

En Vers 35, 36.

Ik hebbe gezien eenen geweld-dryvende godloozen; die zich uitbreide, als eene groene inlandse boom.

Maar hy ging door, en ziet, hy en was'er niet [meer]; en ik zochte hem, maar hy en wierd niet gevonden.

PSALM LXII: 10.

Immers zyn de gemeene lieden ydelheid, de groote lieden zyn leugen: in de weeg-schaale op-gewoogen, zouden zy t'zamen [lichter] zyn dan de ydelheid.

EPHEZEN II: 12.

Dat gy in dien tyd waard zonder Christus, vervreemd van het Burgerschap Israëls, en vreemdelingen van de verbonden der belofte, geen hoope hebbende, en zonder God in de wereld.

1 JOANNIS V: 19.

Wy weeten dat wy uit God zyn, en dat de geheele wereld ligt in het booze.

PREDIKER XII: 13.

Van alles dat gehoort is, is het einde van de zaake: Vreest God, en houd zyne geboden; want dit [betaamt] alle menschen.

B L A D W Y Z E R

der Figuuren.

Mor-

EINDE.

267. Luiken, Jan. BESCHOUWING DER WERELD. Bestaande in 100 konstige Figuuren met Godlyke Spruken en Stichtelyke Verzen. Amsterdam 1708. $750

4 leaves, 406, (2) pp. With 100 engraved plates. Thick 8vo, full calf, gilt-tooled, spine gilt, with four raised bands and maroon leather label.

First Edition. Luiken's "Contemplation of the World" shows, in 100 fine plates, with Dutch poems and Biblical quotes, the whole of Creation, the "Glory of God in His Works". A very beautiful book.

Praz 100, Landwehr 388.

